

-E 51

**A BUDAPESTI
MAGY. KIR. ÁLLAMI NÉPISKOLAI
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET**

1933—34. ÉVI

ÉRTESÍTŐJE

A TANÁRTESTÜLET KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
SZERKESZTETTE:

FRANK ANTAL DR.
IGAZGATÓ

CÍM: I., FERY OSZKÁR-UTCA 40. SZÁM. — TELEFON: A. 53-4-85.

BUDAPEST

ÁBRAHÁM ÉS SUGÁR, BAGÓ M. ÉS FIA UTÓDA KÖNYVNYOMDÁJA, II., FŐ-UTCA 24.

REV 85

A BUDAPESTI
MAGY. KIR. ÁLLAMI NÉPISKOLAI
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET

1933—34. ÉVI

ÉRTESÍTŐJE

A TANÁRTESTÜLET KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
SZERKESZTETTE :

FRANK ANTAL DR.
IGAZGATÓ

CÍM : I., FERY OSZKÁR-UTCA 40. SZÁM. — TELEFON : A. 53-4-85.

BUDAPEST
ÁBRAHÁM ÉS SUGÁR, BAGÓ M. ÉS FIA UTÓDA KÖNYVNYOMDÁJA, II., FŐ-UTCA 42.

REV 98

REV 2010

HAZÁÉRT
1914—1918

Botos Ödön
Bősze Elek
Brezina Károly
Busch Mátyás
Deák Győző
Eifert János
Foláth Ferenc
Henter Pál
Holchauser Gyula
Kamuty Lajos

Kelemen Miklós
Kóbor Pál
Kovács Lejos
Kulcsár Grácián
Lukács Béla
Lukács László
Masznyik Imre
Pataky József
Pörje István
Szauner Géza

Szántó Pál
Szubotinovics Endre
Tar Kálmán
Udvardy Aladár
Vastag Vince
Vida Imre
Vizi Lajos
Voloncs Agoston
Zachár László
Zatykó Lajos

I.

Cserkészszellem a tanítóképzésben.

A) Indulás Gödöllőről. (Évnyitás.)

A pedagógiának egyik lényeges követelménye az alkalmosság elve. Azt mondjuk tanítványainknak, hogy tanmenetet ugyan kell készíteniök, azonban adott esetekben a tanmenettől függetleníthetjük magunkat, és az időszerű, az alkalmi eseményről taníthatunk. Sőt erről kell tanítanunk. Ilyen alkalmi eset volt most a nyáron a cserkészvilágtáborozás. (Jamboree.) Úgy érzem, csak úgy vagyunk hívek az alkalmosság elvéhez, ha most a magyarság szempontjából erről a táborozásról beszélünk. Ha pedig valaki azt mondaná, hogy ez az alkalom a cserkészcsapat szempontjából lehet időszerű esemény, azonban az intézet szempontjából nem, akkor annak azt felelem, hogy a gödöllői táborozással a cserkészlet kilépett keskeny medréből és elárasztotta az egész magyarságot. A cserkészlet már nemcsak egyesek, hanem az egész nemzet ügye. A cserkészlet olyan hatalmas lépéssel rohant előre, hogy jövőnk egyik legjelentékenyebb tényezője. A jövő az ifjúságé. Az ifjúság életében pedig a cserkészletnél nem ismerek jelentékenyebb mozgalmat.

A félreértés elkerülése végett megállapítom, hogy nem mint cserkészparancsnok, hanem mint intézeti igazgató beszélek most. A cserkészparancsnokságot átadtam Frigyes Bélának. Mint intézeti igazgató, úgy látom, hogy a gödöllői táborozással mint rendkívüli nemzeti üggyel kell foglalkoznunk. Mit jelentett ez a cserkészvilágtáborozás? Sokat, nagyon sokat.

1. Először azt, hogy a magyarság, bár kicsiny nemzet, mégis számít az egész világ nemzetéinek forumán. Nem a magyarság mennyisége, hanem fiainak minősége hozta hozzánk az egész világ fiatalágát. A magyar cserkész, a magyar ifjú az eddigi világtáborozásokon olyan értékeket mutatott, hogy érdemes volt arra, hogy az egész világ látogatásával kitüntesse. Fiúk! A magyar fajban van erő és ügyesség. A cserkészlet adott alkalmat arra, hogy az egész világ erről tudomást szerezzen. A cserkészlet adott alkalmat arra, hogy az egész világ jobban megbecsülje a magyart.

2. A magyar ifjú jeles tulajdonságai azonban nemcsak a külföldön tündek fel, hanem a gödöllői táborozással kapcsola-

tosan mi is jobban kezdtünk figyelni a magyar nemzet jeles tulajdonságaira. Az a tény, hogy az egész világ jött hozzánk Gödöllőre, az eddiginél is jobban magyarázta nekünk azt, hogy a magyar ifjúnak értékes hajlamai vannak. Csak ki kell azokat a jövő érdekében fejleszteni. Így Gödöllő hozzájárult ahhoz, hogy nemzeti önbizalmunk erősödjék. Tudjuk, hogy ártalmas mind az elbizakodottság, mind a kishitőség, — ellenben az okos önbizalom sokszor csodákat művelhet. Ennek az önbizalomnak az erősítéséhez hozzájárult Gödöllő is. Fiúk! Maguk valamennyien, nemcsak a cserkészek, hanem a nem-cserkészek is azt érezhetik, hogy olyan nemzetnek a fiai, amely nemzetnek értékes jellemvonásai vannak. Csak rajtunk múlik, a mi akaratunkon múlik, hogy ezek az értékes hajlamok az ifjúságban valóban értékes tulajdonságokká fejlődjenek. Fiúk! Mindenki használja fel ezt a gödöllői önbizalmat saját értékes hajlamainak a kifejlesztésére.

3. Menjünk most képzeletben ezzel a magyar önbizalommal Gödöllőre. S az előbb mondottakkal kapcsolatban kössünk ki a magyar fiúk ügyességénél. Itt többek között a zsákárjáték vonja magára figyelmünket. Ezt a játékot a magyar fiúk a londoni cserkészvilágtáborozáson a hinduknál látták. Nekem úgy mondták el az ezzel kapcsolatos eseményeket, hogy a hinduk nem akartak másokat erre megtanítani. Azonban a magyar fiúk ellesték a játékeszköz szerkezetét és a játék módját, — úgy, hogy most már a játéknak több változatát ismerik, mint a hinduk. A meglévő formákhoz újakat is alkottak. Fiúk! A cserkészekhez hasonlóan ápolják a magukban lévő ügyességet.

4. A magyar ügyességnek egyik sajátos formája a kapuk tervezésében és felépítésében jutott kifejezésre. Ezek egyúttal nagyon értékes és általános pedagógiai elvet demonstráltak. Ugyanis azt mondjuk tanítványainknak, hogy a tanmenet készítésében különös gondot fordítsanak a helyi viszonyokra. Hát itt a táborban szép látványt nyújtott a helyi viszonyoknak megfelelő eredeti, díszes kapuk sora. Így pl. a balatonfüredi cserkészcsapat táborbejáratának felső része nádból készített cserkészkalap volt. Az esztergomi gimnázium cserkészcsapata táborának kapuján az esztergomi bazilikát törekedett tükröztetni: közepén a kupolát, oldalt pedig a két tornyot. Ez egyúttal vallásos vonatkozás is. Kedvesen érintett az a kapu, amelynek ez volt a felírása: »Isten hozott!« Eredeti és szép volt Tolna vármegye kapuja: sárközi párta. Ezt gallyakból és cserepekben lévő virágokból rakták össze. A cserepek diszkréten a háttérbe vonultak, a jól gondozott virágok pedig annál jobban virítottak, intettek. Hogy a gazdaságtan is szóhoz jusson, említtem azt, hogy Csanád vármegye táborának kapuján ezt a szót: *Csanád* hagymakoszorúból csinálták. Ugyancsak hagymából rakták ki a *Makó* szót. A sárospataki tanítóképző-intézet cserkészcsapatának kapuja annyiban volt stílszerű, amennyiben az ábécé 3 első betű-

jéből alakult. Az »A« betű egy-egy szára a »B« és »C« betűkön — mint oszlopokon nyugodott. Az oszlopokat ceruzás támasztékok tartották. A kapu mellett lévő kerítésen számológép, a himnusz hangjegyei, stb. voltak.

5. Eredeti volt Somogy vármegye táborának kapuja. Miből is csinálhatták azt? Abból, amire most mindenki gondol, — bicskákból volt felépítve. Stílszerű, hogy a somogyi kapu bicskákból legyen felépítve. Aki arra gondolt, hogy azt így kellene felépíteni, annak van érzéke a helyi vonatkozások iránt. Azonban nekünk nem szabad megállanunk a tényeknél. Ugyanis vannak értékek is. Nekünk pedig mindig az értékek felé kell törekednünk. Úgy látszik, tény az, hogy a bicska jelenleg jellemző a somogyiakra. S ha most azt kérdezem, vajjon kívánatosnak tartjuk-e azt, hogy ez a jövőben is így legyen, akkor a felelet bizonyára tagadó lesz. Tehát a somogyi jellemvonás olyan tény, amelyből nevelői feladat fakad. T. i. az a nevelői feladat, hogy teljes erővel azon legyünk, hogy a jövőben valami más legyen Somogyra jellegzetes. Növendékeink közül bárki kerüljön Somogyba, törekedjék arra, hogy ha még egyszer lesz Magyarországon cserkészvilágtáborozás, valami értékesebb dolog legyen Somogyra jellemző. Ez ugyan soká lesz, amikor még egyszer Magyarországon cserkészvilágtáborozás lesz, de mi, akik hiszünk a nemzet jövőjében, már most kell előkészülnünk arra, hogy lehetőleg minél előbb, de legalább akkor, ne a bicska legyen a jellemző. Azonban necsak a somogyi bicskával legyünk így. Itt ugyanis nemcsak a somogyi bicskáról van szó, hanem más kedvezőtlen tényekről is. Ha a magunk működése területén kedvezőtlen tényeket állapítunk meg, a somogyi bicska tanítson meg arra, hogy határozott erővel törekedjünk azokat a kedvezőtlen tényeket megszüntetni.

6. Kedély, hangulat kellett ahhoz, hogy a somogyi kaput így építsék fel. No de, hála Istennek, van a cserkészletben kedély, van hangulat, van vidámság. A derűtségnek minden formája volt itt a táborban: volt itt zene, dal, mosoly, nevetés stb. stb. Fiúk! Maguk is ápolják magukban a derűtséget, a jóhangulatot, a vidámságot. Ez a derült hangulat íratta fel az egyik csapat cserkészeivel a konyha fölé ezt a felírást: »Kozmaipar«. Amikor megkérdeztem, hogy miért írták ezt a cégtáblára, azt mondták, ez figyelmezteti őket arra, amit kerülniök kell. Fiúk! Legyenek nekünk is ilyen figyelmeztetőink. A kozmáról jut eszembe Baden Powell, a világ főcserkészeinek egyik mondása. Ugyanis, amikor a főcserkész Gödöllőről eltávozott, többek között azt mondta, hogy később ne a kozmás ételekre, hanem a meleg barátságokra emlékezzenek vissza. Ebből minden tanítónövendék levonhat a maga részére is bizonyos tanulságot. Ne arra emlékezzenek majdan vissza, ami ebben az intézetben talán kellemetlen volt, hanem derülten idézzék vissza mindazokat az emlékeket, amelyek hozzájárultak ahhoz.

hogy magukból minél kiválóbb magyar tanítók legyenek. Sőt egyik-másik kellemetlenségben is a tökéletesedés egy-egy lépcsőjét kell sokszor látniok.

7. A magyar nevelésnek egyik fontos feladata a magyar népviselet gondozása. Lényeges nemzeti feladat, hogy minden vidék ápolja a maga sajátosságait a népviselet terén. Ebben az irányban is kaptam erősítést a gödöllői cserkész táborozással kapcsolatosan többek között akkor is, amikor a gödöllői járás népe felvonult a cserkészek előtt. Ebben a felvonulásban az egyik tanítónő népviseletben vezette a tanítványait. Ez a tanítónő — magyar szemmel nézve — sohasem lehetett szebb, mint most ebben a ruhában. Bizonyos, hogy ennek a tanítónőnek az eljárása megerősíti a népben a saját viseletéhez való ragaszkodást.

8. A cserkészek egyik gyakorlata a nyílvezzővel való lövés. A »Magyar Cserkész« c. lap augusztus 12-i száma (Gödöllő) »A nyílvezző filozófiája« címen arról elmélkedik, hogy amint a nyíl kilövése egészen felesleges volt, ha a nyíl a cél előtt leesik, — éppen úgy kárba vészett a világtáborozáson való minden fáradozásunk, ha a vég előtt néhány nappal elernyedünk. Azt a lendületet, amellyel a világtábort megkezdjük, meg kell tartanunk. A nyílvezző filozófiájából a tanítónövendék is sokat tanulhat. Legfőképpen azt, hogy amit elkezdett, azt be is kell fejeznie. Minden be nem fejezett munka olyan nyílvezző, amely a cél előtt leesik.

9. Ez a nyílvezző az akarat problémájára hívja fel a figyelmünket. Ehhez kapcsolódik az az értesülésem, amely szerint az angolok azzal jöttek a világtáborba, hogy itt jól akarják magukat érezni. És valóban jól is érezték magukat. Micsoda nagyszerű életbölcsetség! Tegnap kértem a tanítványaimtól feleletet arra, hogy »Mi az én élet életbölcsetségem?« — Íme, az angolok a fentebb jelzett életbölcsesgál jöttek Gödöllőre. Vajjon a mi növendékeink miféle életbölcsesgál jöttek most az intézetbe?! Azzal-e, hogy itt jól fogják magukat érezni, vagy pedig azzal, jó volna, ha ez a néhány év már eltelt volna. Valaki mondhatja, az a tény, hogy az angol cserkészek jól érezték magukat, az nemcsak azon múlt, hogy ők azzal az életfilozófiával jöttek, hanem azon is, hogy a magyar fiúk és az egész tábor barátságos volt. Aki ezeket mondja, annak igaza van, valóban a magyarok mint házigazdák elősegítették azt, hogy az angolok jól érezzék magukat. De azért a jóérzésben bizonyára része volt az angolok életbölcseségének is. Ha most ezt a gondolatot átvisszük az intézeti életre, azt hiszem, nyugodtan mondhatom, mi is megteszünk mindent, hogy a növendékek itt jól érezzék magukat. Még azzal is kedvezünk, hogy leckét adunk. Látom, hogy vannak mosolygó arcok. Helyes, szeretem a mosolyt. De, ha ez a mosoly esetleg kételkedést fejezne ki, akkor felhívom a figyelmet egyik növendékünk megnyilatkozására, aki a nyáron

írt levelében könyörgött, eszközöljem ki, hogy ismét tanulhasson, hogy leckét tanulhasson, hogy feladatokat csinálhasson, — mert csak most érti meg lélek szerint azt, amit a múlt évben így mondtam: »Öröm, hogy lehet tanulni«. Levelében a következőket írja: »Nagyon kérem, Igazgató úr, még egyszer tessék nekem időt és módot adni, hogy kiérdemeljem azt a határtalan jószágot és szeretetet, amellyel engem Igazgató úr az intézetbe fogadott. Csak még egyszer, aztán többet soha, de erre nem is kerül a sor, mert nagyon megváltozom. Olyan tanító szeretnék lenni, aki pályáját nemcsak foglalkozásnak, hanem lelki szükségletnek tartja. Amint olvastam Igazgató úr beszédét (Öröm, hogy lehet tanulni) az értesítőben, újjá lett a lelkem és örömet látok mindabban, amit eddig terhes kötelességnek tartottam. Öröm lenne, ha ismét tanulhatnék, — örülnék, ha törekedhetnék azon cél felé, amelyre oly sok idealizmussal és hivatásszeretettel indultam. Aztán jöttek a zavarok, a tévelygések. Senkit sem akarok vádolni, de azt most már tudom és látom, hogy nagyon gyenge-akaratú voltam, mert egy-két társam rossz szokásait hamarabb vettem át és tartottam meg, mint azt a sok jót, amelyet jóakaróimtól hallottam«. — A múltévi megnyitó beszédem tétele így hangzott »Öröm, hogy lehet tanulni«. Ez a növendék akkor bizonyára unottan hallgatta a beszédemet és ezt csak akkor kezdte érteni, amikor olyan lelkiállapotban elolvasta újból az elhangzott gondolatokat, amely lelkiállapotnak az volt a főjellemvonása, hogy nem tanulhat tovább. Most már rajong minden tanulási lehetőségért, legalább is úgy látszik. Hogy meglesz-e ez a tanulási lehetősége, nem tudom. De ezzel kapcsolatban valamennyiöket figyelmeztetem arra, örömmel ragadják meg azt a tanulási lehetőséget, ami itt az intézetben kínálkozik.

10. Menjünk vissza képzeletben Gödöllőre. A tábornak egyik főjellemvonása az a meleg barátság, amelyről Baden Powell is megemlékezett. Ehhez a barátságos hangulathoz az alaphangot a magyar vendégszeretet adta meg. Öröm volt látni, amint két magyar cserkész közrefog egy svájci cserkészt, — vagy egy magyar cserkész egyik karjával svéd, a másik karjával norvég cserkész karjába karol. Úgy éreztem, hogy ebből az átkarolásból új magyar időszak fakad. Olyan magyar időszak kezdődik, amelyben a magyarnak a multnál nagyobb tisztessége, becsülete lesz. Az egész táborozásnak — magyar szempontból — legnagyobb jelentőségét ebben az új baráti légkörben láttam. Bár a világtáborban nem beszéltünk sebeinkről, mégis ez az összejövetel kiszámíthatatlan nagy szolgálatot tett a gyógyítás keresésének. A jobb magyar jövő volt az a központi gondolat, amely bennünket leginkább éltetett Gödöllőn. Naponta azzal jártam a tábor útjait, hogy most itt nyílik meg a jobb magyar jövő egyik forrása. S ha volna még valaki, aki kételkedve nézné a cserkészek munkáját, annak azt mondom, legyen szeme, lássa

meg ezt az új forrást, és becsülje meg azokat, akik ezt a forrást megnyitották. A cserkészek hozták ide az egész világ népét, övék az érdem minden jóért, ami ebből fakad. Úgy, hogy a magyar gondolatot ápoljuk, ha a cserkészgondolatot szeretettel felkaroljuk.

11. Az a szeretet, amelyet a magyarok sugároztak, visszhangra talált a legkülönbözőbb nemzetek fiainál, amint azt sok jelenség bizonyítja. Így voltak más nemzetbeli cserkészek, akiket alig lehetett megelőzni a köszöntésben. Szívesen mondták a magyar jelszót: *Jó munkát!* Sokan többet is tanultak magyarul. A lengyelek zenekara megtanulta a Rákóczi indulót. Kedves fogadtatásban részesült a magyar Csodaszarvas gondolata. A franciák nagy kapujukra csodaszarvast rajzoltak. A finnek, a finn, észt, magyar közös eredet demonstrálására nyírfából három csodaszarvast készítettek. Kettő egyenlő nagy, a harmadik pedig nagyobb volt. Ez utóbbit állították a középre és ez képviselte a magyarságot. A szarvasokat így jelölték: Esti, Magyarország, Suomi. Jó nekünk: finn rokonoknak tudni azt, hogy a finnek országukat nem Finnországnak, hanem Suominak nevezik. A magyar vendégszeretet viszonzását kell látnunk abban is, hogy a franciák Budapesten megkoszorúzták a hősök emlékkövét. Hogy a külföldiek mennyire méltányolták a magyar vendégszeretetet, az kitűnik abból is, hogy nem egy helyen, ahol aziránt érdeklődtem, hogyan érezték magukat, elragadtatással beszéltek arról a szíves fogadtatásról és meleg barátságáról, amelyben Gödöllőn részük volt.

12. Intézetünk is résztvett a gödöllői táborozáson. Cserkészeink közül 36-an voltak a táborban, a tanártestület részéről pedig Frigyes Bélával voltunk ott állandóan. Örömmel állapítom meg, hogy az intézet cserkészei nemcsak táborozni mentek oda, hanem dolgozni is. Elősegíteni azt, hogy mások minél jobban táborozhassanak. Örömmel állapítom meg, hogy cserkészeink nemcsak vállalkoztak a munkára, hanem azt derekasan el is végezték. Ezért most elismerésemet fejezem ki. Mindenkinek bőven jutott a munkából, de különösen sokat fáradtak a cserkészrendőrök. Meg vagyok róla győződve, hogy minden növendékünket az a tudat lelkesítette, hogy itt építjük most az új Magyarországnak egyik lényeges pillérét. Ezek a növendékek példát mutattak arra, hogyan kell a hazát tetteikkel szolgálnunk.

13. Hogy milyen nagyméretű megmozdulást jelentett a gödöllői cserkésztábor, mutatja az a tény, hogy látogatóinak a száma meghaladta az 1929. évi angliai világtábor látogatóinak a számát. Amíg Angliában 1929-ben 318.000 volt a látogatók száma, addig Gödöllőn több mint 360 ezer látogató volt. S ha figyelembe vesszük még azt is, hogy azóta nehezedett ránk súlyosan a gazdasági világválság, akkor ezt a nagy látogatást annak kell tulajdonítanunk, hogy igen sokan érezték és érzik.

hogy itt valami nagy dolog történik a magyarság érdekében.

14. Ennek a világtábornak a legfőbb célkitűzése az igazi tábori élet, a tábor-erő bemutatása volt. Tehát a vezetőség nem arra törekedett, hogy a különböző nemzetek különböző mérközésekben mérjék össze erejüket, hanem a mélységes, az igazi cserkészélet volt a cél. Az volt a törekvés, hogy ne csak mondjuk, hanem éljük is a cserkészgondolatokat, a cserkész-törvényeket.

Szeretném, ha ez a gödöllői cserkész-tábor intézetünk egész ifjúságát arra lelkesítené, hogy derülten fog hozzá a munkához, hogy az erényeket nemcsak hangoztatja, hanem meg is való-sítja, — megvalósítja azzal is, hogy naponta valami jót tesz. Szeretném, ha mindenki minden jelenséget olyan szemmel nézne, mennyiben erősödik ezzel a magyarságunk. Szeretném, ha mindenki elsajátítaná azt a cserkészlelkületet, amely határozott fegyelem mellett is mindig derült. — Abban a tudatban, hogy a gödöllői cserkész-táborról való megemlékezés intézetünk ja-vára válik, szívesen köszöntöm intézetünk tanártestületét és if-júságát, s az 1933/34. iskolai évet megnyitom.

B) Folytatás az intézetben (I. 17).

(Válasz egy elhangzott üdvözletre.)

Köszönöm azt a ragaszkodást, amelynek szónokuk kifeje-zést adott. De még mielőtt tovább mennék, egy dolgot tisztá-znom kell. Nevezetesen azt, hogy ezt a mai napot nem úgy tekintem, mint olyan napot, amelyen az igazgatót ünnepeljük, hanem olyan napot. látok benne, amelyen az ifjúság és a tanártestület kölcsönös ragaszkodása juthat kifejezésre. Ezt a napot elnevezem a tanártestület és az ifjúság kölcsönös ragasz-kodása ünnepének, a szeretet ünnepének. Így csinálhatunk a személyi kultusból ügykultuszt, azaz törekedhetünk arra, hogy hódolunk annak az eszmének, amelyet ragaszkodásnak, szere-tetnek nevezünk.

Fiúk! A szeretetről való beszéd csak akkor ér valamit, ha annak a háttérében megfelelő cselekedetek állnak. A sze-retetnek nem az a lényege, hogy az ajkon jusson kifejezésre, hanem az, hogy a szívben és tettekben szólaljon meg. Azért nem szavakban, hanem tettekben, konkrét esetekben fogom ide-hozni a szeretet megnyilatkozásának különböző módjait.

Ezt az évet a cserkészlet szellemében indítottuk el. Sze-retném, ha megnyitóbeszédemből mindenki legalább egy gondolatot ragadott volna ki, és azt ápolná magában. Így kellene kifejezést adnunk annak, hogy a cserkészlet szellemében nem-csak megindítottuk az évet, hanem annak a szellemében foly-tatjuk is munkánkat. A nem-cserkész is ápolhat magában olyan erényt, amelyet a cserkészlet hangoztatott erősebben. A cser-készgondolatot azért emelem ki most is, hogy egyrészt erősít-

sem az év elején felébresztett lelki világot, másrészt pedig azért, hogy magukat példával tanítsam meg arra, hogy majdan az életben minden kezdeményezésüknek annyi értéke lesz, amennyit annak azzal adnak, hogy kitartanak mellette. Nem fogják magukat komoly embernek tartani, ha a felvetett jó gondolatokat hamar cserben hagyják. Igaz az a mondás, hogy minden kezdet nehéz, de még nagyobb igazság rejlik abban, hogy a folytatás még nehezebb. Erre a folytatásra, az év elején cserkészszellemben megindult jó munka folytatására hívom fel a figyelmüket. Különös szeretettel és bizonyos joggal mondjuk azt, hogy a magyar ember egyik jellemvonása a hűség. A hűségnek pedig nélkülözhetetlen sajátága a kitartás. Tehát magyar mivoltunkat is támogatjuk azzal, ha a megkezdett szellemet folytatjuk, ha munkánkban kitartók vagyunk.

Egy évvel ezelőtt arról beszéltem, hogy bizalommal viseltem az ifjúság iránt. Most nézzük meg, hogy ez a bizalom a cserkészetrel kapcsolatosan konkrét esetben mit jelent. Cserkészcsapatunk néhány tagja a cserkészvilágtáborozáson az élelmezési csoporthoz volt beosztva. Ezekre a parancsnokságuk egyszer azt állapította meg, hogy lógnak. Szegény fiúknak nagyon fájt ez a megállapítás, mert érezték, hogy megcsinálták mindazt, amit tőlük kértek. Különösen attól tartottak, mi lesz akkor, ha én is meghallom ezt. Meg is hallottam, azonban egyetlen fiút sem dorgáltam meg. Meghallgattam a tényállást, amelyből arról győződtem meg, hogy fiaink lelkiismeretesen elvégezték mindazt, amit rájuk bízta. Azonban nem elégedtem meg azzal, hogy a magam részéről igazoltnak láttam eljárásukat, hanem elmentem J. parancsnokukhoz, hogy ott is megvédjem őket. Amikor a parancsnok elé tártam a helyzetet, igaz cserkész-tiszthez híven rögtön engesztelőkeny hangon beszélt, csak azt mondotta, miért nem jelentkeztek a fiúk, amikor nem volt dolguk. Erre a fiúk felvilágosításai alapján azt feleltem, hogy a szóbanlévő cserkészek jelentkeztek munkáért L. parancsnoknál. Ezt az érvet is elfogadta J. parancsnok, megállapítván, hogy nem volt eléggé meghatározva, hogy ezek a fiúk mennyiben tartoznak az ő parancsnoksága alá és mennyiben L. parancsnoksága alá. Arra kértem J. parancsnokot, állapítsa meg ő is a fiúk előtt azt, hogy semmi mulasztást nem követtek el. Két nyomasztó érzéstől szabadítottam meg a fiúkat, akik ezentúl nem mint lógó, hanem mint építő cserkészek büszke öntudattal, megkönnyebbült lélekkel éltek tovább a táborban.

A cserkészet példát szolgáltathat arra, hogyan kell az ifjúságot munkánk középpontjába állítani. Ott egy lényeges dolog van: az ifjúság testi és lelki világa. Úgyhogy bátran mondhatjuk, az ifjúság iránt való szeretet teremtette meg a cserkészetet, s intézetünk tanártestülete is az ifjúság iránt való szeretetből határozta el, hogy meghonosítja a cserkészetet. Hogy ez a tanártestület mennyire szereti az ifjúságot, annak sok minden mellett

egyik kifejezője az, hogy néha annyi szeretettel halmozza el a növendékeket, hogy azt egyesek nem bírják el. Mit jelent az, hogy nem bírják el a szeretetnek azt a mértékét, melyben részesülnek? Azt jelenti, hogy elkényesednek? Már voltak elkényeztetett növendékeink. Nem szeretném, ha a tanártestület ennek a következményeit úgy vonná le, hogy a jövőben kevesebb simogató szeretetet, bizalmat, gyengédséget juttasson az ifjúságnak, hanem az elkényeztetés elkerülése végett arra töreksem, hogy az ifjúság a tanári testület szeretetének — a kötelességen felül való — megnyilatkozásait ajándéknak tekintse, s ne szükségyszerű bért lásson benne, amelyhez jussa van. Hogy ezt megérthessük, nem dorgálási szándékkal, elmondok egy példát. Egy végzett növendékről van szó, aki egyszer összel arra kért, hogy nyolc napon belül kihajszoljam valami fizetését. Fiúk! Állászerzés dolgában szívesen segédkezem, azonban sajnos, ez nagyon nehezen megy. Fizetés kihajszolására nem vállalkozhatom. Mindenki, aki már fizetést kapott, tudja, hogy ennek az első alkalommal való kiutalása hosszabb ideig (2—3 hónapig) tart. Tehát 8 nap alatt nem lehet fizetést kihajszolni. A fizetés kiutalásának sürgetése össze sem hasonlítható az esetleges állászerzés nagy jelentőségével. Az állás kérdése sokszor életkérdés. A fizetés kiutalás pedig természetesen következménye az állásnak. Volt növendékünk nem látta, hogy lehetetlen feladatot kíván tőlem. S miután ennek nem tehettem eleget, megneheztelt rám. Úgy látszik, az intézetben annyira teljesedett minden kérése, hogy kint az életben nem tudta elviselni, hogy ez a kérése nem nyert kedvező elintézés. Azonban 5 hónapi hallgatás után megszólalt és a következőket írta: »Nem tudom tovább halasztani azt, hogy bocsánatot kérve, ismét a mélyen tisztelt Igazgató úr »hálás« tanítványának mondhassam magamat. Megragadva az alkalmat, elküldöm húsvéti jókívánataimat és egyzersmind megígérem, hogy rövid időn belül hosszú levélben fogom elmesélni annak a hat hónapnak a történetét, amelyet eddig állomásomon töltöttem. Kérem Igazgató urat, ne tekintsen hálátlannak és engedje remélnem, hogy ígért levelem megérkeztekor elnyerem bocsánatát.«

Meg kell állapítanom, hogy a rövid időn belül ígért levelet most (9 hónap múlva) sem kaptam meg. Lehet, hogy megint megneheztelt rám. A szeretet napján egészen természetes, hogy ezzel az esettel kapcsolatban felhívjam a figyelmüket arra, mit kerüljenek, hogy az emberek magukat szeressék. 1. Ügyeljenek arra, hogy ne lássanak mindenkiben eszközt a maguk céljainak szolgálatában. Az emberek semmi ellen sem tiltakoznak élesebben, mint az ellen, hogy eszköznek tekintsék őket mások céljainak szolgálatában. Ezen a téren csakis egy helyes felfogás lehet: valamennyien eszközök vagyunk Isten és a nemzet szolgálatában. 2. Másodszor ajándéknak tekintsék mindazt, amit a tanári testülettől, a szigorúan vett kötelességen

felül kapnak. Így elkerülhetik azt, hogy követelődzők legyenek, így elkerülhetik azt, hogy elkényeztetettek legyenek, így elkerülhetik azt, hogy a tanár urak közvetlenségére a maguk magatartásába a tiszteletlenségnek valamely árnyalata vegyüljön. 3. A harmadik, amit ezzel kapcsolatban a lelkükre akarok kötni az, hogy ne legyenek primadonnák, azaz ne sértődjenek meg minden apró szellőtől. Hiszen nyilvánvaló, hogy a tanártestület minden egyes növendék iránt a legnagyobb jóakaratot tanúsítja. 4. Negyedszer arra akarom a figyelmüket felhívni, hogy nem kell bocsánatot kérni, hogy bocsánatot kérhessünk. S ha ez a bocsánat látszólag késik, ne nyugodjanak addig, amíg a bocsánatot meg nem kapták. Mindíg arra gondoljanak, hogy Krisztus szellemében törekszünk dolgozni, azaz megbocsátunk. Azért sem kérjenek engedelmet, hogy hálások lehessenek. Nem engedelmet kell erre kérni, hanem hálásnak kell lenni. A maguk hálájára az ne legyen hatással, hogy levelükre kapnak-e választ vagy sem. Aki csak válasz alapján ír újból, az nem hálából ír, hanem levelezés alapján ír. Senkit sem akadályozunk meg abban, hogy hálás legyen. Sőt ellenkezőleg egyik legfőbb törekvésünk a hála érzelmének felébresztése és fejlesztése. Fiúk! A hála és neheztelés összeférhetetlenek. Olyan ez, mint a tűz és a víz. Hogy milyen az igazi ragaszkodás, arra jó példát mutat Sinopei Diogenes egyik mondása.

Diogenes eleinte az anyagi javaknak és a léhaságoknak áldozta életét, azonban egy lelki fordulat után a tudományoknak és az erényeknek szentelte magát. Erre az új életre kérészt mestert. Ezt a kynikus iskola megalapítójában: Antisthenesben találta meg. Azonban Antisthenesnek, aki senkit sem bocsátott közel magához, nem tetszett az új tanítvány. Diogenes ennek ellenére is velejárt, amire Antisthenes bottal kergette el. De Diogenes nem tágitott el mellőle, s így szólt: »Üss! Azonban olyan kemény botot nem találsz, amely engem visszariasztana tőled, ha beszélsz valamit«. Fiúk! Az a tanítvány, aki még akkor se tágit a mestere mellől, mikor bottal kergeti el, az a ragaszkodás fényes példáját mutatja. Szeretném, ha kicsit elgondolkoznának Diogenes életének eme szakaszán. Először anyagiasság, azután egy fordulat után úgy tanul, hogy még bottal sem lehet elkergetni. Ez valóban örült annak, hogy tanulhatott.

Néhány nappal ezelőtt felkeresett az intézetnek egyik növendéke, aki elég rossz hírnévnek örvend. Bejelentette, hogy ezentúl komolyabban akarja venni a munkáját, arra kért, hogy a tanártestület tegye lehetővé azt, hogy új életet kezdhesen. Fiúk! A tanártestület mindenkor nagyon szívesen veszi, ha valaki külön életet akar kezdeni. Szívesen veszi, ha valaki olyan fordulathoz jutott, hogy komolyabban akarja venni a tanulást. A tanártestület szeretete bármely pillanatban kész az ilyen helyes irányba való megfordulást tudomásul venni, azonban

ehhez rögtön hozzá kell tennem azt, hogy az ilyen megfordulást tettekkel kell igazolni. Tettek nélkül ilyen bejelentés hiába való fáradozás. Fiúk! Mi bejelentés nélkül is tudomásul vesszük, hogy derekabbak lettek, mint amilyenek voltak. De aki szükségét érzi annak, hogy ezt be is jelentse, szívesen vesszük a bejelentést is, de csak akkor, ha a bejelentés komoly voltát tettek igazolják majd. Hogy tanártestületünk nemcsak szívesen veszi a lelki megfordulásokat, hanem energiájának jelentékeny részét arra fordítja, hogy ott, ahol arra szükség van, maga teremtesse meg az új élet kezdésének előfeltételeit, azt több eset igazolja. Így igazolja ezt az a tény, hogy egy növendéket saját kérelmére osztályával egyetemben munkába vettünk olyan értelemben, hogy minden társa leírja a jellemét. Ezek felolvasásával és a belőle meríthető tanulság keresztülvitelével törekszünk arra, hogy jobb sorsra érdemes növendékünk új életet kezdhessen. Hogy mennyire szeretném ennek a növendéknek a kedvezőtlen multját elfelejteni, mutatja az a hangulatom, amelyet így fejezek ki: a jövő évben nagyon kedves névnapi ajándékot látnék abban, ha akkor arról lehetne beszámolni, hogy ez a fiatalember az intézetnek egyik legjobb növendéke. Az a szeretet, amelyet ezzel a növendékkel szemben táplálunk, azt érezzük minden növendékünk iránt.

A szeretetnek egyik lényeges feladata a bánat könnyeinek felszárítása. Nagy dolog könnyeket felszárítani. Meg volnánk nyugodva, ha azt érezhetnők, hogy maguk ezt a kérdést olyan mértékben fogják sajátjukká tenni, mint amilyen lélekkel a tanártestület törekszik ezt a kérdést szolgálni. A könny olyan erős hatalom, hogy még bizonyos szóbeli rendtartási szabályokat is áttör. Éppen most vasárnap történt, hogy egy növendék utólag kapott egésznapos kimenőt, holott a jelentkezés rendes idején megfeledezett arról, hogy sorakoznia kellene. Amikor utólag jött, könnyezett, amikor úgy érezte, hogy kérését meg fogom tagadni. A könnyekben foglalt kérelem meghatott és elengedtem. Lehet ugyan most olyan növendék is, aki úgy gondolja, megtaláltuk a bizonyos kimenetel kulcsát. Könnyezni kell, és mehetünk. Nem egészen így van. Majd J. igazgató úrtól választóvizet kérek, elválasztom a természetes könnyeket a mesterséges könnyektől.

Térjünk vissza a cserkészethez. Nagyon szeretem a 8. cserkészőtörvényt. E szerint a cserkész vidám és meggondolt. Lényegében mindennap kell vidámnak lennünk, azonban mégis vannak napok, amelyek különösebben a vidámság napjai. Ilyen pl. Mikulás napja. Mit akarok ezzel kapcsolatban mondani?! Egy pozitív és egy negatív körülményre akarom a figyelmüket felhívni. A pozitív dolog az, hogy az a Mikulásnap igen kellemes hangulatban telt el az internátusban. Ha valaki azt kérdezi, mit értek azon, hogy az ifjúság vidám legyen, akkor többek között azt felelem, ilyen vidámságot értek. A derült dolgok

egész sorozata volt ott. Azt hiszem minden bentlakó növendék azzal az érzéssel ment ki az ebédlőből, hogy jól éreztük magunkat. Vidámak voltunk anélkül, hogy valakit megsebezünk volna. A mondanivaló negatív része éppen erre a megsebzésre vonatkozik. Ha nem néztem volna át előzőleg a Mikulásest programját, akkor egyik növendékünkön sérelem esett volna. 4—5 képen ki akarták figurázni az egyik érdeemes növendékünk kicsiny termetét. Szeretném, ha útravalóul mindenki azt is elvinné az intézetből, hogy ne tegyen senkit sem nevetségessé olyan adottságáért, amelyről nem tehet. A tanítói munkakör betöltéséhez nem termet, hanem megfelelő lelkiület kell. Csak az állatok világában, ott is csak a mesében, választanak a testi méretek szerint királyt. Mi tanítók és tanárok sohasem nézhetjük tanítványainkat a testmagasságon, a testalkaton, a görbe lábon, a púpos háton, az esetleges szerencsétlen arckifejezésen keresztül, hanem mindig csak a lelken keresztül. A szép lélek mellett a test fogyatékoságai szinte eltűnnek. Ellenben olyan fogyatékoságokat lehet a Mikulás estén és hasonló alkalmakkor szóvá tenni, amelyekről az illető tehet, amelyek kiküszöböléséről a növendék maga gondoskodhat. Így pl. kifigurázták ott a mosdófelügyelőt azért, mert meg nem engedett időben égette a villanyt. Ez a mosdófelügyelő többé nem fog ebbe a hibába esni, sőt a jövő évi mosdófelügyelő is meríthet ebből tanulságot.

A cserkészsztek folyóiratának, a »Vezetők Lapja«-nak január havi számában egy kis cikket találtam, amelynek a címe a következő: »Egy külföldi cserkészvezető őszinte bírálata a jamboreeról«. Ennek a bevezetésében ezeket olvassuk: »A V. L. szerkesztője több külföldi cserkészvezetőt felkért, hogy jamboree tapasztalatai alapján mondjon rólunk őszinte kritikát. Nem udvarias frázisokat és elismerést vártunk tehát, hanem olyan megfigyeléseket, melyekből megismerhetjük hibáinkat és okulhatunk«. A cikkben Zimmermann Lipót osztrák cserkésztsizt a fenti kérdés alapján — a magyar cserkészmozgalom iránt érzett őszinte csodálatának kifejezése mellett azt mondja, hogy néhány esetben azt figyelte meg, egyes cserkészek hibája az volt, hogy nem tudták magukat eléggé a másik fél helyzetébe beleképzelni. Fiúk! Tanuljunk mi is ebből az őszinte bírálatból. Alkalmazzuk ezt az elmúlt Mikulásestre! Ha az a növendék, aki társát a kicsiny termetéért ki akarta figurázni, beleképzelte volna magát társa helyzetébe, akkor nem rajzolta volna azokat a kifigurázó képeket.

Miután ragaszkodásuk viszonzására jótanácsokat szeretnék maguknak adni, hogy az emberek szeressék magukat, felolvassom azokat a törvényeket, amelyeket a hindu cserkészek összeállítottak maguknak azzal a jelszóval, mit ne tegyünk, hogy az emberek szeressenek bennünket? 1. Ne kritizáljunk senkit és semmit feleslegesen! 2. Ne higgyük el mindazt a rosszat, amit hallunk! 3. Ne vigyük tovább a pletykát, még akkor sem, ha

sokakat érdekel! 4. Ne legyünk gorombák azokhoz, akik társadalmilag alattunk állanak! 5. Ne öltözködjünk hanyagul, mondván, hogy úgy is mindenki tudja, kik vagyunk! 6. Ne higgyük azt, hogy nekünk az élet sohasem nyújtott alkalmat a boldogulásra! 7. Ne fürkésszük még jobb barátaink ügyét se! 8. Ne mosolyogjunk senkinek vallási meggyőződésén! 9. Sohasé mondjunk határozott véleményt, ha nem tudjuk pontosan, hogy miről van szó.

A tanártestületnek az ifjúság iránt való szeretete abban is jut kifejezésre, hogy a jövőben többször fogunk foglalkozni olyan ifjak magatartásával, szorgalmával, előmenetelével, akik egyrészt tudatos önművelő, önnevelő munkájukkal mindig jobb és jobb eredményre, szebb és szebb lelkiültre törekcszenek, s így az intézet belső életének példát adó növendékei lehetnek, másrészt pedig azokkal, akik az intézeten kívül olyan helyes magatartást tanúsítanak, olyan munkát végcsznek, amely intézetünk jó hírét erősíti. Tudjuk, hogy nem láthatunk meg minden értéket, de ahol ilyen szempontból valamely kiváló megnyilatkozást tapasztalunk, azt a növendéket meg fogjuk dicsérni. Ennek alapján a november havi tanári gyűlés után néhány növendék dicséretben részesült. Ezzel is akarja a tanártestület kifejezni azt, hogy nemcsak a dörgülő szeretethez, hanem a simogató szeretethez is ért. De hogy ezt a törekvésünket egy konkrét esettel is igazoljam, megdicsérem azokat a növendékeket, akik karácsonyi szünet alatt önzetlenül segédkeztek a Hajléktalanok Menhelyén rendezett ünnepecsen. Munkájukat a vezetőség a hozzám intézett levélben így jellemezte: »A karácsonyi ünnepek elteltével legyen szabad hálás köszönetet mondanunk azért a szíves segítségért, amelyben a Hajléktalanok Menhelyein tartott missziókban a kiküldött négy, illetőleg öt növendéke által munkánkat támogatni méltóztatott. A növendékek magatartása olyan kifogástalan, lelkiületük annyira bizonyítja az intézet jó szellemét, hogy a jövőben is szeretnénk velük együtt működni, ha Igazgató úr szíves engedélyével hozzájárulna«. Fiúk! Ilyen és hasonló módon sugározzák kifelé azt a szellemet, amelyet intézetünkben nyertek.

Egyik növendékünk írásbeli dolgozatában olvasom, hogy félti az élettől idealizmusát. Ez a növendék nagy értéket lát az idealizmusban, így bizonyára érzi a tanártestület szeretetét akkor, amikor idealizmust hirdet, és bizonyára érzi a tanártestület szeretetét akkor is, amikor arra törekszik, hogy a növendék kezébe fegyvert adjon ennek az idealizmusnak a védelmére. Az a növendék, akiben így él az idealizmus, és aki ennek védelmére keresi az eszközöket, dicséretreméltó. Az egész ifjúságra nézve pedig dicséretes dolog, hogy növendéket választott önképzőköri elnöknek, akinek írásában ezt a féltett idealizmust találtam.

Ezzel az általános dicsérettel befejezem a válaszomat. Még egyszer köszönöm a kis fiaimnak és a nagy fiaimnak a kedves megemlékezését.

C) Az élet küszöbén. (Évzárás.)

Elérkeztünk az 1933/34. iskolai év végéhez. Most számot kell adnunk arról, hogy mi az egyévi munkánk eredménye. A növendékek túlnyomó többsége megfelelt a követelményeknek. Azok, akik nem feleltek meg, törekedjenek nagyobb szorgalommal a javításra készülni, azok pedig, akiknek a részére javítási lehetőség nincsen, lássanak ebben olyan figyelmeztetést, hogy ez a pálya nem nekik való. Törekedjenek ebből a sikertelenségből azt a hasznot húzni, hogy egyrészt olyan pályán helyezkedjenek el, amely egyéniségüknek jobban felel meg, másrészt pedig iparkodjanak azon az új pályán nagyobb erőt kifejteni.

Azonban nemcsak az előmenetel kérdésében felelt meg a növendékek túlnyomó többsége, hanem a helyes magatartás szempontjából is. Ezt az évet cserkészszellemben indítottuk meg. Örömmel állapítom meg, hogy több nem-cserkész növendék is iparkodott önmagát cserkészszellemben formálni. Gondolok itt elsősorban azokra a növendékekre, akiknek az életében ez az év fordulópontot jelentett. Azokra gondolok most, akik éretlenségükben, tudatlanságukban, önhittségükben, kedvezőtlen hajlamaiktól hajtva, rossz társaság hatására hol gyalog, hol a gyorsvonat sebességével úton voltak lefelé, lefelé a sötétség felé, lefelé a mocsár felé, — azonban még csak félig voltak süketek, félfülükkel még meghallották a tanártestület hívó szavát és megfordultak. Életük mozdonyát új sínre tették, fogaskerekű módjára törekedtek felkapaszkodni. Az I—IV. évfolyam növendékei közül névszerint egyet sem említek most, akik ebben az évben megfordultak. Nem akarom nyugta előtt dicsérni a napot. Azonban névtelenül megdícsérem mindazokat, akik úgy érzik, hogy az ő szempontjukból ez az év fordulópontot jelentett. Majd az V. év végén talán sor kerülhet arra, hogy erről a fordulópontról névszerint is megemlékezhessünk. Az a tény, hogy fordulópont van, mutatja, hogy nem kell a helytelen úton okvetlenül megmaradnunk, ha véletlenül odasodortattunk.

Itt a fordulópontról elsősorban erkölcsi értelemben beszélek, azonban fordulópont lehet az előmenetel kérdésében is. Aki ebben az évben csak elégséges eredményt ért el, törekedjék a következő évben — fordulópont útján — jó, esetleg jeles eredményre. Az elégséges eredmény néha alig jobb az elégtelen eredményénél. A nemzetnek olyan tanítókra van szüksége, akik teljes lélekkel, teljes odaadással végzik munkájukat.

Az évi munkának egyik mérlegét képviseli a jutalmazásokról való beszámolás. Ehhez bevezetőül csak annyit akarok mondani, hogy évközben sokszor jut osztályrészemül az a feladat, hogy egyeseket vagy többeket meg kell dorgálnom. Ilyenkor ki kell innom a keserűség poharát, hogy a veszedelembe rohanókat megállásra készítsem. Némi igazságszolgáltatást látok abban, hogy az ilyen kellemetlen feladatok mellett az is jut osztályrészemül, hogy dicsérhetek. Ilyenkor jól érzem maga-

mat. Ilyenkor az én lelkivilágomban ünnep van. A dorgálást végzem, mert kötelességem, — a dícséretet pedig azért végzem, mert jól esik. Különösen jól érzem magamat, amikor olyan szerencsés lehetek, hogy olyan széplelkű fiatalembereket jutalmazhatok, mint amilyenek azok a fiatal barátaim, akiket most fogok kiszólítani.

A végzett V.-évesek közül az alábbiak kaptak jutalmat. Hogy mit kaptak, az nem lényeges (az Értesítő megfelelő helyén található), csak az a fontos, hogy mely lelki vonásokért, mely teljesítményekért váltak a jutalmakra érdemesekké. (A jutalmazottak jellemrajzait a zárójelben lévő V.-éves növendékek írták.)

Szabó Lajos jellemzése: Szabó Lajos leghűbb kifejezője intézetünk szellemének. Ha valaki azt kérdezné tőlem, hogy mutassak intézetünkben egy ifjút, ki az intézet szellemének s Igazgató úr eszméinek leghűbb képviselője, akkor Szabó Lajos-t mutatnám. Ebből sok mindent megérthetünk. Ez megmagyarázza, hogy ő a legharmónikusabb ifjú. Szorgalommal kifejlesztett istenadta értelmi képességeit csak érzelmi világa, jó szíve mulja felül. Nem tudok esetet, hogy valaha a hozzáforduló osztálytársát ne fogadta volna szívesen, né adott volna tanácsot. Ha ő egyszer hozzálát valamihez, akkor annak mennie kell. — Mindíg derült, vidám. Nem csüggesztik el, nem ingatják meg lelki egyensúlyát kis balesetek. Barátot találtam benne abban az értelemben, hogy a barát az ember lelkének másik fele s akkor leghűbb, akkor segít legjobban, mikor legnagyobb szükség van rá. — Hogy ő volt ebben az évben az internátusban a főfelügyelő, azt csak azért említem, hogy e tisztségével kapcsolatban nem a hatalmat látta, hanem a kötelességteljesítést, ki az elsőévesekkel is szigorú nyájassággal és nyájas szigorúsággal bánt. E lelki tulajdonságai mellett mélyen vallásos, udvarias, ügyesen társalgó ifjú, kiért tűzbe teszem a kezem, hogy az életben is meg fogja állni a helyét ott, hová a Mindenható és a nemzet érdeke állítja. (Pintér Gy.)

Márk Bertalan jellemzése: Az alsó négy évfolyamban szürke tagja volt az osztálynak, az V.-ben úgy előreküzdötte magát, hogy sok-sok téren hívta föl magára a figyelmet. Többek közt neki volt egyedül az egész osztályban félévkor tanításból egyese. Ő lett a mestertanító. Nagyon emelte feltörekvő vágyát és akarateréjét e sikere. Alkalmam volt látni, mily odaadással készült tanításaira. Az utolsó 2-3 hónapban nagyon keményen tanult. Ezt azonban csak az vette észre, aki figyelte őt, mert nem kérkedett a munkájával. Mint a kis ibolya, úgy húzódik meg lelke szépségeivel. Munkájának meg is lett az eredménye. Osztályvizsga után azt mondta egy alkalommal, ha még 2-3 évig itt lehetne, bizonyosan jeles tanuló lenne. Nagyon kellemes hangja van, szépen énekel. Igazi jó barát a szórakozás-

ban, a munkában, a küzdésben, az örömben egyaránt. Tud társaságban helyesen viselkedni. Ahol csak megfordul, az intézet dícséretére válik. (Szabó L., Pintér Gy.)

Szamosfalvi Imre jellemzése: Szamosfalvi Imre ötévi munkája igazi példája az akarat és a szorgalom győzelmének. Mint elsőéves két hármassal végezte évi tanulmányait. A következő évtől kezdve akarata, szorgalma és tehetsége révén óriásit haladt előre. Úgyhogy a hármasok helyét néhány kettes váltotta fel. Ha csak ennyit írnék, ez is fényesen igazolná Szamosfalvit. Talán senki sem fejlődött annyit az 5 év alatt, mint Szamosfalvi. Az utolsó évben a legjobbak közé küzdötte fel magát. Az énekkar vezetője, a sportkör elnöke. Ambiciózus fiú. Sikerei még nagyobb munkára buzdítják. Tehetséges. Mindenhez ért. Jól szaval. Jó zenész és énekes. Nevezhetném az »osztály csalógányának«. Alig lép kettőt, már énekel. Nyilvánosság előtt sokat szerepelt. Társaságban jól mozog. Barátain segít. Társai szeretik. Viselkedése kifogástalan. Úgy a belsőre, mint a külsőre nagy gondot fordít. A gyermekkel tud bánni. Jó tanító. Az életben meg fogja tudni állni a helyét. (Molnár S., Duffek K.)

Radnai Béla jellemzése: Az önképzőkör ifjúsági elnöke volt ebben a tanévben, és ilyen minőségben lelkes odaadással és körültekintéssel végezte feladatát. Mint diák képességei és szorgalma révén mindig a legelső között van, mint tanító megnyerő egyéniségével és tartalmas lelkével az első pillanatban le tudja kötni a gyermek figyelmét. A második versenytanító. A legjobb ifjúsági szónok közöttünk. Mint barát megértő, nyílt, mindenkinek megmondja hibáját saját szemébe. Megvan benne az az önállóság és egészséges önérték, mellyel mindenkinek rendelkeznie kellene. Vígkedélyű, nem fél a jövőtől, mert nagyfokú idealizmusából táplálkozik harmónikus lelke. Német nyelvi tudásával mindenkinek készségesen a segítségére sietett. Tanulmányait nem tekintí befejezettnek. Bizalmas barátom, az utóbbi hónapokban együtt szőttük jövőnkre vonatkozólag a legragyogóbb terveket. (Balogh B.)

Balogh Béla jellemzése: Balogh Bélánál legfontosabbnak azt tartom, hogy megvan benne a hivatásszeretet alapja: szereti a gyermekeket. Egyszer azt mondta, szeretné, ha volna fényképezőgépe. Azzal gyermekeket fényképezne és gyermekfényképekből állítana össze egy albumot. Balogh Bélának fényképezőgépe még most sincs, de azért nagyon jó, tiszta fényképeket tud készíteni — a gyermeki lélekről. Amikor csak teheti, mindig a gyermekek között van. A cserkészapródok vezetője. Ebből származó teendőit nagy szeretettel végzi. Meg is van lelkes odaadásának eredménye. Az apródok megfogadják minden intését. Sok mesét ismer, és tud szépen, értelmesen mesélni. — Béla bá' neve fogalommá vált az iskolában. A gyermekek rajongva veszik körül. Annyi virágot hoztak »Béla bá'nak«, hogy a dolgozónkat mindig ő virágozta fel. Ügyes-

ségével és találékonyságával példát mutatott arra, hogyan lehet a szülőkkel állandóan fenntartani a kapcsolatot. De nemcsak a gyermekekkel szemben jellemezte a szeretet, hanem társaival szemben is. Mint betegfelügyelő szeretetteljes és odaadó gondossággal ápolta beteg társait. Az analfabéta tanfolyamok, az intézeti ünnepélyek egyik lelkes színpal-mögötti intézője. Állandóan küzdeni kellett az anyagiakkal, e harcot azonban jól megállta, és soha el nem vesztve idealizmusát, mint örökké vidám, jókedélyű, optimista, kitartó ifjú élt köztünk, példát mutatva, hogyan él egy küzdő harmónikus életrendű diák, a ma diákja. Próbál irogatni. Szép a stílusa. Próbálgatásai között a leg-sikerültebbek azok, amelyekben a gyermekekről ír. Ezek nagyon szép lélekről tanúskodnak. Igazi tanító. (Zsohár Z., Szamosfalvi I., Márk B.)

Zsohár Zoltán jellemzése: Komoly, mély érzelmű és gondolkodású ifjú. Értelmi adottságait kitartó szorgalmával gazdagon kamatoztatta. Igazságos ítéletei kiforrott világnézetéről, érettségéről tanúskodnak. Jellemzi az etikai önállóság. Minden tekintetben tudja magát függetleníteni társai kedvezőtlen véleményével szemben. Nehéz anyagi gondjairól sohasem panaszkodott és sorsával mindig meg volt elégedve. Nélkülöz anyagiakban, de gazdag lelkiekben. Ez a lelki gazdagság segíti őt abban, hogy ne érezzen mostohaságot az örök Alkotó részéről. Szerény, udvarias. Mint dolgozó-felügyelőt tetteiben a jólélekkel párosult szigorúság vezette. Lelkiismeretes. Kötelességtudó. Minden munkáját az aprólékosságig menő pontossággal végzi. Tanítási tervezetei mintaszerűek. Ami kezéből kikerül, tiszta, szép, izléses. A belső lelki rendezettség a külsőleg megnyilvánuló határtalan rendszeretete teljesen egyénivé teszik. Jó zenész, nagyszerűen rajzol, de legkiválóbb a kézimunkában. A gyermeket nagyon szereti. Élesszemű gyermektanulmányozó. Tapasztalatait állandóan evidenciában tartja, hogy ezek segítségével mindinkább tökéletesebbé tehesse tanítói munkáját. Kemény, férfias akaratú. Szereti a munkát. Mindenkit munkássága alapján ítél meg. Az önzetlen munkás mintaképe, amelyről a szertárak tudnának csak igazán sokat beszélni. (Szabó J., Molnár S., Szabó L.)

Pintér György jellemzése: A pontosság és a rend mintaképe. Szekrényében és fiókaiban még sötétben is megtalálja, amit keres. Szorgalmas, becsületos, derék és lelkiismeretes tanuló. Nem hiszem, hogy valamikor is készületlenül ment volna órára. Szerénysége mellett jósága mindig érezhető volt. Nem szűnt meg jót tenni senkivel sem. Akárhányszor zavartam munkájában, mindig megmondta, hogy mi van a IV. táblázatban. Nemcsak nekem, de mindenkinek segített a számtan bozótjaiban. Előzékenysége és udvariassága csodálatraméltó. Derült kedélyű. Harmónikus életet él. Az osztály jó szellemének egyik megteremtője és erős oszlopa volt. Tanáraitól csak jót tudott mon-

dani. Mindenki a jót keresi. Beszédét az értelmesség és a spártai rövidség jellemzi. Ha a magyar nemzet számára ilyen tanítókat nevelne minden képző, bizalommal tekinthetnénk a jövőbe. Úgy gondolom, vallásosság szempontjából is követendő. Boldog lesz az a község vagy város, amely ilyen hivatásszerető tanítót kap, mint Pintér György. (Kéri J., Suba V., Neduczai I.)

Szabó Jenő jellemzése: A népművelési előadások ügyes vezetője. Munkáját saját kérelmére és önzetlenül végezte, mert ebben az önnevelésnek és a közért való dolgozásnak alkalmas eszközét látta. Ittléte alatt szerette meg a munkát. Osztálytársainak, alsóbbéveseknek mindig készségesen segített. Szorgalmas, jó tanuló volt. Sokszor a többiek még mind aludtak, ő már régen tanult. Az elsőévesek felügyelője. Mint felügyelő, kötelességét mindig lelkiismeretesen teljesítette. Szerette is mindenki, mert nem káplár-módra, hanem szép szóval és saját jó példájával tartott közöttük rendet. Közéjük mindig mint festvéreikhez ment. Jó tanító. Tanítványait szerette s azok is szerették őt. Jó szónok. Igazságérzete erősen ki van fejlődve. Úgyes tornász, vígkedélyű, jó társalgó. Elhatározásai mellett mindig híven kitart s végre is hajtja azokat. Úgyes, becsületes, talpraesett, jóra való, fiatalember, akit öt év alatt egyszer sem hallottam még tréfából sem eltérni az igazmondástól. Sok magyar nótát tud. Ezeket szereti társainak tovább adni. (Haracht E., Márk B.)

Radnai Ferenc jellemzése: Az igazi jóbarát mintaképe. A másik Radnaival annyira jóbarátok, hogy nemcsak egyforma kalapot vettek, hanem névmagyarosításkor ugyanazon nevet választották. Az Ifjúsági Vöröskereszt-csoport lelkes vezetője volt ebben a tanévben. Szereti a gyermeket, különösen a leánygyermekkel való foglalkozásra alkalmas finom lelkülete. Nem a külszín, hanem a lényeg, a tartalmas munka embere. Igazolja ezt írásbeli munkái, melyeket a leggondosabb kiállításban a leggondosabb tartalommal végzett. Tanítási vázlatai mintának vehetők. Szereti szekrényeiben és ruházkodásában a rendet. Jó megjelenésű, jó társalgó. Jól fog járni vele az a falu vagy város, amely tanítójává választja. (Balogh B.)

Nagy József jellemzése: A kintlakók között az első tanuló. Szorgalmas, törekvő fiú. Sokat küzd az anyagi gondokkal. Lelkiismeretesen elvégzi munkáját. Szerény; munkájáért vonakodik az elismerést elfogadni. Sohasem hallottam tőle még egy dicsekvő szót sem. Udvarias, szolgálatkész, önzetlen. Bármikor szívesen segít, amiben csak tud. Megbízható. A rábízott dolgot és amit elvállal, pontosan elvégzi. Az elismerés elől azonban szerényen visszahúzódik. Kiváló zenész. A német nyelvben szorgalmával szép eredményt ért el. A gyermekek között jól forgolódik. A nagyvárosi élet kedvezőtlen hatásainak példásan ellentáll. Mélyen vallásos. (Zsuhár Z.)

Horváth István jellemzése: Szorgalmas, jó előmenetelű tanuló volt mind az öt éven keresztül. Kötelességét mindig pontosan teljesítette. Szekrényében, asztalában mintaszerű a rend. Számára a háziszabályok nem jelentettek nehézséget, mert azokat mindig szívesen megtartotta, de nemcsak itt, hanem az intézeten kívül is. Sorsával mindig megelégedett, az ellen sohasem zúgolódik. A takarékoság mintaképe. Jó tanító, szereti a gyermekeket. A hozzáfordulókon mindig készségesen segít, ha tud. Öt éven át önzetlenül végezte azokat a teendőket, amelyek a díszteremnek kápolnává való átalakításában, az oltár díszítése közben adódtak. Engem mindig nagy odaadással támogatott öznevelői munkámban. Azt hiszem, nagyon jó tanító lesz belőle. (Harach E.) — Kevesen szenvedtek mások nyelvétől annyit, mint ő, — azonban a gúnyolódóknak hamar megbocsátott. (Suba V.) — Horváth István a kis testbe szorult nagy lélek. (Kitzinger J.)

Harach Endre jellemzése: Egy kritikát (mégpedig nemes kritikát) kiállt fiatalember. Megkapó az öznevelésre való törekvése. Tavaly — az egyik neveléstani órán — az egész osztály elé állt azzal, hogy mondjunk róla bírálatot. Példát mutatott arra, miképen kell önmagunk hibáitól megszabadulni. Megmutatta, hogyan kell egy új módszer szerint hibáink leküzdésére törekednünk. Meghallgatta hibáit, azután cselekedett. A kitergetett hibákat nemcsak tudomásul vette, hanem igyekezett is tőlük szabadulni. Engem kért arra, ha rosszat tesz, figyelmeztessem. Figyelmeztéseimet mindig jószívvel vette. Küzdelme nagy sikerrel végződött. Most az intézet legjobb növendékei közé sorolható. Szolid fiú, aki társait többször intette bizonyos veszedelmektől. Mint hálófelügyelő nemcsak pontosságra nevelt, hanem példát is mutatott pontosságával. Szolgálatkészségét bizonyítja az iskolai ünnepélyeken való munkássága. Sohasem dolgozott jutalom reményében. Az önzetlen munka megtestesítője. Önzetlenül tanította a társait gyorsírásra egy évig. Sokoldalú tehetség. Képességeit felhasználta arra, hogy a gyengéken segítsen. Úgyes kézimunkázó és rajzos. Írásbeli munkáját mindenki mintának veheti. Szellemes mondásaival mindig derűt varázsolt közénk. Jó tanító, szereti a gyermekeket. (Kéri J., Horváth I., Radnai F.)

Úgy gondolom, többet használtam ifjúságunknak azzal, hogy példában mutattam be azt, hogyan kell dolgozni, milyen magatartást kell tanúsítani, mintha ezekről az erényekről elvont előadást tartottam volna. — Cserkészszellemben indultunk el az év elején. Ha végignéznünk ezeken a jellemzéseken, azokban felfedezhetjük az összes cserkésztestvények jellemvonásait. Látjuk azokban a megbízhatóságot, a hivatásszeretetet, a segítés gondolatát, a szeretetet, a gyengédséggel és erélyességgel kapcsolatos önismeretet, a természetszeretetet, az engedelmisséget, a vidámságot, a takarékoságot, végül a testben és lélekben való

tisztaságot. Sőt nemcsak a cserkésztorvények szellemét láthatjuk ezekben a jellemzésekben, hanem azoknak a tanítói nyelvre való lefordítását is.

A nyári szünet előtt állunk. Az I-IV. évfolyambeli növendékeknek azt kívánom, hogy jól nyaraljanak, pihenés, jó könyvek olvasása, sportolás, adódó munkák elvégzése és a gyermekekkel való foglalkozás mellett úgy nyaraljanak, hogy lelkükben kár ne essék, s hogy szeptemberben testileg és lelkileg egészségesen térjenek vissza az intézetbe.

Akik most képesítő-vizsgálatot tesznek, azoknak azt kívánom, vizsgájuk sikeres legyen, az életben pedig minél előbb kapjanak teret arra, hogy az intézetben szerzett szellemet terjeszthessék. — Valamint a szülői ház örömmel látja az időnként hazatérő gyermekeket, úgy mi is mindig szívesen látjuk az intézetet felkereső volt növendékeket.

Az évzáró ünnepély után (a hirdető-tábla útján) arra kérttem a növendékeket, írjanak néhány sort a következő kérdésről: Milyen hatással volt rám az évzáró ünnepély? (A megjutalmazott V.-évesek példája mely elhatározásokra készítetett?)

Előzményül még azt akarom megjegyezni, hogy néhány megjutalmazott V.-éves (Harach E., Szamosfalvi I., Szabó Jenő) példáján megmutattam azt, mit jelent az a bizonyos »fordulópont«. Említettem néhány jellemvonást, ami ezeket a fiatalembereket a fordulópont előtt jellemezte. Minden megjutalmazott növendéknek akadt követője. Néhány mondat ezekből a beszámolókból.

Cs. S. I. é. növ. írja: »Ha társaim most jellemeznének, a jellemzés hasonló lenne a Harach életének első szakaszáról szóló jellemzéshez. Amikor hallottam Harach életéből azt a pár esetet, egészen megdöbbenem, mert úgy éreztem, hogy az egészem rám is lehetne alkalmazni. Harach Endrét az önévelés terén akarom követni. Szamosfalvinak a tanulás terén akarok utánzója lenni. Az első évet én is talán 1—2 hármassal végeztem, de Szamosfalvi akaratával és szorgalmával akarok jó bizonyítványt szerezni. Azt kívánom a jó Istentől, hogy az én életemben a fordulópont előbb következék be, mint Szamosfalvi és Harach életében.« — Sz. F. III. é. növ. írja: »Én is szeretnék átesni a fordulóponton. Azt hiszem, ez a jövő évben be is fog következni, mert általában ebben az évben (a IV.-éves korban) esnek át a legtöbben a fordulóponton.« — V. Gy. I. é. növ. írja: »Radnai Bélát törekszem követni, akinek minden mondatából a meggondoltság világlott ki. Ezt a meggondoltságot igyekszem követni, hogy mindent helyesen ítéljek meg és ne hamarkodjam el magamat semmiben. Gyermeki lélekkel jöttem ide, és férfias lélekkel távozom el most — azzal, hogy a jövő évben a gyermek munkáját felcseréljem a férfi munkájával.« — B. K. I. é. növ. írja: »Az évzáró ünnepélyen elfogult szívvel ültem a helyemen, amikor Igazgató úr kihívta azokat a tanítójelölteket, akiket megdicsért. Annyian voltak, annyi jótulajdonságot hallottam felőlük, hogy alig tudok választani közülök. De azért választottam egyet magamnak, ez pedig Pintér bátyám. Pintér bátyámat azért választottam mintaképül, mert ő nagyon szorgalmas. Én ugyanis nem vagyok nagyon szorgalmas...« — M. L. III. é. növ. írja: »Többek között két dolog esett jól nekem ebben az évben. Először az, hogy az ifjúság elé nem idegeneket állítottak

példaként, hanem saját ifjainkat állították elének. Másrészt pedig ez az évzáró ünnepély azt is mutatja, hogy intézetünk vezetői nemcsak a rosszat, hanem a jót is tudomásul veszik. Meg is dicsérik a jókat».

B. S. I. é. növ. szerint: »Sok V.-éves növendéket nem ismertem meg a tanév folyamán. Az évzáró ünnepélyen a jellemrajzok felolvasásánál őket is megismerhettem, ezért nekem ez tetszett legjobban. A jelöltek közül legjobban Radnai Béla bátyámat ismerem, mert mint dolgozó-felügyelőnk állandóan velünk volt. Amikor az Igazgató úr az ünnepélyen Radnai jellemrajzát olvasta, úgy hangzott nekem, mintha én fogalmaztam volna. Csak azt szerettem volna hozzátenni, hogy Radnai nemcsak kiválóan szónokolt, hanem kevés szóval is sokat tudott mondani. Minden mozdulatát megértettük. Azt hiszem, szeretete sem volt eléggé kiemelve. Mindig úgy tett velünk, mintha boldogsága csak tőlünk függne. Én is szeretnék ilyen okos, pontos, önzetlen és szeretetre-méltó tanító lenni. Hogy ezt elérhessem, megfogadtam, hogy ezután minden erőmből Radnai Bélát fogom követni. Négy év múlva én is a jutalmazottak között akarok állni. Akarom, hogy minél többen követhessék példámat olyan örömmel, mint én fogom Radnai példáját követni».

T. I. II. é. növ. szerint: »Az évzáró ünnepélyt mindnyájan nagyon vártuk. S miközben azon gondolkodtam, mennyiben lettem különb, mint tavaly voltam, gondolkodásomból az vert fel, hogy az V.-évesek közül többen az előttünk lévő dobogón állnak. Ekkor eszembe jutott, hogy akik ott künn állnak, valamikor olyanok voltak, mint én. És ők ilyen magasra tudtak emelkedni a tökéletességben, hogy az Igazgató úr dicséri meg őket, mint az intézet legjobbjait. Ismét gondolkodni kezdtem. Hát én nem lehetek olyan mint ők? Belátom, hogy lehetek, és akarok is olyan lenni».

Sz. L. szerint: »Az Igazgató úr beszédében megragadott engem ez a szó: »fordulópont«. Élő példákban láttam ennek a szónak a jelentőségét. A legjobban megragadott engem Márk B. küzdelme, aki fölverekedte magát az elsők közé. Az intézet első tanítója lett».

J. I. szerint: »Nagyon tetszett nekem Harach bátyám eljárása, hogy megkérdezte osztálytársaitól hibáit és igyekezett azokról leszokni. Márk bátyám azt mondta: »Sajnálja, hogy még nem járhat egy-két évig intézetünkbe, mert akkor bizonyára jeles tanuló lenne«. Ez a mondás nekünk szól, mert nekünk még hátra van 3 évünk, tehát haladhatunk a jeles felé. Az ünnepi beszéd kiváltotta bennem azt az elhatározást, hogy a hátralévő éveket kihasználom, minden időmet tanulással töltöm, hogy majd az a falu is boldog lehessen, ahol Isten segítségével én leszek a tanító».

B. L. szerint: »A fordulópontok különösen mély gondolatokat keltettek bennem. Arra gondoltam, hogy sokan vannak azok, akiket az intézet megmentett, de miért nem fordultak meg mások is, mikor ily felemelő dicséretben részesülhetnek».

B. T. szerint: »Amikor Igazgató úr kihívta a jutalmazott ötöd-éveseket s láttam, hogy azok között olyanok is vannak, akik azelőtt nem voltak jeles diákok, valami belső örömet éreztem. Ebből láttam, hogy nyitva áll az út mindenki számára, az én számomra is».

T. A. szerint: »Ez az évzáró ünnepély fordulópont volt rám nézve. Fordulópont annyiban, amennyiben elhatároztam magamban, hogy követni fogom az V.-éveseket, akiket az Igazgató úr eléem állított. Nem akarok szürke ember maradni, hanem Márk barátomhoz hasonlóan meg akarok változni».

H. L. szerint: »Mindenkinek jól esik, ha dicséretet kap, ha munkáját elismerik, különösen jól esik, ha ez a dicséret onnan jön, ahonnan eddig erélyességet tapasztaltunk. Azt hiszem, mindenkire az a jelölt gyakorolta a legnagyobb hatást, akiben legjobban magára ismert. Az azonos hibák, azonos jótulajdonságok, azonos munkára ösztönöznek».

P. Gy. szerint: »Melyik ifjú nem szeretne ott állni a győzők között? Az én lelkemben is feltámadt a vágy. És akkor befelé pillantottam.

Vajjon voltak nekem is küzdelmeim? Tudtam-e az idők szelének ellentállni? Úgy érzem, küzdelmem volt. Harcoltam az étellel, harcoltam tanulmányi előmenetelemért. A harc nem volt egészen sikeres. Úgy érzem, hogy még nekem is szükségem van új lendítő erőre, mely segít, bátorít. Láttam, hogy egyik-másik V.-éves a hármások egész során gázolt keresztül. Én nem tudtam mindent kijavítani. Szégyeltem magam önmagam előtt, hogy én nem tudtam még ide felemelkedni. De van még egy esztendő s ezt arra fordítom, hogy a hibapontot kitoröljsem. Ha összeszedem minden erőmet, még ez is sikerülni fog. És ha munkám sikerrel jár, hálásan emlékszem vissza azokra az V.-évesekre, akik saját életükkel mutattak utat.

T. J. szerint: »Ha Igazgató úr az ünnepélyen elővett volna egy könyvet és azt mondta volna: Én ilyennek képzelem el az ötödévest, s felolvasott volna egy pár jellemzést, azt lehetett volna mondani, ilyen jellemeket könnyen el lehet képzelni, de nehezen lehet megvalósítani. Nem ezt csinálta Igazgató úr. Konkrétumokat állított elénk. Nem is egyet. Bebizonyította, hogy lehetünk olyanok, mint amilyenek elképzelt egy ötödévest. Nehezen tudok választani a megjutalmazott V.-évesek közül. Mindegyikben más és más jótulajdonságok vannak. Ezeket mind szeretném magamban egyesíteni. Hogy milyen hatással volt rám az ünnepély, röviden így tudnám összefoglalni: ötödéves koromban ott akarok állni a dobogón.

B. L. szerint: »Az évváró ünnepélyen számadást végeztem magammal. Megnéztem, hogy milyen vagyok. Az Igazgató úr pedig azzal, hogy példákat állított elénk, megmutatta, hogy milyennek kell lennem.

R. M. szerint: »Az évváró ünnepély legmélyebb hatása az volt részemre, hogy a derék és becsületes munka mindig meghozza a maga gyümölcsét. Láttam, hogy olyan növendékek, akik eddig a tömeg közé sorakoztak, miként váltak ki, miként lettek példaképekké azok számára, akik minden erejükkel ezt a szegény, sokat sanyargatott hazát akarják szolgálni. Jóleső érzés töltötte el lelkem, midőn a kiválók ragyogó szemmel, mellyel minket biztattak, ott álltak a dobogón és Igazgató úr felénk szólva mondta:...»őket kövessétek!«. Ekkor bennem egy fogadás érlelődött meg. Csendesen, csak magamban mondtam: — Én is ott akarok állni! Atéreztem mindent e pillanatban. Tudom, hogy mi vezet e célhoz. Tudom, hogy nem lehetetlen, csak erősen meg kell fogni a munkát. Nem félek, hogy nem sikerül, mert tudom, hogy ez a mondat mindig új erővel fogja eltölteni akaratomat, s végeredményben nem az fontos, hogy ott álljak, hanem az, hogy majdan az életben, midőn sokkal keményebben kell dolgoznom, akkor mondhattam magamról, hogy a dobogon vagyok. Ehhez a munkához elsősorban arra van szükségem, hogy mindig minden körülmények között a saját lábaimra tudjak állni. Nehéz talán, de nem lehetetlen, mert érzek magamban annyi erőt, hogy Radnai Béla példáját kövessem. A legjobban ez ragadta meg figyelmemet, mert Radnait ismertem legjobban és tényleg ilyennek ismerem.

Az V.-évesek jellemrajzaiban tettek jutnak kifejezésre, az alsóbbévesek írásaiban elhatározások szólnak hozzánk. Reméljük, hogy ezek az elhatározások jelentékeny részben újabb cselekvéseket indítanak meg.

II.

A) Az iskolai év története.

Ennek az iskolai évnek a legkiemelkedőbb eseménye az, hogy a Budapesti Tanítóképző-Intézeti Iskolatársak Egyesületével egyetemben felállítottuk intézetünk első emeleti folyósóján intézetünk hősi halottainak emlékművét. (Erről az alábbiakban külön beszámolunk.)

Intézetünket nagy szellemi veszteség érte azzal, hogy a V. K. M. 51.156/1933. el. ü. számú rendeletével a már fogalommal lett Drozdy Gyulát intézetünknel eddig viselt szolgálata alól felmentette és a Néptanítók Lapjához felelős főszerkesztői minőségben beosztotta. (Alább közöljük azt a beszédet, amelyet az intézet igazgatója Drozdy Gyula búcsúztatása alkalmával mondott.)

A V. K. M. 72.474/1933. V. a. 2. sz. alatt kelt rendeletével Drozdy Gyula helyébe Ferenczi István gyakorlóiskolai tanítót helyezte intézetünkhöz. Szeretettel üdvözljük intézetünkben a jónevű kollégát. Jellemzésére sikerültnek találom azt a néhány sort, amelyet egyik nyíregyházi tanítványa (Süle Imre) mint polg. iskolai tanárjelölt írt abban a dolgozatban, amelyben kéresemre volt tanárainak módszerét ismertette. E néhány sor így hangzik: »A gyakorlóiskolát gyakran látogattuk, s annak kiváló vezetőjétől: Ferenczi Istvántól sok szép és nemes dolgot tanultunk. Egész tanítása alatt tanítványai szinte csüngtek rajta. Az iskoláért élt. Tanításába teljes énjét belefektette. Saját maga is élvezte tanítását. Együtt kacagott és együtt sírt az anyaggal, de ez nem volt nála színészkedés, hanem lelke melegéből fakadt. Maga is bevallotta, hogy együtt él az anyaggal. Minket is mindig arra kért, hogy a lelkünket adjuk oda egy-egy tanításhoz. Élünk úgy, ahogy tanítunk, mert a gyermek a legjobb megfigyelő, egy rossz sejtés elegendő ahhoz, hogy egy évig eredménytelenül dolgozhassunk. Nagy gondot fordított tanításaiban az alkalmazásra is. Nem tartotta értékesnek azt a tanítást, amely a tanult anyagot nem igyekszik az élet szempontjából értékesíteni. Tanításában mindig megcsillantotta egy magasabb lény létezését.«

A V. K. M. 95.755 IX. sz. alatt kelt rendeletével nyugdíjba helyezte dr. Keleti Gyuláné szül. Zsoldos Hermin intézetünkhöz beosztott áll. tanítóképző-intézeti tanárt. Keleti Gyuláné példát mutatott arra, hogyan kell az irodában úgy dolgozni, hogy az írásokat a hivatalfőnök — akár átolvasás nélkül is — nyugodtan aláírhasssa.

Súlyos veszteség érte köztartásunkat azzal, hogy a korhatár miatt a V. K. M. a fennálló rendelkezések értelmében 96.704/1934. IX. sz. a. kelt rendeletével nyugdíjba helyezte özv. Pessina Vilmosné szül. Szabó Irén intézeti gazdasszonyt.

Tanártestületünk — Váradi József, volt köztartásvezető tanár javaslatára — a következőkben búcsúzik Pessina Vilmosnétól:

A köztartásról szóló beszámolóiban eddig évről-évre megállapíthattuk, hogy a köztartás zavartalan működését a főzőkonyhában és kamrában, továbbá a mosókonyhában uralkodó rend és tisztaság s a konyhákban folyó pontos és lelkiismeretes munka biztosította. Ebben az esztendőben azonban nem érhetjük be ennek a most is öröndetes ténynek az egyszerű megállapításával. Egyfelől azért, mert most van tíz esztendeje annak, hogy özv. Pessina Vilmosné a gazdasszonyi teendők intézését átvette; másfelől pedig azért, mert ennek a tanévnek a végével nyugalomba vonul. Amilyen örömmel állapítottuk meg eddig az intézet értesítőiben, hogy az ő szakavatott keze, ügyszeretete, odaadó, lelkiismeretes gondossága volt a köztartás működésében a közvetlen mozgató erő, olyan őszinte sajnálattal látjuk az ő távozását. Adja Isten, hogy itt végzett szép munkájának tudata derüссé és meleggé tegye pihenésének éveit! — Szeretnők, ha a növendékek majdan olyan hivatás-érzettel dolgoznának, mint amilyen hivatástudattal intézte Pessina Vilmosné a köztartás ügyeit. —

A V. K. M. 42.732/1934. V. a. 2. ü. o. sz. a. kelt rendeletével Kurách Emma gazdasszonyt Sárospatakról intézetünkhöz helyezte.

A V. K. M. 72.713/1933. V. a. 2. sz. a. kelt rendeletével Vincze Sándor okl. tanítóképző-intézeti tanárt óradíjas helyettes tanárral alkalmazta és szolgálatra intézetünkhöz osztotta be.

A V. K. M. 72.298/1933. V. a. 2. sz. a. kelt rendeletével megengedte, hogy intézetünk gyakorlóiskolájával kapcsolatosan német nyelvű tanfolyam szerveztessék. A tanfolyam Syposs Katalin dr. tanárnő vezetésével sikeresen működött.

Intézetünk június 3.-án eredményesen vett részt a tornászvilágbajnokságon.

Az elmúlt iskolai évben kezdte meg intézetünkben tanítói munkásságát a budapesti gör. keleti magyar egyház.

Intézetünket ebben az évben is meglátogatta Krywald Ottó érseki biztos, aki most is azt tapasztalta, hogy intézetünk nagy gondot fordít a mélyebb lelkiségre, a vallásos lelkületre.

A Tanítóképző-Intézeti Tanárok Országos Egyesülete elnökségének felhívására intézetünk április 14-én táncdal egybekötött műsoros estét rendezett, amelynek tiszta jövedelmét (545.42 P-t) a Tanárok Háza pénztárába befizettük.

A V. K. M. 41.023/1934. V. a. 2. ü. o. szám alatt kelt rendelete a következőket mondja: »A folyó évben a képesítővizsgálati elnökök és miniszteri biztosok között nagyobb számmal szerepelnek működő tanítóképző-intézeti igazgatók és tanárok...«. Itt az értesítőben is kifejezést adunk ama örömnöknek, amelyet a Miniszter Urnak eme rendelkezése a tanítóképző-intézeti tanárság körében keltett.

Érzékeny veszteséget jelent intézetünk részére Bárány Zsigmondnak, intézetünk volt tanítványának és jötevőjének halála. Temetésén az intézet igazgatója a következő szavakkal búcsúztatta:

Mélyen tisztelt Gyászoló Közönség! A budapesti I. ker., áll. tanítóképző-intézet tanártestülete és ifjúsága nevében búcsúzom Bárány Zsigmondtól. Búcsúzni jöttünk intézetünk volt tanítványától, intézetünk jötevőjétől. Búcsúzásunk hódolat az előtt a nagyság előtt, amely nagyságnak neve: Hála, önzetlenség, áldozatkészség... A földi életben aránylag sokan jutnak magas pozícióba, azonban az idealizmus birodalmában aránylag nagyon kevesen jutnak el a kívánatos magaslatra. E kevesek egyike Bárány Zsigmond. Négy társa megbízásából hol ketten, hol egyedül éveken át jött hozzánk, átnyújtott nekem 100 (egyszer kétszáz) pengőről szóló betéti könyvet azzal a kérelemmel, hogy ezzel egy-két végzett növendéket indítsunk el az élet útjára. Hogy ez milyen nagy dolog, azt különösen akkor érezzük, ha megállapítjuk azt az igazságot, amely szerint az emberek kérései és adakozásai sokszor úgy viszonylanak egymáshoz, mint a Ferenc József-csúcs valamely kicsiny határdombhoz. Bárány Zsigmond az értékek világában olyan nagyság, mint a milyen nagyság a hegyek sorában a Ferenc József-csúcs. Szeretnők, ha az a ritka mag, amelyet elvetett, bőséges gyümölcsöket teremne. Bárány Zsigmond! Isten Veled!

Az iskolai év utolsó napjaiban súlyos csapás érte intézetünket Snasel Ferenc c. igazgató halálával. Intézetünk egykori tanára a szegedi klinikán halt meg. Június hó 27-én temették el Szegeden. A temetésen intézetünk és egyesületünk részéről Éber Rezső helyezték el koszorúkat és mondott búcsúbeszédet. (Éber Rezső búcsúbeszédét lásd később.) Snasel Ferenc életrajzi adatait az 1926/27-évi intézeti értesítő tartalmazza.

Ezek voltak intézetünk történetének főbb külső mozzanatai. Intézetünk történetének belső mozzanatai növendékeink lelkében mentek végbe. Munkánk eredményessége azon fordul meg, vajjon ezek a belső mozzanatok építő jellegűek voltak-e vagy sem.

B) Drozdy Gyula búcsúztatása.

(Elmondta az intézet igazgatója.)

Kedves Barátom! Ne vedd rossz néven, hogy tiltakozásod ellenére is ide fárasztottunk. Nem Neked, hanem nekünk, az ifjúságnak van szüksége arra, hogy búcsúztassunk, s hogy ezzel kapcsolatosan munkásságodról halvány képet fessünk. E festéshez a háttér Aristoteles filozófiájából veszem. Aristoteles szerint, ami a dolgokon változatlan, lényeges és érzékfeletti, az a forma, ami változó és érzékelhető, az az anyag. Ami a lélek a testnek, az a forma általában minden anyagnak. Megkülönböztet lehetőséget és valóságot. Ez a nevelés szempontjából azt je-

lenti, hogy munkánk révén valósággá lesz az, ami csak lehetőség volt a gyermekben. E változás folytán az ember változatlan, érkefeletti jelleme, azaz a formája mindjobban megnyilvánul. Hogy változás létrejöjjön, ahhoz indíték kell. Ez a mozgató ok, mintegy felszabadítója, megváltója a formának. Az egész világ ilyen felszabadulási, tökéletesedési folyamat.

Drozdy Gyula életpályája fényes példa ilyen tökéletesedési folyamatra. Kezdte a pályáját, mint kisgyarmati falusi tanító és most eljutott oda, ahová népiskolai tanító még fel nem emelkedhetett, a Néptanítók Lapja felelős főszerkesztői székébe. Életfutásából gyönyörű nevelési program bontakozik ki, amely abban különbözik sok más nevelési tervtől, hogy amíg azokat csak holt betűkből és szavakból állanak, addig Drozdy Gyula eleven vérével írta meg nevelési rendjét.

Aristoteles szerint a forma (a mai nyelv szerint kb. annyit jelent, mint tökéletesség) megnyilvánulásához mozgató ok kell. A mozgató okok végessége elvezet a végső mozgatóhoz: Istenhez. Drozdy Gyula tökéletesedési folyamatának legfőbb magyarázata az, hogy életének első mozgatója a Magyarok Istene volt. A magyarság és az Isten gondolata, mint mozgatók idézték elő a lelki világában azt a fokozatos változást, amelynek következtében az aristotelesi forma mindjobban kibontakozott. Ami lehetőség volt benne, azt nagyobb részben már valósággá változtatta és ami lehetőség, ígéret még megmaradt, az a jövőben fog teljesedésbe menni.

Drozdy Gyula tudja, hogy mit kell a lehetőséggel csinálni. Tudja, hogy ebből Aristoteles szellemében valóságot kell alkotnunk. Tanuljunk tőle! Mindenki van lehetőség. Formáljunk a magunk lehetőségéből is valóságot. Minden tanítónövendékben van lehetőség. Mindenki alkosson ebből valóságot. Egyrészt minden jó tulajdonság, másrészt minden tanítói erény — megvalósult lehetőség. — Azonban Drozdy Gyula világosan látta, hogy nemcsak benne, hanem a gondjaira bízott gyermekekben is van lehetőség. Ez a lehetőség olyan élenként él a lelki világában, hogy soha egyik tanítványáról se mondott le. Fialat barátaim! Tanuljunk ebből! Ha igazi odaadással, Drozdy-féle lelkülettel dolgoznak, sohasem fogják azt tapasztalni, hogy munkájuk meddő marad, sohasem fogják tapasztalni, hogy valamely tanítványuk egészen érzéketlen a kultúra iránt. Ha valamely gyermeknél nehézségek merülnek fel, törekedjenek arra, hogy a Drozdy-féle kulccsal megtalálják az ő haladásának zárját is.

Most nézzük meg, mit mond Aristoteles az első mozgatóról. Szerinte Isten úgy mozgat meg mászt, hogy az illetőben vágyat, szeretetet ébreszt maga iránt. Úgy érzem, Drozdy Gyula is úgy mozgat meg bennünket, hogy szeretetet ébreszt maga iránt, — úgy mozgatja meg tanítványait, hogy szeretetet ébreszt maga iránt, — úgy szereti a gyermekeket, hogy ellenállhatatlanul viszont szeretik. Annyira ragaszkodik a gyermekekhez, hogy

amikor négy évvel ezelőtt arra törekedtem, hogy a gyakorlóiskolai munka alól részben felmentessem, azzal tiltakozott ez ellen, hogy gyermekek nélkül nem tud megenni. S ha valaki most azt mondaná, íme mégis elmegy, akkor azt mondom, igen, innen elmegy, de most az összes magyar gyermekeket fogja szeretni, az összes magyar gyermekek tanítói felé sugározza a szeretettől áthatott pedagógiai elveket.

Ha a neveléstanban a tanító főbb jellemvonásairól tanulunk, akkor megemlékezünk arról is, hogy a tanító szeresse a gyermeket. Ilyenkor mindent elkövetek, hogy ez ne csak szó maradjon, hanem valóság is legyen. Azt is szoktam mondani, ha a módszeres elvekben esetleg hiányok is vannak, de ha a tanító szereti a gyermeket, akkor rendelkezik azzal a legfőbb eszközzel, amely tanítói munkájához szükséges. A gyermekek iránt való szeretetből következik mindannak a kikutatása, amire a jó eredmény szempontjából szükség van. Annak ellenére, hogy nagy gondot fordítunk arra, hogy növendékeink megszeressék a gyermeket, sohasem vagyunk bizonyosak abban, hogy milyen fokig sikerült a gyermekek iránt való szeretet felébresztése. Azért mondom, ha valahol még hiányok volnának, nézzék meg Drozdy Gyulát s úgy szeressék a gyermeket, mint ő. S ha valakinek most a tanító többi főbb jellemvonásai jutnának eszébe, akkor azt mondom, nézzék meg Drozdy Gyulát, s az ő példája szerint törekedjenek arra, hogy tanítói munkájuk ne hivatalt, hanem hivatást jelentsen, hogy legfőbb bírójuk a nemzetben és a hitben gyökerező lelkiismeretük legyen, hogy előbb önmagukat formálják olyanná, mint amilyenekké tanítványaikat nevelni szeretnék.

Drozdy Gyula útját kövessék az önművelésben. Milyen szép most Drozdy Gyula helyzetét szemlélni! De azt hiszem, senki sem gondolja azt, hogy ez csak úgy magától jött. Ezért a fényes helyzetért nagyon keményen meg kellett dolgoznia. Hogy maguk, fiatal barátaim ebbe a munkafolyamatba minél jobban bekapcsolódhassanak, elmondom, hogy Drozdy Gyula irodalmi pályája mivel kezdődött. Hát mivel? Nagyon egyszerű munkával, azzal az egyszerű munkával, amelyet már a IV.- és V.-éves növendékek is csinálnak. Melyik az? A vázlatkészítés. Csakhogy növendékeink és Drozdy Gyula között az a különbség, hogy növendékeink esetleg csak azért csinálnak vázlatot, mert ez kötelességük, — Drozdy Gyula pedig ezeket még akkor is csinálta, amikor már nem volt előírt kötelesség. A hivatásszeretet íratta meg vele ezeket a vázlatokat. Először csak vázlatokat készített a saját használatára, majd kibővítette azokat tervezettké. Ezek a gyakorlati tervezetek lassacskán folyóiratokban kezdtek napvilágot látni. Idővel pedig olyan tökéletesedésen mentek keresztül, hogy a Népiskolai Utasítás nagyobb része nem egyéb, mint e gyakorlati tervezetkből leszűrhető elmélet. Fiúk! Olyan lélekkel csinálják most a váz-

latokat és tervezeteket, hogy a maguk előtt lévő példa szerint az életben is folytassák ezt a munkát. Ez legyen önművelő munkájuk kezdete és állandó kísérője.

Drozdy Gyula sohasem csinált titkot abból, hogy szívesen tanul bárkitől. A tanítónak sokoldalú embernek kell lennie, azért nem lehet egyik szakban sem annyira járatos, mint az, akinek csak 1—2 szaktárgya van. Drozdy Gyula, hogy a lehetőség szerint minden tárgyban képezze magát, örömmel fordult a tanártestület különböző tagjaihoz azért, hogy bizonyos kérdésekben felvilágosítást kapjon. Saját bevallása szerint igen sokat tanult többek között megboldogult Quint József főigazgató úrtól. Ha Quint József főigazgató megpendített egy gondolatot, azt ő rögtön megvalósította a gyakorlóiskolában, sőt nemcsak nagyszerűen megvalósította, hanem részben tovább is fejlesztette. Fiúk! E példa alapján szívesen tanuljunk mindenkitől, akitől csak valami jót lehet tanulni. — Könyvek és folyóiratok szokadatan forgatása, az olvasottaknak a gyakorlatba való átültetése, mások munkájának gondos megfigyelése, saját gyakorlatának állandó bírálata, komoly munkájából táplálkozó invenciója, sikeres gyakorlatból levonható egészséges elméletek, az elméleti és gyakorlati munkájában észlelhető szerves egység stb. jelzik azt az utat, amely elvezetett a művésztanítóhoz, elvezetett oda, hogy intézetünkben nőtt ki Magyarország első tanítója: Drozdy Gyula. Ennek több kifejezője van. Így hosszú évek óta őt küldték ki minden országos tanítói továbbképző tanfolyamra, őt hívták meg számtalan tanítói gyűlésre, őt kérik fel különböző egyesületek előadás tartására, őt bízzák meg részben társsal, részben egyedül vezérkönyvek írásával, az ő munkáját nézték meg sokan intézetünkben, Körösi Henrik halála után ő lett a Néptanítók Lapjának pedagógiai szerkesztője, népiskolai kérdésekben ő a minisztérium, az Országos Közoktatási Tanács legfőbb tanácsadója. — Hogy mit jelentettek ezek a tanítói továbbképző tanfolyamok, mutatják többek között az olyan nyilatkozatok, amelyek szerint: »Ezen a tanfolyamon egészen új világ nyílt meg előttem«.

Aránylag kevés pedagógiai könyvet fordítanak le magyarról más nyelvre. Azért örömmel állapítom meg, hogy a Quint—Drozdy-féle vezérkönyvet a beszéd- és értelemgyakorlatokhoz lefordítják szlovén és — valószínűleg — szerb nyelvre is. Ez is egyik értékmérője annak a nagyarányú irodalmi munkásságnak, amelyet Drozdy Gyula kifejt.

S ha most a növendékek sorából valaki azt mondaná, hogy ez olyan szédületes magasság, hogy én oda úgy sem juthatok fel, akkor egyrészt azt mondom, hogy Drozdy Gyula is tanítónövendék volt, mint maguk. Tehát az út nyitva áll, — másrészt pedig azt mondom, hogyha oda nem is kerülhetnek, de becsületes munkával eljuthatnak oda, ahová minden magyar tanítónak el kell jutnia. — Drozdy Gyula munkájában vannak művészi vo-

nások, irodalmi alkotásaiban vannak költői jellemvonások. Ez utóbbit igazolja többek között az a tény, hogy egy orvos véletlenül a kezébe vette a nyelvi magyarázatokról szóló vezérvé-
könyvét; s az orvos olyan élvezetesnek találta ezt a könyvet, hogy végig olvasta, holott a köztudat a nyelvi magyarázatokat általában nagyon száraz tantárgynak tartja. Aránylag kevés olyan könyvünk van, amely a stílus kellékeinek annyira megfelelne, mint Drozdy Gyula könyvei. — Fiúk! Maguk is iparkodjanak annyira belemélyedni leendő munkakörük kérdéseibe, hogy nehéz dolgokat is ilyen egyszerűen és világosan tudjanak elmondani és leírni.

Ha valaki most azt mondaná, hogy nekem nincsenek olyan velem született művészi vonásaim, akkor azt kérdezném, honnan tudja?! Azt állítom, hogy mindenkinek van annyi velem született ereje, hogyha annyit dolgozik, mint Drozdy Gyula, igazi apostola lehet nemzetének. Nem azon van a hangsúly, hogy mennyit hoztunk magunkkal a világra, hanem azon, hogy a magunkkal hozott tőkével hogyan gazdálkodunk. Drozdy Gyulától azt kell tanulnunk, hogy mindenkiből olyan tanító lesz, mint amilyen tanítót önmagából formál.

Hiányos volna e vázlatos kép, ha legalább egy mondatban ne emlékezném meg arról, hogy Drozdy Gyula nemcsak az iskolában hirdeti az erkölcsi nevelés gondolatait, hanem azokat saját életében meg is valósítja. Akik ismerik, tudják, hogy 100 százalékig megvalósítja a harmadik cserkész törvényt, amely így hangzik: »A cserkész, ahol tud, segít«. Önzetlenül segít mindenütt.

Szeretném, ha mi is most kicsit önzetlenek lehetnénk. Ez vezet akkor, amikor azt mondjuk, nyomjuk el szülői fájdalmunkat, ez vezet akkor, amikor azt mondom, elnyomom igazgatói fájdalmamat, s csak két dolognak szeretnék örülni: Drozdy barátunk egészségének és annak, hogy az ő gazdag szellemű világát minél bőségesebben szórhassa az ország egész tanítóságának. — Azért is kell nagyon örvidenünk, mert kultuszminiszterünk rendelkezésében az igazság diadalát láttuk. Az lett a Néptanítók Lapja felelős főszerkesztője, aki munkássága révén erre az irányító helyre a legméltóbb.

Drozdy Gyula! Úgy búcsúztatunk, hogy a mienk is maradj. Úgy búcsúztatunk, mint ahogyan búcsúztatunk egy jól nevelt leányt férjhezmenetelekor. A fiatalasszony követi férjét, de sűrűn keresi fel a szüleit. Te is kövesd új utadat, de legalább olyan sűrűn keresd fel intézetünket, mint a szüleihez ragaszkodó fiatalasszony. — Féltő gonddal, aggódó szeretettel vetted körül állandóan ezt az intézetet. Ez az intézet ezt magyaros hűséggel úgy viszonozza, hogy ugyanezzel a szeretettel vár állandóan vissza.

Intézetünk büszkesége! A jó Isten vezéreljen utadon!

Frank Imre, a gyak. isk. III. o. tanulója a következő szavakkal búcsúzott Drozdy Gyulától: Drága, Jó Drozdy Bácsi! Mi kicsinyek nem tudunk olyan szépen beszélni, mint a nagyok, de szeretni éppen olyan jól tudunk, talán még jobban is. Ezzel a szeretettel köszönjük: mi gyakorlósok mindazt a szépet és jót, amit Drozdy bácsitól tanulhattunk. Köszönjük azt a sok munkát, amellyel bennünket az első bétűtől kezdve vezetett. — Bocsánatot kérünk minden rosszaságunkért.

Nagyon fáj, hogy búcsúznunk kell. Olyan idegennek érezzük osztályunkat, hogy nem Drozdy bácsi tanít. De azért mi mindíg jó tanulók leszünk. Azt akarjuk, állandóan azt lássák, hogy Drozdy bácsi tanítványai voltunk.

Azt hallottuk, hogy ez az elmenetel Drozdy bácsi egészségének használni fog. A jó Isten most Drozdy bácsi egészségét akarta óvni. Ebbe tehát bele kell nyugodnunk. Bele is akartunk nyugodni, de a könnyeinken nem tudtunk uralkodni. A legtöbb gyakorlós gyermek életében ez az első nagy bánat. Először azt hittük, tréfából mondják, hogy Drozdy bácsi elmegy. De amikor Drozdy bácsi maga is mondta ezt, csaknem valamennyien könnyeztünk, sírtunk, — olyan is volt, aki hangosan zokogott. Én erős, férfias akartam lenni; de amikor azt láttam, hogy Marci sír, az én mécesem is eltörött. Ezek a könnyeink is hálánkat fejezik ki.

Mindent, mindent nagyon sokszor köszönünk. Édes, Drága Drozdy Bácsi! Kérem emlékezzék olyan szeretettel ránk, mint ahogyan mi gyakorlósok a szívünkbe zártuk.

C) Hősök emléke.

Meghatóan szép ünnepség keretében avattuk fel f. év május hava 27-én intézetünk hőseinek emlékét.

Ünnepünkön a minisztérium tanítóképzési ügyosztályát Huszka János dr. min. titkár, a székesfőváros közoktatási ügyosztályát Boros Pál dr. tanács-főjegyző képviselte; résztvett az ünnepélyen a tanítóképző-intézetek kir. főigazgatósága, a polg. isk. tanárképző főiskola igazgatósága; megjelentek a főváros tanító-egyesületeinek, s több társintézetnek a képviselői is.

A Hiszekegy eléneklése után *Jánosy Imre* székesfőv. iparostanonc-iskolai igazgató tartotta meg hatásos felavató beszédét.

»Május negyedikének esti 9 órájában — úgymond — a rovertói Castellóban megszólal az »elesettek harangja«. Kongó mély hangja szétterül az estben. A harminc nemzet ágyúinak halálbőmbőlő üvöltéséből imárahívó, igehirdető harangszó lett. A harangot is ugyanaz az emberi kéz formálta, amelyik az ágyúcsövébe ültette a halál magvát. Ma az ágyú néma és szól a harang. A negyedik est harangszavára megmozdulnak a magyar katonák sírhantjai! Megmozdul a hant, kinyílik a sír! A vitézek glédába állnak s miként egykor munka után a mezőről,

kis falujuk esti harangszavára masiroznak hazafelé! Most itt vannak, megjöttek. Ezért ünnepelünk és hogy soha el ne felejt-sük őket: nevüket kőbe véstük, emléküket bronzba öntöttük. Ez is az ágyúból lett. A mai ünnepnapon Tihozzátok szólók fiatal Barátaim. Tihozzátok, kiknek bölcsőjénél a harangok szava helyett az ágyúk dörögtek. Azok, kiknek nevét ma kőbe véstük, a Ti elődeitek voltak. Itt jártak iskolába ők is, mi is. Ennek az intézetnek szelleme töltötte meg lelküket. Az ő lelkük veletek és az utánaatok jövővel most már mindig itt marad. Nagy szükségtek van erre, mert amit mi elvesztettünk, nektek kell visszaszerezni. Mikor a háborúba mentünk, akkor még nekünk, 50 éveseknek olyan fekete volt a hajunk, mint a tietek. Ma — öszülő fejjel — már csak a Ti útaitokat egyengetjük. Titeket készítünk a jövőnek. De a multból élünk s ma is, mikor itt állok előttetek, képzeletem visszavisz a Kárpátok küzdelmeibe, a Doberdó poklába. Gránátok süvítését és az aknák borzalmas recsegését hallom. Érzem, amint a rajtam keresztülmenő golyó tépi a húsom és töri a csontom. De az idegeimet tépő kínnál, a szilánkká szakadt csont s a vérző hús kízó fájdalmánál nagyobb lelkem gyötrelme, mert látom, hogy ezeknek, kiknek az emlékéüljük s még százezreknek csontjai hiába porladnak idegen hantok alatt, mert milliók vére hiába hullott: Trianon minden gránátnál vadabbul tépte darabokra a Szent Korona testét. A magyar katona, kinek hősiességét a lángbaborult világ mind a négy tája bámulta, ma a három halom mentén hontalanná vált.

Majd így folytatja beszédét:

»Ti talán nem is tudjátok, mit veszítettünk, én pedig lángbetűkkel szeretném lelketekbe írni. Ti már ebben a csonkaságban születtetek. Minket anyánk még a Nagymagyarország ege alatt ringatott. A Ti térképetek más, kicsi, béna; a miénk nagy volt, a Kárpát koszorúzta. Volt hármas halma, négy nagy folyója; Ti két megrövidült folyó partjainak és egy dombocskának vagytok a lakói. A mi országunk szép volt és szabad, a tenger kékjében veszett a határa; a Tietek szegény, de azért szent a délibábos rónája. Ti Szobig jártok a határra, nálunk Pozsonyban volt az ország koronája. Most Mohácsnál fut a Duna idegen országba, a mi Dunánknak a Vaskapu volt a zárja... Mi királyt látni jártunk Ósbudára s ma a magyarnak a királya is árva. Érzitek Ti ennek a veszteségnek a nagyságát? Mi mindezt elvesztettük és mindezt érezzük!

Ne higgyétek, hogy ők és mi azért veszítettük el, mert gyávák, mert gyengék voltunk! Nem! A magyar sohasem volt az! Higgyetek nekem, én láttam a harcot! Minket nem győztek le! Mi azért veszítettünk, mert lovagiasak voltunk, mert nem tudtuk hinni, hogy magyarral, kinek vitézségét és hősiességét még az ellensége is elismerte, így lehet bánni. Azért veszítettünk, mert a nagy harcban kimerült és elalélt nemzetet idegen eszmék

áfiumával kábították s mire magához tért, késő volt. Azért vesztettünk, mert hittünk a világban és a béketárgyalások asztalához fegyver nélkül ültünk le. Buktunk, de becsületesek voltunk! De ha vesztettünk is, ha csonkák vagyunk is, bele nem törődünk, le nem mondunk soha! Deák mondá egykoron: »Amit az erő és hatalom elvesz, azt az idő és kedvező szerencse visszahozhatja. De amiről a nemzet félve a szenvedésektől, önmaga lemond, annak visszaszerzése mindig nehéz, mindig kétséges!« A mi időnk azonban lejár s a terhes örökséget Nektek kell átvennetek. Azért hoztuk haza hőseink emlékét s az ő szellemüket, hogy mindennap s a napnak minden órájában előttetek legyen a memento! Azért hoztuk haza, ide, hol az életre készültök, hogy el ne felejtsetek kötelességeket s ne csak a hivatásra, hanem erre is készüljete! Ez az emlékmű kötelez, ez az emlékmű parancsol! Ezt a parancsot ma ők elmondják rajtam keresztül. Parancsolják: vegyétek át az ő hazaszeretetüket, az ő törhetetlen hűségüket, az ő áldozatkészségüket! Vegyétek át az ő lelkesedésüket és elszánt akarataikat! Vegyétek és olvassátok magatokba az ő lelküket. Azt parancsolják, legyetek igaz magyar tanítók! Tanító; ez lehet foglalkozás vagy hivatás. Ha csak foglalkozás lesz számotokra, ez bizony nehéz kenyérkereset. Fárasztó robot. De ha hivatás, akkor szent apostoli munka, amely a legnagyobb kincset, a nemzet jövőjét műveli. A tanító az ifjú nemzedéket s ez úton a nemzetet formálja. Jaj annak a nemzetnek, amelynek nincsenek igaz tanítói. A haza két részből áll: a haza földjéből és a nemzetből. A nemzet műveli a haza földjét. A haza földje tartja el a nemzetet. E kettő azonban elválaszthatatlan szent egység! Ha munkás, tanult, szorgos a nemzet, dúsan terem a föld, ha dúsa a föld, gazdag a nemzet. A nemzet gazdagsága nem az anyagiakból, hanem polgárainak erényéből fakad. Az anyagi kincs egymagában nemcsak az egyest, de a nemzetet sem boldogítja. Mi kis, maroknyi nemzet vagyunk s ha minden búzaszáron aranyból lenne a kalász, csupán ezzel akkor sem tudnók legyőzni elleneinket. A magyar föld az aranynál is becsesebbet terem: a magyar erényeket. A termés magvetőt kíván s gondozóra vár. Vadon is megnő ugyan a rózsza, de csak csipkerózsza lesz belőle; ojtva a virágok királynője lesz. A magyar erény is vadon terem a pusztá délibábos televényében; de hogy a nemzet fáján nemes termést hozzon, ojtani és nyesegetni kell. Ennek a népnek Ti lesztek kertészei s ha meddő lesz a fa, Ti felelték érte! A mi hitünk nem veszett el, sőt minél keményebb a csapás, annál elszántabb. Fiatalságunk harcokban, a teljes függetlenségért folyó küzdelmekben telt el. Ott voltunk a világháború kataklizmájában és az összeomlás borzalmaiban, Nektek új életre kell készülni: egy jobb, egy tökéletesebb nemzedéknek kell lenni, hogy a rátok váró feladatot elvégezhessétek. A feladat nagy. Bár vigyáznotok kell, nehogy túlbecsüljétek magatokat, mégis higgyetek, bizzatok és reméljete!«

Beszédét e szavakkal végzi: »Ifjú barátaim, pályatársaim! Válasszatok a foglalkozás és hivatás között! Vigyázzatok, a mai naptól kezdve ez a szótlan kő és néma érc lesz lelkiismeretetek. Az a magabízó, jövőbetekintő ifjú lesz a kísérotök. Azon keresztül ők szólnak hozzátok. Az ő emléküik vezessen benneteket! Ők ott lesznek veletek: a tavasz ébredésében és a tél halott havában; a nappal ragyogásában és az éj sötétjében; a csók mámorában és a verejtékezés gyötrelmeiben. Ott lesznek veletek akkor is, amidőn újból szól a kürt, amikor újból ágyú lesz a harangokból, míg újból a trikolor leng a Tátra ormán, míg újból teljes lesz Magyarország címere!«

A felavató beszéd után *Matusek Géza* III. é. növendék Bajza »Apotheosis« c. költeményét szavalta el.

Az intézet I. em. folyosóján beépített művészi emlékművet Frank Antal dr., az intézet igazgatója, a következő szavakkal vette át: »Meghatott lélekkel készülök átvenni intézetünk hősi halottainak emlékművét. Mindenekelőtt köszönetet mondok a Budapesti Tanítóképző-Intézeti Iskolatársak Egyesületének, amelynek főrésze volt abban, hogy ezt az aránylag nagyszabású emlékművet felállíthattuk. Intézetünk ugyan együtt állította ezt az emlékművet az Iskolatársak Egyesületével, azonban mind az anyagi eszközök előteremtésében, mind a felállítással kapcsolatos teendők elintézésében az oroszánrész az egyesületé volt. Úgy gondolom, azzal, hogy az Iskolatársak Egyesületének munkásságát így előtérbe helyezem, nem állítom az intézetet háttérbe, mert egészen bizonyos, hogy semmi sem igazolja jobban valamely intézet érdemes munkásságát, mint a volt tanítványok hűsége, ragaszkodása. A volt tanítványok lámpása nemcsak önmagának világít, hanem beragyogja volt intézetét is.

Felvetem a kérdést. Vajjon milyen gondolatok, érzések és akarások honolnak most bennünk, mikor azt a nekünk felmérhetetlen értékű emlékművet átvesszük? A mi lelkivilágunkat most az járja át, hogy olyan gondolattal, olyan mélységes érzélemmel és olyan erős akarrattal lettünk gazdagabbak, amely környezetére ellenállhatatlan vonzó hatást fejt ki. Kívánjuk, hogy az emlékmű gondolatai emelkedett szelleműekké tegyenek bennünket. Érzelmi világa a legmélyebb lelkiséget munkálja bennünk, akarata a kemény jellemmé váló kovácsolás indítéka legyen. Az emlékmű gondolatvilága mutassa meg, hogy a Mindenható mely nemzeti feladatok megoldását várja tőlünk, az emlékmű érzelmi világa hevítse át lelkünket, hogy ezeket a feladatokat örömmel végezzük, az emlékmű akarata pedig tegyen képessé arra, hogy ezeket a feladatokat valóban végrehajthassuk. Így feladataink tisztánlátását, az örömmel való dolgozást és a cselekvésre való képességet és készségeit várjuk az emlékműtől. De ezeket csakis a várhatja, aki áhítatos lélekkel közeledik feléje. Aki itt csak kötömeget lát, annak az emlékmű nem beszél semmit se. Egyébként mindenkire szól, aki tiszta lélekkel kívánja, hogy szól-

jon hozzá. Mindenkihez beszél, és pedig mindenkihez úgy beszél, amint azt lelkivilágának sajátos természete kívánja. Egyrészt külön-külön beszél hozzánk, másrészt valamennyiünkhöz is van szava. Ez a szózata pedig így hangzik:

Meghaltam a hazáért, — ha szükség lesz rá, kövessétek a példámat. A hazáért meghaltam, ti, ameddig lehetséges, éljétek a hazáért. A hazáért éljétek, ne pedig a vagyonért, a hatalomért, a fényért, a hírnévért, a kényelemért stb. — A tanítójelölt részére így folytatja a szózatot:

A hazáért élj, a magyar népért, a magyar gyermekért. Azonban erre csak akkor vagy képes, ha lelki megújódáson mégy keresztül. Ez a megújódás azt jelenti: nem szolgálhatod a magyar népet, amíg a magad hibáinak szolgája, amíg gyarlóságaidnak rabszolgája vagy. Nem szolgálhatsz igazságot, amíg kétféle mértékkel mérsz, egy enyhe mértékkel magadnak és egy szigorú mértékkel másoknak. Nem dolgozhatsz a magyar népért, amíg lelkedben a lustaságnak lakást adsz, nem szeretheted a magyar gyermeket, amíg ki nem építetted az örökkévalóság felé azt az utat, amelynek a felírása: »Engedjétek hozzám a kisdededet!« — Majd így folytatja: A következőket különösbbeben véd elmédbe: Én vagyok az élő lelkiismeret, aki általad számonkérem összes tetteidet. Amint naponta először elvonulsz előttem — akár csendesen, akár hangosan — sapka (kalap) emeléssel kapcsolatosan a »megtörtént« szóval jelentsd, hogy előző este szemlét tartottál egész napi életed felett, belső ítélőszéked, saját lelkiismereted szerint igazságot szolgáltatnál. Igazságot szolgáltatnál a nemzet jobb jövője érdekében, igazságot szolgáltatnál halhatatlan lelked érdekében. Ne azt várd, hogy vonjanak felelősségre, — előzd meg őket, s önmagad légy saját tetteid felelősségrevonója! Ha pedig feljebbvalóid vannak felelősségre, önként is vállald azokat a következményeket, amelyek tetteid kísérei.

Most pedig nézz rám! Nézd a szememet, nézd az arcomat, nézd az akarattól duzzadó karjaimat, nézd a jobb kezemet, nézd a balkezemet! Aggódó gonddal a jobbkezemben lévő zászlóra! Köss meleg barátságot a balkezemben lévő könyvvel! Dolgozd ki magadban karjaim akaraterejét, tettvágyát! Kövesd az égre irányuló tekintetemet és a magasba törő lelkemet! A földet csak annyiban nézd, hogy az anyagi világban is szolgálhasd az eszményeket. Fiúk! Fel a fejjel!

Azzal veszem át az emlékművet, hogy »Szózatát« híven követjük. Azzal veszem át az emlékművet, hogy »Szózatát« minden nemzedék lelkivilágába sugározzuk. Azzal veszem át az emlékművet, hogy az abban megtestesülő példa alapján minden növendékünk majdan a nemzeti életnek egy-egy pontján egy-egy élő lelkiismeret legyen!«

A Himnusz eléneklése után a nagyszámú közönség az intézet díszterméből az I. emeletre vonult s ott történt a leleplezett

emlékmű megkoszorúzása. *Németh Sándor* c. igazgató a tanárikar koszorúját a következő szavakkal helyezte el:

»Édes dicsőség a hazáért meghalni! Hőseink! A ti dicsőségteknek nyujtom ezt a babért azzal: a ti szellemeitek segítsen bennünket abban, hogy utódaitokat a haza áldozatos szeretetére nevelhessük.«

Az Iskolatársak Egyesületének koszorúját *Sztankó Béla* ny. c. főigazgató tette le e szavakkal: »Könyveiteket elhagyátok a zászlóért; a zászlót azonban csak a halál ragadta ki kezeitekből. Így volt a multban, így legyen — ha kell — a jövőben is!«

Az intézet jelenlegi növendékei is megkoszorúzták az emlékművet. Koszorújakat *Pintér György* V.-éves növ. helyezte el e szavak kíséretében: »Az intézet jelen nemzedékének hódolata ez a koszorú a multnak megdicsőültjei előtt. Boldog az, aki másokért élt és halhatatlan az, aki másokért hal meg«.

Koszorút küldöttek még: Özv. Quint Józsefné, özv. Lukács Gyuláné.

Az ifjúságnak az emlékmű előtt történt tisztelgő elvonulása fejezte be a kegyeletes ünnepélyt.

Az igazgatóság ezúton is felkéri mindazokat, kiknek esetleg még a felsoroltakon kívül más hősi halottainkra vonatkozóan megbízható adatok állanak rendelkezésére, hogy adataikat (a csapattest megjelölésével) az igazgatósághoz beküldeni szíveskedjenek.

D) **Snasel Ferenc c. igazgató †**

Nehéz küzdelemben, fáradságos munkában méltóan eltöltött, de súlyos eredményekben gazdag, dús sikerekben szép élet záródott le halálával.

Az utolsó üdvözlés alkalmával önkéntelenül is áttekintjük az elköltözöttnek azt a nem mindennapi működését, melynek mély barázdáit a magyar közoktatás széles területein mindenfelé megtaláljuk. Mert mi igen kevesen vagyunk magyarok! És ha egy tartóvas, egy irányjelző oszlop kidől amúgy is ritka sorainkból, számot kell vetni veszteségünkkel, nemcsak azért, hogy többé-kevésbé pótolhassuk és hogy hálás elismerésünk koszorúit lábaihoz helyezhessük. De azért is és főleg azért, hogy az elköltözött szeplőtelen életének ritka példájából hitet, erőt, bizodalmat merítsünk ahhoz az óriási munkához, mely most minden igaz magyar ember vállaira nehezedik. És ilyen tartóvas, ilyen irányjelző oszlop volt Snasel Ferenc, akinek gyászos elmulását az intézet tanári testülete és ifjúsága egyaránt nehéz szívvel siratja.

Immár fél évszázada, hogy a megboldogult gazdasági akadémiai tanulmányait befejezte. A debreceni gazdasági iskolán volt ösztöndíjas tanárjelölt, majd intézősegéd. Mint tanár és gyakorlati gazda, három évig értékesítette itt tudását, melyet a józan

realitás és a hatalmas szervező erő jellemezték. Miközben hivatását végezte, nem feledkezett meg a továbbtanulás, az önképzés kötelességéről sem, ami őt egész életén át foglalkoztatta. Ez a magyarázata annak, hogy tudása mindig a kor színvonalán állott és mindig üde és mindig időszerű volt.

Munkásságával csakhamar magára vonta azoknak a figyelmét, akiknek hivatása volt a magyar gazdasági oktatás szervezésének a megalkotása és továbbfejlesztése. Két minisztérium, a földművelésügyi és a közoktatásügyi vette igénybe szolgálatait és hosszú évtizedeken keresztül nem volt a magyar gazdasági oktatásnak olyan intézménye, melynek megszervezésénél az ő segítségét nem használták volna. Mint a budapesti állami tanítóképző-intézetnek, majd a pedagógiumnak, majd újból a tanítóképző-intézetnek kiváló tanára és c. igazgatója a tanítványok százait és százait bocsátotta ki keze alól, akik az alsó és középfokú népoktatás és a gazdasági oktatás, a tanítóképzés, a népnevelés és népművelés mindennemű és egész Nagymagyarország területén elszórt intézeteiben, iskoláiban, intézményeiben hirdetik tovább azokat a gazdasági elveket, melyeknek Snasel Ferenc oly hivatott apostola volt.

A legkülönbözőbb iskolák tantervei és utasításai, mező- és közgazdaságtani részének kiadásához mindig kikérték nagyrabecsült véleményét és nem egy tanterv az ő közvetlen előadói javaslatára nyomon született meg.

Az országnak egy igen magas tekintélyű szervezetének, az Országos Közoktatási Tanácsnak nemcsak tényleges szolgálata idejében, de még nyugdíjba vonulása után is tevékeny tagja volt, mert olyan mezőgazdasági államban, mint hazánk, az ő kimagasló gazdaság-pedagógiai tudását értékesíteni kellett.

Igen sok tanítói és tanári továbbképző tanfolyamon, részint, mint szervező, részint mint előadó tevékeny részt vett.

A különböző iskolatípusok számára írott és általános elterjedésnek örvendő tankönyvei, egyéb munkái, vezérkönyvei és a gazdaság-pedagógiai és szociál-pedagógiai, valamint módszertani és szervezettani szakértekezések nagy mennyisége az utókornak még soká hirdetni fogják, hogy az irodalomban ékes tollal is hivatott harcosa volt az ország mezőgazdasági előhaladásának.

Itt nincs kellő hely és tér, hogy Snasel Ferenc munkásságának méltó jellemzésében el lehessen merülni, de az érintett adatok is nyilvánvalóvá teszik, hogy igen sok az, amit intéztünk, a magyar tanítóképzés, a magyar gazdasági oktatás, általában a közoktatásügy az ő halálával vesztett.

És mi, akiknek szerencsénk volt őt személyesen ismerni és akiknek megadatott, hogy az ő együttérző tanártársai, az ő hálás tanítványai lehettünk, mi tudjuk legjobban, ki volt Snasel Ferenc, mint ember. Tanártársainak példásan buzgó kartársa, majd bölcs nestora, aki Istentől nyert áldott derűvel tette köny-

nyüvé a közös munkát. Tanítványainak buzgó vezetője, szerető tanítója, hivatott nevelője, valóságos édesatyja. Nemcsak, hogy megalkotta, majd a háború után életrekelte az ifjúsági segítő egyesületet, hanem évtizedeken át annak vezetője és irányítója volt. Sok száz ifjú megsegítésére nyílt így alkalma.

Szociális pedagógiai tevékenységéhez kell számítanunk Klotild-szeretetházi nevelésügyi-bizottsági és kriszt. navárosi iskolaszéki tagságát és meg kell említenünk, hogy a háború alatt a budapesti középiskolai tanárság beszerzőcsoportjának megszervezője és vezetője volt.

Ismerősei, tisztelői, barátai a példás családapát, a kiváló puritán embert látták benne és egyaránt csodálták tiszta, világos gondolkodását, azt a soha sem szentimentális, de mindig jóra vezető reális gondolkodást, mely kicsiben és nagyban, az egyéni és országos dolgokban élesen rá tudott mutatni arra, ami a megállapodott, a lehetőségek határain belül mozgó gazdasági egyensúlynak mindenkori föltétele.

Sajnos, olyan időket éltünk át és élünk, hogy bőséges alkalom jutott az áldozatos hazaszeretet és a legvégső következményekig kitartó elvhűség gyakorlására. Nem lehet célunk a háború és az azt követő idők sötét hangulatának a földidézése, de meg kell említenünk, hogy minden ismerője tudta és tudja: Snasel Ferenc az igazaknak, a hűségeseeknek, sajnos sokszor igen megcsappant ama táborába tartozott, mely ideáljaiban semmi megalkuvást, semmi kiegyezést nem tűrt.

Nagy a veszteség, mely bennünket halálával sujtott, de a porbaomlott család, a gyászbaborult intézet vigasztalást fog keresni és azt hiszem, vigaszt fog találni abban a tudatban, hogy ez a kihűlt szív nem dobogott hiába, ez az elmúlt élet nem volt fölösleges, mert ennek áldásos hatása még akkor is mutatkozni fog, mikor már azoknak hangos panaszai is, akik most oly sírva siratják, örökre elnémultak.

Isten Veled drága halottunk! Kegyeletünkben és hálánkban, áldásos életed gyümölcseiben és ragyogó példáddal mindig közöttünk vagy!

III.

Tanári testület — alkalmazottak.

1. *Frank Antal dr.*, igazgató. Az intézet anyagi és szellemi ügyeinek vezetője. Képesítve van filozófiából és pedagógiából. Működik 1910 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. Tanította a nevelés- és tanítástant a IV. osztályban és vezette a nevelési és tanítási gyakorlatot a IV. osztály egyik csoportjában. Heti óráinak száma 6. Az internátus vezetője. Az Apponyi Kollégium budapesti tagozatának igazgatója.

A Szent István Akadémia, a Magyar Paedagogiai Társaság és az Aquinói Szent Tamás Társaság rendes tagja. A Magyar

Paedagogiai Társaság pénztárosa. A Tanítóképző-Intézeti Tanárok Országos Egyesületének elnöke. A Magyar Gyermektanulmányi és Gyakorlati Lélektani Társaság igazgatótanácsának tagja. A Mária Doróthea Egyesület Tanítónői Szakosztályának választmányi tagja. A Magyar Eszperantó Pedagógiai Társaság tiszteletbeli elnöke. Az Országos Közoktatási Tanács előadó tanácsosa. A zalaegerszegi r. k. tanítónőképző-intézet képesítő-vizsgálatának miniszteri biztosa.

Előadást tartott ebben az évben: 1. *A cserkészapródvezetők tanfolyamán*: A cserkészapródmunka és a népiskola közös célja és feladata. — 2. *A Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetsége »Élet Iskolájában«* (2 előadás): a) A gyermek a népiskolában, b) Mozi, olvasmányok, újság. — 3. *A Margit-körúti jövárosi népiskola szülői értekezletén*: Az iskola és a család együttműködése. — 4. *A tanítóképző-intézeti cserkészvezetők értekezletén*: A cserkészlet célja a tanítóképzésben. — 5. *A Nemzeti Gyermekhéten*: A környezet hatása az iskoláskorú gyermekekre. — 6. *A Tanítóképző-Intézeti Tanárok Országos Egyesületének XXIII. rendes közgyűlésén*: A tanítóképzés időszerű kérdései. (Elnöki megnyitó.) — 7. *Boldog (Pest vm.) községben*: Az iskolai és családi nevelés néhány kérdése — különösen abból a célból, hogy az intézet egyik volt növendéke (Ábel András tanító) pedagógiai munkájának hitele emeltessék.

A következő cikkeket írta ebben az évben: 1. *Az iskolai életből az élet iskolájába*. (Népoktatási Szemle.) 2. *Az erkölcsi haladás a tanításban*. (Néptanítók Lapja.) 3. *Nevelői gondolatok az olvasmánytárgyalással kapcsolatban*. (Erdélyi Iskola.) 4. *Bevezetés a pedagógiai ifjúságtanulmányba*. (Magyar Tanítóképző.) 5. *V. Ligety István: A katolikus tanító eszményképe c. munkájáról*. (Magyar Paedagogia.) 6. *Osztályrendszer vagy szakrendszer?* (Iskola és Egészség.)

2. *Ferenczi István*, gyakorlóiskolai tanító. Képesítve van elemi népiskolákra. Működik 1907 óta, ennél az intézetnél 1934. febr. 1-től. Tanította a gyakorlóiskola I—IV. osztályát. Résztvett a tanítójelöltek gyakorlati kiképzésében. Heti óráinak száma 30.

A világháborúban katonai szolgálatot teljesített 1914. aug. 1-től 1916. május 15-ig. Hadirokkantként tért vissza a harcterről. A szabolicsvármegyei hadirokkant egyesületnek tiszteletbeli örökös ügyvezető igazgatója. A Tanítóképző-Intézeti Tanárok Országos Egyesületének választmányi tagja, a TESz nagyválasztmányának tagja, a Magyar Eszperantó Pedagógiai Társaság főtitkára, a Turul Bajtársi Egyesület dominusa. Könyvismertetéseket közölt a Magyar Tanítóképzőben, cikkeket írt a *Levente* és a *Tündérvásár* c. folyóiratokba. Elemi iskolai tankönyvek és tanítói vezérkönyvek szerzője. Rádió-előadást tartott »Tréfás fizikai kísérletek« címmel.

Lakása: VI., Székely Bertalan-u. 23.

3. *Eber Rezső*, rendes tanár. Képesítve van természettan-, kémia- és mennyiségtanból. Működik 1903 óta, ennél az intézetnél 1925 óta. Tanította az I., III., IV. o-ban a mennyiségtant, a III. és IV. o-ban a fizikát; résztvett a gyakorlati kiképzésben. Heti óráinak száma 19. A III. oszt. főnöke.

4. *Frigyes Béla*, rendes tanár. Képesítve van természetrajz-, kémia- és természettanból. Működik 1913 óta, ennél az intézetnél 1929 óta. Tanította a mennyiségtant a II. és V., a testtant a II., a gazdaságtant az I—IV. osztályban. Heti óráinak száma 15. A cserkészcsapat parancsnoka. Az intézet köztartásvezető tanára. Lakása: I., Fery Oszkár-u. 55.

5. *Jaloveczky Péter*, c. igazgató, rendes tanár. Képesítve van természetrajz-, kémia- és természettanból. Működik 1905 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. Tanította a természetrajzot és vegytant az I., II., III. és IV. osztályban, az egészségtant az V. osztályban; résztvett a gyakorlati kiképzésben. Heti óráinak száma 19. A természetrajzi, ásvány-vegytani szertárak öre. Lakása: I., Schweidel-utca 24.

6. *Kishonti Barna*, rendes tanár. Képesítve van énekből és zenéből. Működik 1915 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. Tanította az éneket az összes osztályokban és a zenét az összes osztályokban egy-egy csoportban, a róm. kat. egyházi éneket és zenét a III., IV. és V. osztályban, a karéneket az I.—V. osztályban; résztvett a gyakorlati kiképzésben az V. osztályban. A zenei szertár és könyvtár öre. Heti óráinak száma 18. Lakása: I., Böszörményi-út 46.

7. *Lux Gyula dr.*, rendes tanár, tartalékos hadnagy, a *Signum laudis*, a bronz vitézségi érem és a Károly-csapatkereszt tulajdonosa. Képesítve van a magyar nyelv- és irodalomból és németből. Működik 1909 óta, ennél az intézetnél 1928 óta. A háborúban katonai szolgálatot teljesített 1914 aug. 1-től 1918 nov. 12-ig, ebből 28 hónapot a tűzvonalban. Tanította a német nyelvet az V. osztályban, valamint a kisebbségi német nyelvet az I., III., IV. és az V. osztályban. Heti óráinak száma 18. Az V. osztály főnöke.

Az Országos Közoktatási Tanács tagja. Az Országos Tankönyvügyi Bizottság előadója. Vezetője a német kisebbségi iskolák tanítói részére rendezett nyári tanfolyamoknak. A Magyar Paedagogiai Társaság rendes tagja. A nyíregyházi áll. tanítóképző-intézet képesítő-vizsgálatának miniszteri biztosa. Lakása: I., Orbánhegyi-út 13.

8. *Mesterházy Jenő*, rendes tanár, tartalékos hadnagy gt., a bronz vitézségi érem, az arany érdemkereszt és a Károly-csapatkereszt tulajdonosa. Képesítve van történelemből, magyar nyelv- és irodalomból, földrajzból és tornából. Működik 1912 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. A háborúban katonai

szolgálatot teljesített 1914. augusztus hó 2-tól 1918. nov. 9-ig, ebből az időből 39 hónapot a harctéren. Tanította a történelmet az I., II., III. és IV. osztályban, az alkotmánytant az V. osztályban, a földrajzot az I. és II. osztályban, vezette a játékdélutánt az I. osztályban; résztvett a gyakorlati kiképzésben. A tanári értekezletek jegyzője. A történelmi szer-tár öre. Heti óráinak száma 18.

1926 óta megbízva az áll. tanító- és tanítónőkép-ző-intézetek testnevelési oktatásának szakfelügyeleti teendőivel. A Tanító-kép-ző-Intézeti Tanárok Országos Egyesületének főtitkára.

Előadásokat tartott a Székesfőváros Iskolánkívüli Népművelési Bizottsága és szabad-liceumok felszólítására társadalmi egyesületekben, levente-tanfolyamokon a művészettörténet, földrajz és történelem köréből. Tanulmányi kirándulásokat vezetett fenti bizottság és a szabad liceumok programja alapján a parlamenti épület, a királyi várpalota, belvárosi plébánia-templom, Margitsziget történelmi emlékeinek, Ó-Buda római-korabeli maradványainak, Buda és Pest régi épületeinek, múzeumainak, a zsámbéki templomromnak a megtekintésére. A Magyar Rádió Társaság megbízásából előadást tartott a *Szent Koronáról és koronázási jelvényekről*. A Kolozsvári-Testvérek Szent György szobrának magyar eredetét és az alkotók hazai származását fejtegető előadását pedig német nyelven olvasták fel a Studióban (»Eine berühmte ungarische Reiterstatue«). Tanulmányokat írt népművelési folyóiratokba (Ifjúsági Vezető, Pestvármegyei Népművelés, Napkelet, Magyar Szemle és a Magyar Tanítókép-ző-be). Közreműködött a vall. és közokt.-i minisztérium megbízásából a külföldi tankönyvek magyar vonatkozású hibás részeinek helyébe iktatandó új szövegek kidolgozásában. Lakása: I., Királyhágó-u. 22.

9. *Nagy Ferenc*, rendes tanár. Képesítve van magyar nyelv- és irodalomból, történelemből, földrajzból. Működik 1909 óta, ennél az intézetnél 1911 óta. Tanította a magyart a II. és V., a német nyelvet a II. és a tornát mind az öt osztályban; résztvett a gyakorlati kiképzésben. Az intézeti Wesselényi-Sportkör vezetője és a népművelési kultüresték rendezője. A II. osztály főnöke. Heti óráinak száma 20. Lakása: I., Karátsonyi-utca 9.

10. *Németh Sándor*, c. igazgató, rendes tanár. Képesítve van magyar nyelv- és irodalomból, történelemből és földrajzból. Működik 1901 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. Tanította a magyart az I., III. és IV., a zenét mind az öt osztályban egy-egy csoportban. Vezette a zenekart. Heti óráinak száma 17. Az önképzőkör tanárelnöke. A magyar nyelvi és irodalmi könyvtár öre. A Budapesti Népfőiskolai Széchenyi Szövetségek társelnöke. A Magyar Népművelés Könyvei szerkesztő-bizottságának tagja. A veszprémi r. k. tanítónőkép-ző-intézet képesítő-vizsgálatának miniszteri biztosa.

Számos előadást tartott részint a fővárosban, részint a vidé-

ken a magyar irodalom és a nemzeti műveltség tárgyai köréből. Cikkeket írt a Néptanítók Lapjába, a Pestvármegyei Népművelés, Ifjúsági Vezető, Népoktatásügyi Szemle c. folyóiratokba. Előadásokat tartott Pest és Somogy vármegye népművelési előadókat képző tanfolyamain. Lakása: I., Ugocsa-utca 3.

11. *Prochaska Ferenc dr.*, rendes tanár. Képesítve van földrajzból, magyar nyelv- és irodalomtörténelemből, történelemből, bölcsészettudor, okl. közgazda. Működik 1919 óta, ennél az intézetnél 1929 óta. 1916 jan. 16-tól 1919. jan 11-ig katonai szolgálatot teljesített, 24 hónapot töltött arcvonalban, leszerelt, mint népfelkelő hadnagy, a Károly-csapatkereszt tulajdonosa. Tanította a német nyelvet az I., III. és IV., a földrajzot a III. és IV., a közgazdaságtant és szociológiát az V. osztályban. Vezette az V.-évesek gyakorlati kiképzését. Heti óráinak száma 21. Lakása: I., Csörsz-utca 9.

12. *Szabó Béla*, helyettes tanár, a nevelői teendők ellátásával megbízva. Képesítve van földrajz-, természetrajz-, vegy-
tanból. Működik 1931 óta. Tanította a hegedűt mind az öt osztályban és a protestáns egyházi éneket és zenét a III., IV. és V. osztályban. Heti óráinak száma: 11. Lakása: I., Fery Oszkár-utca 40.

13. *Szalatsy Richárd*, gyakorlóiskolai tanító. Képesítve van filozófiából és pedagógiából. Működik 1901 óta, ennél az intézetnél 1927 óta. Tanította a gyakorlóiskola III.—VI. osztályát. Résztvett a tanítójelöltek és az Apponyi Kollégium tanárjelölteinek gyakorlati kiképzésében. Vezette az elemi ismeretterjesztő tanfolyamot 1933. okt. 6-tól dec. 18-ig. Heti óráinak száma 30. Lakása: I., Tétényi-út 19.

14. *Szelényi Dezső*, rendes tanár. Képesítve van magyar nyelv- és irodalomból, németből. Működik 1912 óta, ennél az intézetnél két évi megszakítással 1924 óta. Irodai szolgálatot teljesít.

A szegedi Népfőiskolai Országos Széchenyi Szövetség tiszteletbeli tagja. Lakása: I., Szent János-tér 2.

15. *Szémán István dr.*, tanítóképző-intézeti igazgató. Szabadságon van. Lakása: Miskolc, Hunyadi-utca 3.

16. *Tscheik Ernő*, rendes tanár. Középfiskolai tanári oklevele van a rajzból. Kézimunkatanfolyamok önálló vezetésére képesített. Működik 1905 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. Tanította a rajzot mind az öt osztályban, a kézimunkát az I., II. és III., a szépírást az I. osztályban; résztvett a gyakorlati kiképzésben. Heti óráinak száma 18. Az I. oszt. főnöke, az intézet Segítő Egyesületének tanárelnöke.

A Rajztanárok Egyesületének választmányi tagja. A Zichy Mihály Művészegyesület választmányi tagja és pénztárosa. Kiállító festőművész. Lakása: I., Böszörményi-út 8.

17. *Váradi József*, rendes tanár, tartalékos hadnagy, a vitézségi éremszalagos vas- és aranyéremkereszt tulajdonosa. Képesítve van filozófiából és pedagógiából, valamint testnevelésből. Működik 1914 óta, ennél az intézetnél 1921 óta. Tanította a lélektant és logikát a III. osztályban, a neveléstörténelmet és az iskolaszervezettant az V. osztályban, vezette a tanítási gyakorlatot a IV. és V., a játékot az V. osztályban. Heti óráinak száma 18. A pedagógiai szertár őre.

Az Angolkisasszonyok r. k. polgári iskolai tanárnőképző főiskoláján a módszertan előadója és a tanítási gyakorlatok vezetője. A Magyar Paedagogiai Társaság, az Országos Széchenyi Kúria, az Országos Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság rendes tagja, az Országos Széchenyi Szövetség törzstagja. A Népfőiskolai Széchenyi Szövetségek kezdeményezője s a budapesti szövetség társelnöke. A Magyar Népművelés Könyvei szerkesztő-bizottságának tagja. A Tanítóképző-Intézeti Tanárok Országos Egyesületének választmányi tagja. Több szaklapba és a Magyar Pedagógiai Lexikon számára dolgozott. A kisebbségi tannyelvű népiskolák tanítóinak bajai tanfolyamán ismertette: 1. A nemzeti kisebbségekre vonatkozó törvényes intézkedéseket. 2. Az 1925. évi népiskolai és kisebbségi tantervet. 3. Az olvasmánytárgyalás módszerét, vonatkozással az A, B és C típusú népiskolákra. A fővárosban népművelési előadásokat tartott. A budapesti Ranolder tanítónőképző-intézet képesítővizsgálatának miniszteri biztos. Lakása: VII., Damjanich-utca 52.

18. *Vincze Sándor*, óradíjas helyettes tanár, a nevelői teendők ellátásával megbízva. Képesítve van történelem, magyar nyelv- és irodalomból. Működik 1933. február 1. óta. Lakása: I., Fery Oszkár-utca 40.

19. *Vajda János*, r. kat. önálló hittanár. Tanította a hittant a tanítóképző-intézetben és a gyakorlóiskolában heti 16 órában. Lakása: I., Márvány-utca 48.

20. *Ruttkay Miklós dr.*, gör. kat. hitoktató. Tanította a hittant a tanítóképző-intézet III. és IV. osztályában, heti 2 órában. Lakása: VII., Damjanich-utca 14.

21. *Széles Sándor*, ref. vallástanár. Tanította a hittant a tanítóképző-intézetben és a gyakorlóiskolában heti 8 órában. Lakása: I., Györi-út 12.

22. *Hüttl Ármin*, ág. h. ev. vallástanár. Tanította a hittant a tanítóképző-intézetben heti 4 órában. Lakása: I., Verböczy-utca 28.

23. *Siki Margit*, okl. elemi iskolai tanítónő, óraadó. Tanította a gyakorlóiskola I—VI. osztályában az ág. h. ev. hittant heti 1 órában. Lakása: VI., Vasváry Pál-utca 7.

24. *Ruszkó János dr.*, gör. kel. magyar hitoktató. Tanította a hittant a tanítóképző-intézet IV. osztályában heti 2 órában. Lakása: I., Németsvölgyi-út 82.

25. *Nedelykovics Velimir*, gör. kel. hitoktató. Tanította a hittant a tanítóképző-intézet IV. és V. osztályában heti 2 órában. Lakása: I., Attila-körút 51.

26. *Benoschojsky Imre dr.*, izr. hitoktató. Tanította a hittant a tanítóképző-intézet II. osztályában heti 2 órában. Lakása: VIII., Teleki-tér 5.

27. *Pázmán Józsej*, áll. főgimnáziumi rendes tanár, óraadó. Tanította a tót nyelvet heti 2 órában. Lakása: VIII., József-körút 28.

28. *Kiss Mária*, okl. munkamesternő, óraadó. Tanította a gyakorlatiskola III—VI. osztályában a női kézimunkát heti 1 órában. Lakása: I., Társ-utca 6.

Leventeoktatók: *vitész Tahy Géza, Zsidányi Sándor, Bánhidv István* és *Marton Lóránt* főoktatók. Oktatták a leventéket heti 2 órában.

Az intézeti orvos: *Vladár Márton dr.*, m. kir. egészségügyi főtanácsos, az Erzsébet-kórház főorvosa. Működik ennél az intézetnél 1911 óta. Lakása: I., Pauler-utca 8.

Gazdasszony: Özv. Pessina Vilmosné. 1924 óta működik az intézetnél. Az intézetben lakik.

Kertész: Sziláby József. 1911 óta teljesít szolgálatot. Az intézetben lakik.

I. oszt. altiszt: Horváth István. 1912 óta van az intézetnél. Az intézetben lakik.

Kisegítő szolgáló: Kanizsai József. 1929 óta van az intézetnél. Az intézetben lakik.

IV.
MAGAVISELET, SZORGALOM ÉS ELŐMENETEL.
I. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcs-tan	Magy. ny. és ír.	Német nyelv	Tót nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Természettan és kémia	Gazdasági ism.	Rajz	Szépíráás	Ének	Zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Írásbeli dolg. külső alakja	Internetesi kedvezménye P-ben
Bártfai Emil	r. k.	1	1	1	2	2	2	2	3	3	1	2	2	1	1	1	1	2	2	—
Bornemissza Lajos	"	2	2	1	2	2	2	3	3	2	2	1	1	1	1	2	1	1	2	400
Böhm Sebestyén	"	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	400
Csapó Károly	"	1	2	2	4	3	3	3	2	2	3	2	2	3	2	1	2	2	3	—
5 Csekey István	ref.	1	2	1	3	3	2	3	4	2	2	3	3	2	2	2	2	2	3	—
Cserepkai János	r. k.	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	1	1	1	1	2	3	—
Csernus Sádor	"	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	3	2	2	2	2	2	2	2	500
Csernyászy Imre	"	2	3	2	3	2	3	3	3	2	3	3	1	2	2	2	2	2	3	500
Czifrai Ödön	"	1	2	1	3	3	3	2	3	3	2	2	2	3	2	1	1	3	3	—
10 Dallos Kornél	"	1	2	2	3	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	2	2	3	500
Dancsics Vendel	"	1	2	1	1	2	2	1	2	2	1	2	2	3	2	1	2	2	2	—
Deák Tibor	ref.	1	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	1	3	2	2	—
Dombay Sándor	r. k.	1	2	2	3	2	3	3	2	3	3	2	1	2	2	1	2	2	2	—
Gérnyi Ferenc	"	1	2	1	2	2	2	3	3	3	2	3	2	2	1	2	2	2	3	—
15 Hajdú Ernő	ref.	1	2	1	3	3	3	3	4	3	3	3	2	3	3	1	2	2	2	—
Halász Ferenc	r. k.	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	2	—
Hegyes Zoltán	ref.	1	2	1	3	2	1	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	—
Horányi Ferenc	ág. h. ev.	1	2	2	3	3	1	3	3	4	2	2	2	2	3	1	1	2	2	—
Horváth István	ref.	1	2	1	2	2	2	2	3	2	2	1	1	2	1	1	1	2	2	400
20 Kuzmann Ferenc	r. k.	1	2	1	3	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	3	—
Lakatos Imre	"	1	3	2	3	3	4	3	2	4	3	1	1	1	2	1	1	2	2	—
Magyar István	"	1	2	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	3	1	1	2	2	400
Mester Gyula	ref.	1	1	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	1	3	3	3	—
Pauer Pál	r. k.	1	2	2	4	3	3	3	4	3	3	3	2	3	2	3	2	2	3	—
25 Reinhard Rezső	"	1	2	2	3	2	3	2	2	2	2	2	3	2	3	1	2	4	4	—
Schwartz Antal	"	1	3	3	4	3	3	3	4	3	2	2	3	3	1	2	3	3	3	500
Seéber Béla	"	1	3	2	4	4	4	3	3	4	3	3	4	3	2	3	3	3	3	500
Senyviczki Gusztáv	"	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Szalai István	ág. h. ev.	1	3	1	4	4	3	3	3	3	3	3	3	4	4	2	2	3	3	—
30 Sziráki Béla	r. k.	1	2	1	2	2	2	2	3	2	2	1	2	2	3	1	1	2	2	—
Takács László	"	1	2	1	2	2	1	2	2	2	1	2	2	3	2	2	2	2	2	—
Tolnai Ferenc	ág. h. ev.	2	3	2	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2	2	2	2	500
Vaniček László	r. k.	1	2	1	3	2	1	2	2	3	2	2	1	1	3	1	1	3	3	—
Vécsy György	"	1	2	1	3	2	1	3	3	3	2	3	2	1	2	3	1	3	3	500
35 Vig József	"	1	3	2	4	2	3	3	2	3	3	3	3	3	4	2	2	3	3	500

Évközben kimaradtak :

Bükki Lajos
Hajdú Ákos
Zachár András

II. OSZTÁLY.

A tanuló neve		Vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcs-tan	Test- és élettan	Magy. ny. és ir.	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Természettan és kémia	Gazdasági ism.	Rajz	Ének	Zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Írásbeli dolg. külső alakja	Internátusi kedvezménye P.-ben
	Albert Antal	r. k.	1	2	1	3	3	1	3	2	3	2	3	3	2	3	2	1	3	—
	Albucz Gábor	"	1	2	2	3	3	1	2	2	3	2	3	3	2	2	2	1	3	—
	Balog Béla	"	2	2	1	2	3	3	3	3	2	2	3	1	2	2	1	2	—	
	Bartai Árpád	"	1	2	2	3	3	2	3	3	3	2	3	2	2	2	1	1	2	—
5	Bán Miklós	"	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	2	3	—
	Braun Sándor	"	1	2	1	2	1	2	3	2	3	2	2	2	2	2	2	1	1	—
	Czemmel János	"	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	300
	Czettl Márton	"	1	2	1	3	2	1	2	3	3	3	3	3	3	2	1	3	—	
	Gaal László	"	1	2	1	2	1	2	2	2	2	3	2	2	1	2	1	1	—	
10	Gerzon Ferenc	ref.	2	2	1	3	3	3	2	2	3	3	2	3	3	2	3	2	3	—
	Hajdú Gyula	"	2	2	1	3	4	3	2	2	3	3	3	2	3	3	1	2	2	—
	Hanisch Béla	r. k.	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	300
	Heronai József	"	2	3	3	4	3	4	4	4	3	4	3	3	4	2	3	3	—	
	Jakab Imre	"	1	2	1	3	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	2	1	2	—
15	Jencski Károly	"	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	—	
	Katona Ferenc	"	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	1	1	2	1	1	1	—
	Kokas Pál	"	1	3	2	4	3	3	3	4	3	3	3	2	3	3	2	2	—	
	Luka Lajos	"	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	2	3	2	1	1	—	
	Marosi Sándor	ref.	1	3	1	3	3	4	4	3	3	3	2	3	3	1	2	3	—	
20	Molnár István	r. k.	1	3	2	4	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2	3	3	—	
	Nagy József	ref.	2	2	1	3	2	2	3	2	3	2	3	3	2	2	2	2	—	
	Nagy László	"	1	3	1	3	3	3	3	3	2	3	2	3	3	1	2	3	—	
	Nahodil Lajos	r. k.	1	2	1	2	1	1	2	3	2	2	1	2	2	3	1	2	2	—
	Pompor Ferenc	"	2	3	2	3	3	2	3	3	3	3	3	2	2	2	2	3	—	
25	Potsubai Béla	ág.h ev.	2	3	1	4	3	1	3	3	3	2	4	3	2	2	2	3	—	
	Prindli Gábor	r. k.	2	2	2	3	3	1	3	3	2	2	3	1	2	3	1	1	2	—
	Schebor Antal	"	1	2	1	1	2	2	3	2	2	1	2	2	2	2	1	2	—	
	Sebestyén Endre	izr.	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	3	3	3	2	1	2	500	
	Simon Sándor	r. k.	1	2	2	3	3	3	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3	—	
30	Siroki Béla	"	1	3	1	2	2	2	3	3	3	2	2	2	2	3	1	2	1	—
	Soós Győző	"	1	2	1	3	2	2	2	3	3	3	3	3	1	1	3	1	1	—
	Szabó Gyula	ref.	2	3	1	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3	2	2	3	—
	Szilágyi Béla	r. k.	1	2	1	3	3	3	2	2	3	2	3	3	3	3	2	2	3	—
	Takács Jenő	"	1	2	1	2	1	1	2	2	2	2	2	3	1	2	1	1	1	400
35	Tulok János	"	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	3	1	1	2	—
	Urbán Gyula	"	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	—
	Vágvölgyi Jenő	"	1	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	3	1	2	1	1	1	—
	Végh Lajos	"	1	2	1	3	3	2	3	2	2	2	3	2	3	2	1	2	2	—
Évközben kimaradt:																				
Rosonczy Tibor																				
Pótló vizsgálatot tesz:																				
László József																				

III. OSZTÁLY.

A tanuló neve		Vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcs-tan	Lélekt. logika	Magy. ny. és ir.	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Természetrajz és kémia	Fizika	Gazdasági ism.	Rajz	Ének	Zene	Egyházi ének és zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Írásbeli dolg. külső alkaja	Intézményi kedvezménye	P-ben	
	Barotányi Ferenc	r. k.	1	2	1	1	2	3	2	2	2	2	2	2	3	2	1	—	3	1	3	500		
	Benyó József	"	1	2	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	—		
	Budai Endre	ref.	2	3	1	3	2	2	4	2	3	2	2	3	2	2	3	2	2	1	2	—		
	Burghárd Ferenc	r. k.	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1	1	3	1	—	1	1	1	—		
5	Cseh Ferenc	"	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—	—	1	1	2	—		
	Csertán János	"	1	2	2	2	2	3	2	3	2	2	2	2	3	2	2	—	2	3	2	—		
	Csizmadia Mihály	ág.h.ev.	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	1	2	—	2	1	3	—		
	Hajdú László ism.	r. k.	2	3	2	3	4	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	—	2	2	3	—		
	Halmágyi Sándor	"	2	2	1	2	2	2	3	2	2	2	2	3	2	2	2	—	3	1	2	500		
10	Hermel Ödön	ág.h.ev.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	1	2	—		
	Huszár József	r. k.	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1	2	2	1	1	2	—	
	Kálmán Mihály	ref.	1	2	1	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2	3	3	—	1	1	1	—		
	Kovács István	r. k.	1	2	1	3	2	3	4	3	2	3	2	3	3	2	2	2	3	2	1	1	—	
	Kovács Pál	ág.h.ev.	2	2	2	3	2	2	3	2	2	2	2	2	2	3	3	—	1	1	3	—		
15	Kutsera Ferenc	r. k.	2	2	1	2	2	2	3	3	2	2	2	2	3	2	1	2	2	3	1	2	—	
	Likszai József	ref.	1	2	1	3	3	2	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2	2	2	2	3	—	
	Lugosi László ism.	r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	2	1	3	—		
	Maraffkó László	"	1	2	2	2	3	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	1	3	—		
	Matusek Géza	"	1	2	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	—	1	1	2	300		
20	Márton Ferenc	"	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	—	
	Mátai Tibor	"	1	2	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	1	1	1	1	1	3	500		
	Mesztegnyei Mihály ism.	"	2	4	3	3	4	3	4	3	4	3	3	4	3	3	4	—	2	2	2	—		
	Mihályffy László	"	1	2	2	2	2	3	3	3	2	2	2	3	2	3	3	—	2	1	2	500		
	Nagy Lajos	"	2	2	1	2	2	2	2	2	3	2	3	2	3	1	1	2	2	1	1	2	—	
25	Rauschenberger Antal	"	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3	1	1	2	2	1	1	1	—	
	Sárpataky Jenő	g. kat.	1	3	1	1	3	2	3	3	3	2	2	4	3	2	1	—	2	2	2	500		
	Siklósi János	r. k.	1	2	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	—	1	1	2	—		
	Szabó Ferenc	ref.	2	2	1	2	3	3	3	3	2	2	2	3	3	3	3	2	2	2	1	2	500	
	Szalóki Lambert	r. k.	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	3	1	2	—	1	1	2	—		
30	Szalontai Sándor	"	1	2	1	2	3	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	—	1	2	3	—		
	Szilágyi Demeter	"	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	—	2	1	1	300		
	Szöllősi-Nagy András	"	2	2	1	2	2	2	3	2	3	3	3	3	3	2	1	2	2	2	1	3	—	
	Tornyos Miklós	"	1	2	1	2	2	1	3	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	1	1	1	—	
	Tóth Sándor	"	2	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	2	2	3	—		
35	Varga Géza	ág.h.ev.	1	2	2	2	3	3	3	3	4	3	3	3	4	3	2	—	2	2	2	500		
	Vágner Oszkár	r. k.	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	2	1	2	1	1	—	1	1	3	—		
	Virág János	"	2	2	2	2	3	3	3	2	3	2	3	3	3	2	3	2	2	1	1	2	—	
	Weitz Győző	"	1	3	2	2	3	2	4	4	3	2	3	2	3	2	3	1	2	1	1	2	300	
	Wrabel Imre	"	1	2	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	—	
40	Zoltán Gyula ism.	"	2	3	3	3	3	4	4	3	3	2	3	3	3	3	3	—	2	1	3	—		
	Évközben kimaradt: Puska István	"																						

IV. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcs-tan	Nevelés- és tanítástan	Nev. és tan. gy.	Magy. ny. és ír.	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Kémia	Fizika	Gazd. ism.	Rajz	Ének	Zene	Egyházi ének és zene	Testgyakorlás	Írásbeli dolg. külső alakja	Internetesi kedvezménye P.-ben
Adamecz István	r. k.	1	1	1	1	2	2	1	2	1	2	1	2	2	3	1	1	1	1	3	400
Ambrus Zoltán ism.	"	1	2	1	3	2	3	3	3	3	3	2	2	3	2	1	1	1	1	2	500
Asbóth Ferenc	ref.	1	1	1	2	2	2	1	2	1	2	2	2	2	3	2	2	1	2	1	—
Babinszki László	r. k.	2	3	2	4	3	3	2	3	3	4	3	3	3	3	2	3	—	1	3	—
5 Bellay László	"	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	2,2	1	1	300
Boer György	g. kat.	2	3	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2	3	2	2	2	—	1	2	—
Borbás János	r. k.	1	2	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	2	2	2	—	1	1	300
Bőze Tibor	"	1	2	1	2	1	2	3	3	2	2	2	2	2	2	1	1	1,1	1	2	400
Burucs Sándor	"	1	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	1	2	1	2	1	2,2	1	2	400
10 Cseke Ferenc	"	1	3	3	3	3	3	4	3	3	2	2	3	2	3	3	—	1	2	—	
Fehér András	"	1	2	1	1	2	2	2	3	2	3	2	2	1	2	2	—	1	2	400	
Fekete Ernő	"	1	2	1	3	3	3	3	3	3	2	2	1	2	1	2	2	—	1	2	—
Hackl Ferenc	"	2	3	2	2	2	2	4	2	2	2	2	3	1	1	1	1,1	2	2	—	
Hámori Ferenc	"	1	2	2	2	3	2	2	3	3	2	2	3	2	2	2	2,2	2	3	—	
15 Horányi Lajos ism.	"	1	3	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2,2	2	3	—	
id. Horváth Lajos	"	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	1	2	300		
ifj. Horváth Lajos	"	1	2	1	3	2	1	2	2	3	2	3	3	1	1	1	1,1	1	1	—	
Ingyin Emil	g. kel.	1	2	1	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	—	2	3	500	
Juhász Lajos	r. k.	1	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	2	3	3	2,2	1	3	—	
20 Képesi József	"	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	—	2	2	—
Lékai István ism.	"	1	2	2	1	2	2	3	3	2	3	2	3	3	2	2	—	1	2	500	
Marx Ferenc	"	2	2	1	2	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1	1	1,2	1	3	—	
Molnár Antal	"	1	2	3	2	3	2	3	2	2	3	3	3	3	3	—	2	2	500		
Nagy Károly	ref.	1	2	1	1	2	2	2	2	1	3	1	3	2	2	1	1,1	1	1	—	
25 Nagy Lajos	"	1	2	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	3	2	1	2,1	2	2	—	
Pataki Gyula	"	1	2	1	2	2	2	2	2	1	3	2	2	2	2	2	2,2	2	2	—	
Petki István	r. k.	1	2	1	2	3	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	—	2	3	—	
Remete Imre	"	1	2	1	1	2	1	2	2	2	1	1	2	1	1	1	—	1	2	400	
Révay Márton	"	1	2	1	2	2	2	1	2	1	2	1	1	2	2	3	—	1	2	300	
30 Schvarczkopf Antal	"	1	3	1	4	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2	3	—	1	2	—	
Spák József	g. kat.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1,1	1	1	300	
Sümegei Rudolf	r. k.	1	2	1	3	2	3	3	3	2	3	2	1	3	2	2	2,2	2	2	—	
Szegedi István	"	1	2	1	3	3	3	3	3	2	2	2	1	2	3	2	3	—	2	3	500
Tausz György	g. kel.	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	3	2	2	—	1	2	80	
35 Tóth Antal	r. k.	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3	2	2	3	2	2	3	—	1	3	500
Vella Nándor	"	1	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	3	2	2	—	1	2	—

Évközben kimaradt :

Csiszár Ferenc
Görögh János
Horváth György
Kárpáti Rudolf
id. Nagy Lajos

V. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcsi	Neveléstörté- nelem	Iskolászere- veztetés	Nevelési és tanítási gyak.	Magy. ny. és ir.	Német nyelv	Alkotmánytan	Mennyiségtan	Egészségtan	Közgazd.-tan	Rajz	Enek	Zene	Egyházi ének és zene	Testgyakorlás	Írásbeli dolg- külső alakja	Internetesi kedvezménye P.-ben
Balogh Béla	r. k.	1	1	1	2	2	2	1	1	1	2	1	2	2	1	2	—	1	1	200
Bártfai Ödön	ref.	1	2	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1,1	1	2	—
Cserny Vilmos	r. k.	1	2	3	2	2	3	3	2	2	3	2	2	2	2	2	2,2	2	2	—
Duffek Károly	"	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	—	2	3	500
5 Egervári Nándor	"	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2,2	1	2	—
Erdélyi György	ág. h. ev.	2	3	2	3	2	3	3	3	3	2	2	2	1	3	4	—	1	2	—
Fogarasi László	r. k.	1	2	2	2	2	3	3	2	2	3	2	1	3	3	2	2,2	1	2	—
Harach Endre	"	1	2	1	2	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2,2	1	1	300
Horváth István	"	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1,2	2	1	200
10 Juhász Mihály	"	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2,2	2	1	—
Kéri József	ág. h. ev.	1	2	2	2	3	2	2	1	3	3	2	2	2	3	—	—	1	1	500
Kitzinger József	r. k.	2	3	2	3	3	3	2	2	3	4	2	3	3	3	3	—	2	1	500
Matuz István	ág. h. ev.	1	3	2	3	2	3	3	3	2	3	2	3	2	2	2	1,1	1	2	—
Márk Bertalan	"	1	2	2	1	1	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	—	1	1	500
15 Megyeri Jenő	r. k.	1	2	3	2	3	2	2	2	3	2	3	3	2	1	2	1	2	2	—
Molnár Sándor	ref.	1	2	1	2	1	3	2	2	2	2	2	2	3	1	2	—	2	1	400
Nagy József	"	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1,1	1	1	—
Neducza István	g. kel.	1	2	1	2	3	2	2	2	2	3	2	2	3	2	3	—	2	1	400
Németh János	r. k.	1	3	3	2	2	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2,2	1	2	—
20 Németh József	"	1	3	1	2	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2,2	1	2	—
Nyuli József	"	1	3	3	2	2	3	2	3	2	3	2	1	1	3	3	—	1	2	—
Pap Erazmus	"	1	3	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3	2	2	2	—	2	2	—
Pál Antal	"	1	2	2	2	2	3	3	3	2	3	2	3	2	2	2	2,2	2	2	—
Pál Emil	ref.	3	3	1	2	2	3	2	3	3	3	2	2	2	2	2	2,2	1	1	—
25 Pintér György	r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	—	1	1	200
Radnai Béla	"	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	—	1	1	200
Radnai Ferenc	"	1	2	1	1	2	2	1	2	2	3	1	1	2	2	2	—	1	1	300
Sárhelyi Jenő	"	1	3	2	2	2	2	3	2	3	4	2	2	3	1	1	—	2	2	—
Suba Vilmos	ref.	1	2	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	1,1	1	2	400
30 Szabó Jenő	r. k.	1	2	2	2	2	1	1	2	2	3	1	2	2	2	2	2,2	1	1	300
Szabó Lajos	"	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1,2	1	1	200
Szamosfalvi Imre	"	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1,1	1	1	300
Szegedi László	"	1	2	1	2	2	2	1	1	2	2	2	1	1	2	2	—	1	2	—
Szilasi László	ref.	1	2	1	3	2	3	2	2	2	2	3	3	3	3	3	—	2	2	—
35 Török István	r. k.	1	2	2	2	1	3	2	2	2	2	1	3	3	2	2	2,2	2	3	—
Varga Béla	"	1	2	2	2	2	2	3	2	2	3	2	2	2	2	2	—	1	3	—
id. Varga Jenő	"	1	3	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	—	2	3	—
ifj. Varga Jenő	"	2	3	2	2	2	2	3	2	2	3	2	2	3	2	2	—	1	2	—
Zsohár Zoltán	ref.	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1,1	1	1	200

Évközben kimaradt:
Lója György.

Különbözeti vizsgálatot tett az I—V. évfolyamból tanári oklevél alapján Bárdos György.

V.

Épület. Berendezés. Udvar. Kert.

Épületünkön az elmúlt évben is végeztettünk tatarozást. Kifestettük az intézet és az internátus több helyiségét.

Udvarunk kizárólag a játék és a sport céljait szolgálja. A testnevelés szempontjából kívánatos volna, hogy a szomszédos telek (ezelőtt állami fatelep) az intézetünkhöz csatoltassék.

Az intézet kertje 700 négyzetöl. Beosztása és üzemterve olyan, hogy a tanítás céljait szolgálja. Azért a kertben a termelés minden ágának jut egy kis terület. Van a kertben: faiskola, konyhakert, termő szőlő, virágos kert, mezőgazdasági növények telepe, magtermelő telep és termő gyümölcsfák.

Felszerelése egy kisebb és egy nagyobb virágház, méhes és két melegágy. A talajművelési, szaporítási és növényápolási munkákat az iskolai év folyamán a növendékek végzik, főleg a gyakorlati órákon, ha azonban a szükség úgy kívánja, egyesek órán kívül is.

VI.

Internátus.

Intézetünk a nevelés céljait és eljárásait fokozottabb mértékben érvényesítheti azoknak a növendékeknek a nevelésében, akiket szülők teljesen az internátusra bízna. A közös életrend, a bőséges tanulási alkalom, a tanulmányi, erkölcsi és egészségügyi felügyelet a növendékek testi és lelki fejlődését biztosítják. Az internátusi ifjúság jó szellemére vall, hogy a nevelés munkájából maga is kiveszi részét: felügyelnek egymásra, támogatják egymást munkájukban. Egyaránt érdeke szülőnek, növendéknek, hogy az internátus szigorú fegyelmet követel. Ez azonban nem rideg, hanem melegséggel párosult szigorúság.

Köztartás.

Az intézet köztartása az elmúlt esztendőben is zavartalanul működött. Az étkezés rendje olyan volt, mint az előző iskolaévben. Ez évben is, a 8 órától délután 2 óráig folyó tanítások miatt, az ebéd délután 2 órakor volt s ezért a növendékek dél előtt 11 órakor uzonnakenyeret kaptak.

Segélyezés, ösztöndíjak, alapítványok.

Az elmúlt iskolai évben az évvégi állapot szerint intézetünk 189 tanulója közül 58 kapott az internátusban ellátást és lakást. A kintlakók mind szülőknél, közeli rokonoknál laktak. A bentlakók közül 7 növendék 20 P-t, 13 növendék 30 P-t, 13 növendék 40 P-t és 25 növendék 50 P-t fizetett havonként. Ebédsegélyben, — havi 8 P-ért — 1 növendék részesült.

A Székesfővárosi Gyermekfelruházási Akcióból az iskola-

nővérek útján több növendék részesült segélyben. Így cipőtalpat 27, cipőfejelést 4 növendék kapott. Leventeoktatók révén kincstári cipőajándékban részesült 6 növendék.

Egy növendékünk kapott 100 P tanulmányi ösztöndíjat.

Alapítványaink kamatai részben anyagi segítségnek, részben erkölcsi jutalomnak tekinthetők. Alapítványaink kamatait a következő növendékek kapták:

1. A Keller-alapítvány 5.29 P kamatát a versenyben legjobbnak bizonyult gyakorlati tanító: Márk Bertalan kapta.

2. A Sztankó-alapítvány 2.87 P kamatát Szamosfalvi Imre kapta, aki a testgyakorlásban túnt ki.

3. A 40 éves találkozó-alapítvány 5.29 P kamatát a legharmonikusabban képzett tanuló: Szabó Lajos kapta.

4. A Roxer-alapítvány kamatát, 1.13 P-t, Radnai Béla kapta, aki az önképzőkörben és ünnepélyeinkkel kapcsolatban sokat dolgozott.

5. A Horvay-alapítvány 7.20 P kamatát — szorgalma és előmenetele elismeréséül — Nagy József kapta.

6. A Quint József-alapítvány 103.03 P kamatát arányosan elosztva, ősszel tankönyvsegély címén a következők kapják: id. Horváth Lajos és ifj. Horváth Lajos IV.-, Matusek Géza III.-, Czettel János II.- és Senyviczki Gusztáv I.-éves növendékek.

7. Az 1890-ben végzett tanítók (volt növendékeink: Szöcs József, Bárány Zsigmond, Kökény Péter, Simon Miklós és Pogány József) 100 P ajándékát 50—50 P-vel Zsohár Zoltán és Balogh Béla kapták.

8. Az iskolatársak 30 P adományát Horváth István és Egervári Nándor V.-éves növendékek kapták.

9. Egy titkos jótévő 13 P-t adott át az igazgatónak azzal, hogy azt valamely rászorult növendéknek adja oda. Ezt az összeget egy másik titkos jótévő kiegészítette 20 P-re. Az adományt Jencski Károly II.-éves növendék kapta meg, hadirokkant édesatyja halála alkalmával.

10. Molnár Mihály ny. tanító (Kistelek) 10 P ajándékát ifj. Horváth Lajos IV.-éves növendék kapta.

11. Csernátony László 10 P ajándékát Fehér András IV.-éves növendék kapta.

12. Kertész Gyula zenetanár (intézetünk volt növendéke) 3 végzett növendéknek ingyen megküldi a Magyar Kórus és az Énekszó című folyóiratot. Ezt Szamosfalvi Imre, Megyeri Jenő és Nagy József növendékek kapták.

13. A Magyar Paedagogia c. folyóirat 1—1 kötetét Horváth István és Harach Endre növendékek kapták.

14. A Magyar Szemle 1—1 kötetét Pintér György, Radnai Béla, Radnai Ferenc, Szabó Jenő, Szabó Lajos és Szamosfalvi Imre V. é., Fehér András, id. Horváth Lajos, Marx Ferenc és Vella Nándor IV. é. növendékek kapták.

15. Lázár könyvkereskedő az év folyamán kétszer adott könyvjutalmat. 8 drb. Jókai, 1 drb. Jósika br. regényt és Tompa: Virágregéit adományozta. Megkapták: Magyar István, Senyiczki Gusztáv I. é., Czemmel János, Takács Jenő II. é., Cseh Ferenc, Burghárd Ferenc III. é., id. Horváth Lajos, Remete Imre IV. é., Nagy József és Szamosfalvi Imre V. é. növendékek. Az intézet nevében köszönetet mondunk minden adományért.

VII—VIII.

Nevelés. Fegyelem.

Minden tevékenységünk arra irányult, hogy tanítványainkból vallásos, erkölcsös, művelt, jómodorú úriembereket és lelkiismeretes tanítókat neveljünk. Reméljük, hogy majd az élet nehéz küzdelmeiben is keményen, becsületesen és lelkiismeretesen fogják betölteni azt a helyet, ahová őket a Gondviselés állítja. Ezt a célt szolgálta az a határozatunk is, amely szerint a helyettesítések alkalmával a társadalmi érintkezés formáiról beszélgetünk.

Arra törekedtünk, hogy növendékeink ne csak külső kényszer, hanem belső szükséglet alapján kövessék a jót. Arra törekedtünk, hogy a cél felé való törekvéseinkben növendékeink velünk együtt érezzenek.

Az erkölcsi tökéletesedést, a mélyebb lelkiséget, az egységes világnézet ügyét szolgálta a tanártestület azzal, hogy egyes ifjakat segített abban, hogy sajátos problémáikat megoldhassák. Ennek igen nagy jelentőségét láttuk. Az osztályok jó közszelleme szempontjából nagy gondot fordítottunk arra, hogy ártalmatlanná tegyük azokat, akiknek élénk érzékük van a lázadozás, az ellenzékiség, a gúnyolódás stb. iránt. Ezen az úton a rombolás vezéreiből általában az építés híveit formáltuk.

Nevelő törekvéseink egyes részleteiről az alábbiakban számolunk be:

1. Vallás erkölcsös nevelés.

Intézetünk nagy gondot fordít arra, hogy növendékei valóban vallásosak legyenek. Életünkkel és az összes tantárgyak tanításával törekedtünk ezt a célt szolgálni.

A hittanárok a vallásos nevelésről a következőket jelentik:

a) *A róm. kat. hittanár:*

A vallásos nevelés célja egyrészt az öntudat erősítése, másrészt az erkölcsi tökéletességre való törekvés megszerettetése. A nevelés ideje alatt kell az ifjúnak magáévá tenni a majdnem 2.000 éves nagy elveket, a római katolikus egyház szép életét, amit szentségi kegyelmével az élet Királya, az eucharisztikus Krisztus tesz lehetővé. Célunkat szolgálják minden évben a szent beszédek, magyarázatok, egyéni beszélgetések, szt. misék és

szt. áldozások. Itt kell megemlítenem minden évék legnagyobb lelki eseményét, a lelkigyakorlatot, amelyet az idén igen szép eredménnyel P. Reöthy József S. J. tartott. E helyen is köszönetet erte.

b) *A ref. hittanár:*

Az iskolai esztendő istentisztelettel kezdődött és végződött. Évközben vasárnaponként tartottunk gyermekistentiszteletet és több ízben a nagyobb növendékek közreműködésével vasárnapi iskolát. 1933-ban megalakult a ref. tanítóképzős növendékek ifjúsági egyesülete, melynek célja az ifjúság valláserkölcsei életének intenzív nevelése a gyülekezeti élettel kapcsolatban. Az ifjúsági egyesület két ízben szerepelt a budahegyvidéki gyülekezetben igen szép műsorral dícséretes felkészültséggel. Az évenként szokásos csendes napokat ez évben is megtartottuk előadásokkal és úrvacsoraosztással. A budahegyvidéki gyülekezet női köre ez alkalommal nagy szeretettel és gazdagon terített asztalokkal szeretetvendégséget rendezett a képzős ifjak részére.

Minden hittanórát bibliamagyarazattal kezdtünk és több ízben bibliai megbeszéléseket tartottunk aktuális kérdések felett.

A növendékek viselkedése valláserkölcsei szempontból kifogástalan s a vallás dolgai iránt érdeklődő.

c) *Az ág. h. ev. hittanár:*

Az ág. h. ev. vallástanítás az egész esztendő folyamán zavartalanul folyt le. A tanév kiemelkedő eseményei az idén is a hiteősítő előadások voltak, amelyeket a Deák-téri templomban tartottunk. Istentiszteleteket a bécsikaputéri templomban látogattak a növendékek. Ugyanott ünnepeltük meg október 31-ét. Az V. évfolyam növendékei a németvölgyiúti községi el. iskolában hospitáltak a hittani órákon és ugyanott tartottak tanításokat is.

Hálás köszönettel kell megemlékezni az Igazgató úr és az intézet tanári karának mindenkor segítségére kész magatartásáról is.

A növendékek szorgalma és viselkedése kifogástalan volt.

2. Hazafias nevelés.

A magyarság jövőjét csak a nemzeti egység biztosíthatja. Ennek tudatában tanításunk és nevelésünk minden kínálkozó alkalmát igyekeztünk a nemzeti nevelés javára felhasználni. A hazafias nevelés céljait szolgálták elsősorban nemzeti ünnepeink: október 6., március 15., továbbá az intézet hősi halottai emlékművének felavatási ünnepe. Más intézeti ünnepeinket is erős hazafias szellem hatotta át; a cserkészek műsoros estéjén előadott színjáték, a tanárok házalapja javára rendezett hangversenyén bemutatott térkép-játék, valamint az évnyitó és évzáró

ünnepély. Iskolai ünnepélyeink hazafias tartalma nemcsak ifjúságunkat lelkesítette, de minden alkalommal mély hatást gyakorolt a megjelent szépszámú, előkelő közönségre is.

Nemzeti célok lebegtek szemünk előtt akkor is, amikor ifjúságunkat fegyelmezettségre és hivatásszeretetre törekedtünk nevelni, mert e kettő: fegyelem és becsületes munka alapfeltétele nemzeti megerősödésünknek.

Nevelő és tanító ténykedésünket mindenkor az ifjúság s rajta keresztül a nemzet szeretete hatotta át.

3. Testnevelés.

A modern testnevelés követelményeinek megfelelőleg és ifjúságunk jövődi hivatásának szempontjából a fősúlyt ebben az évben is az egységes, harmónikus képzésre, az úgynevezett tömegnevelésre fordítottuk. Ezt a célt szolgálták a rendes tornaórák, a sportkör, cserkészlet, leventeórák, játékdélutánok és az internátusi mindennapi reggeli szabadgyakorlatok.

Örömmel említjük meg, hogy növendékeink ezeket a tornagyakorlatokat s ezekkel kapcsolatban a szertorna és atlétika különböző ágait nagy kedvvel és szeretettel végezték. Mind ezeknek igen szép tanújelét adták a tornászvilágbajnokság záróünnepélyén (jun. 3-án) és az intézeti tornaünnepélyen (5-én). Ez utóbbin kitüntek: Boer György, Fekete Ernő, id. Horváth Lajos, Lékai István, Révay Márton IV.-éves növendékek és Weitz Győző III.-éves növendék.

4. Művészi nevelés.

A múzeumok és időszakos kiállítások látogatása kétségtelesen leghatásosabb eszköze a művészi nevelésnek. A budapesti iskoláknak nagy előnyük a vidékiekkel szemben, hogy tanulóiknak mind a képzőművészet, mind a zeneművészet alkotásait szemlélíthetik. Intézetünk sokkal távolabb van a Szépművészeti Múzeumtól és a Múcsarnoktól, semhogy a rajzóra keretén belül ellátogathatnánk oda. A félnapos kirándulások alkalmával azonban mindig elvezetünk egy-egy osztályt, hogy műtörténeti tudásukat, művészi nevelésüket múzeumok és kiállítások látogatásával fejlesszük.

5. Állatvédelem.

Télen az intézet kertjében madáretetőket helyezünk el s a kertben természetesen napraforgómagvakkal etetjük a cinkéket. Ennek eredménye az, hogy nyáron egy-két cinkecsallád itt is költ. Miután kertünk kis területre szorult, csak két mesterséges madárodú van felállítva. Természetes dolog, hogy a felállított odúk a verebek betolakodása miatt állandó ellenőrzés alatt vannak.

6. Ifjúsági egyesületek.

A) Önképzőkör.

Br. Eötvös József nevét viselő ifjúsági önképzőkörünk ez évi működését a szept. 18-án megtartott alakuló gyűlésével kezdte meg. Ez alkalommal választotta meg az ifjúság a kör tisztikarát; ifj. elnök: Radnai Béla V. é. n., titkár: Balogh Béla V. é. n., jegyző: ifj. Horváth Lajos IV. é. n., pénztáros: Fekete Ernő IV. é. n. A kör 15 gyűlést tartott, ezek közül 1 alakuló, 1 évváró, 2 díszgyűlés volt: okt. 6. és márc. 15. emlékére. Általában az intézeti ünnepélyek előkészítése és rendezése az ifj. önképzőkör keretében történt. A rendes gyűlések tárgysorozatát szabadelőadások, felolvasások, szavalatok, ének- és zeneszámok alkották. Az ifjúság nagy érdeklődéssel és buzgalommal vett részt a kör életében. A tanárelnöki tisztelet ez évben is Németh Sándor c. igazgató töltötte be. A kör ez évi vagyona 411.55 P, kiadása (könyvek, zeneművek, folyóiratok) 211.02 P; átvitel a jövő évre 230.63 P.

B) Segítő Egyesület.

A Segítő Egyesületnek a f. iskolaévben 367.— P állt ki-
oszthatás céljából rendelkezésre. A 17 esetben folyósított adománnyok összege 332.— P. Ezenkívül 1 tag kapott kölcsönt. Működését a Segítő Egyesület június hó 3-án megtartott záróközgyűlésen 35.— P maradvánnyal fejezte be. E maradvány az alapszabályok értelmében tőkésítendő.

C) Mária kongregáció.

A Magyarok Nagyasszonyáról nevezett és szt. Imre herceg pártfogása alatt álló ifjúsági Mária kongregáció az idén is megkezdte működését. Régiek és újak lelkesen álltak a Nagyasszony leventéi közé, hogy az Ő eszméi szerint és segítségével e földön a »Regnum Marianum«-nak édes Hazánknak, ezen túl pedig az Örök Hazának polgárai lehessenek. Ez lebegett szemük előtt, akár gyűlésre jöttek össze, akár a havi szent áldozások alkalmával magával az Úrral, az örök tisztasággal beszélgettek.

D) A 334. sz. »Apáczai« cserkészcsapat 1933/34. évi beszámolója.

A rendszeres csapatmunkát az 1933/34. iskolai év megnyitása után, szeptember hó második felében kezdtük meg.

A tanév kezdetével a csapat vezetését Frank Antal dr. igazgatótól Frigyes Béla tanár vette át, akit ebben a munkájában Varga Lajos fővárosi tanító támogatott.

A csapat tagjainak létszáma a tanév elején 62, majd az iskolai év második felében 76 cserkész és 24 apród, akik két, 4—4 órsből álló cserkész- és egy apródrajba nyertek beosztást.

Csapatgyűléseinket és őrsi összejöveteleinket a mult-hoz hasonlóan hetenként szerdán és pénteken d. u. 1—2 óráig tartottuk. A csapatgyűléseken az egész csapatot érdeklő közös ügyek megbeszélése, a cserkésztvörvények magyarázata, nyilvános szereplésekre való készülés, énekek megtanulása, közös játékok szerepeltek, míg az őrsi összejöveteleken a cserkészpróbákra való előkészület képezte a legfőbb programmpontot. Vasárnaponként fél- és egésznapos kirándulásokat rendeztünk, melynek célja Farkasvölgy, Svábhegy, Széchenyihegy, Normafa, Csillebérc, Jánoshegy, Hűvösvölgy, Pesthidegkút, Máriaremete, Látóhegy és Dobogókő voltak. A sportok közül ez évben szerepel először csapatunk életében a sísport. A kedvező téli időjárás lehetővé tette, hogy négy nagyobb síkirándulást rendezhessünk a téli hónapokban.

A cserkészfoglalkozásoknál a mult célkitűzéseit követtük: testileg és lelkileg ügyes és képzett cserkészek nevelése mellett, cserkészvezetői munkára alkalmas tanítók képzése. Ezen cél elérése érdekében a csapat 12 cserkésze vett részt az I. cserkészkerület téli apródvezetői tanfolyamán.

A csapatnak az év folyamán a következő nyilvános szereplései voltak: 1933. évi október hó 10-én díszőrségi szolgálatot teljesített az ereklyés országzászlónál; 1934. február hó 1-én erkölcsileg és anyagilag kitűnően sikerült cserkésztét rendezett; 1934. évi március hó 18-án az apródok kisigéretet tettek és végül 1934. évi május hó 10-én ünnepélyes külsőségek között cserkészavatási ünnepséget tartottunk. Utóbbi alkalommal a csapat 22 jelöltjét avattuk fel és 15 apródunk tett nagyigéretet.

A tanév befejezésekor a Börzsöny-hegységbe rendezendő 8—10 napos mozgótábor tervével foglalkozunk.

E) *Wesselényi Sportkör.*

Tíz év óta működő sportkörünk talán éppen ebben az évben tudta felmutatni a legcsekélyebb eredményt. Ennek az okát a testnevelő tanár elsősorban abban látja, hogy a cserkészeti és sportkörü órák összeesnek, s minthogy a kiválóbb tornászok nagy többségben cserkészek is, ennek következtében az értékesebb sportkörü tagok száma évről-évre csökken. Intézetünkben a cserkészlet erősödése tehát az órabeosztás miatt a sportkör gyöngülését idézte elő. Ezen a bajon újabban aztán az igazgató úr beleegyezésével a sportkör vezetője úgy segítette, hogy a délelőtti sportkörü órák helyett atlétikai gyakorlatokra bizonyos délutánokon a sportkör tagjai a BBTE. pályára mennek, ahol természetesen a cserkészek ambiciósabb tagjai is részt vehetnek. Hisszük is, hogy a cserkészlet nemes szellemétől áthatott ifjúság intézetünk dicsőséges atlétikai szereplése érdekében minél nagyobb számban fogja felkeresni ezeket a sportkörü összejöveteleket.

F) *Ijjásági Vöröskereszt-csoport.*

A csoport tanárelnöke Prochaska Ferenc dr. tanár, ifjúsági vezetője Radnai Ferenc V. é., segédvezetője Remete Imre IV. é. n.

Csoportunk 1933. szeptember hó 27-én alakult újjá 10 taggal. Szociális munkában, a tagok csekély számára való tekintettel nem vehettünk részt. Ezt a munkát többé-kevésbé az is akadályozta, hogy a Tanítóképző-Intézeti Tanárok Házalapja javára rendezett ünnepélyen a csoport összes tagjai szerepeltek. Mint-hogy meglehetősen hosszú szerepet játszott mindegyik, az összejövetelek tekintélyes részét az ünnepélyre való készüléssel töltöttük el.

Egyébként az összejöveteleket minden hét szerdáján, kedvező időjárás esetén az iskola udvarán, télvíz idején a tanteremben tartottuk meg. Játékkal, énekkel, kézimunkával és meséléssel foglalkoztunk. Ősszel és tavasszal az intézet környékére számos kirándulást tettünk. Zárógyűlésünket 1934. évi június hó 2-án tartottuk meg.

IX.

Tanítás.

A tanítás a tanítóképző-intézeti tanterv és utasítás, valamint a népiskolai utasítás szerint folyt. A tanítóképző-intézeti utasítás esetleges hiányait a magunk lelkével iparkodtunk pótolni.

Korunk pedagógiájának azt az elvét, amely az *élmények* nagy jelentőségét hangoztatja, azzal követtük, hogy nagy gondot fordítottunk mind az *értékélményekre*, mind a *kutató-élményekre*. Arra törekedtünk, hogy növendékeink az értékeket átéljék, az ismereteket pedig — a lehetőség szerint — a maguk kutató munkájával szerezzék meg.

Nagy gondot fordítottunk arra, hogy növendékeinknek a német és tót nyelvben, továbbá zenében alkalmat nyujtsunk alaposabb elmélyedésre. Ezt a célt szolgálta a német és tót kisebbségi tanfolyam és a fakultatív zeneóra.

Az év folyamán összesen 11 tanári gyűlést tartottunk.

Tanártestületünk az elmúlt évben 2 gyűlésen a Népiskolai Utasítást tárgyalta.

Azonkívül a következő módszeres tégeleket tárgyalta:

1. a feleltetés módjáról és a dícsérésről;
2. miniszteri biztosként szerepelt tanárok beszámolója más intézetekben szerzett tapasztalataikról;
3. a magyar szavak és kifejezések helyes használatáról;
4. jellemrajzok a gyakorlóiskolás gyermekekről;
5. a kézimunkatanításra vonatkozó új utasítás ismertetése.

1. Gyakorlati kiképzés.

A növendékek gyakorlati kiképzését a tantervi utasítások szellemében végeztük.

A IV. o. tanítási gyakorlatait Frank Antal dr. és Váradai József vezették. A mintatanításokat Drozdy Gyula, Ferenczi István és Szalatsy Richárd mutatták be. Egy-egy növendék átlag háromszor tanított.

Az V. o. tanítási gyakorlatait Prochaska Ferenc dr. és Váradi József vezették. Mivel az osztály — a módszertani oktatás alátámasztása érdekében, — már az előző tanévben megkapta a megfelelő mintatanításokat, ebben a tanévben csupán beszéd- és értelemgyakorlatokból, számolás és mérésből, földrajzból és testnevelésből mutattak be Drozdy Gyula és Szalatsy Richárd mintatanításokat. Így több idő jutott a tanítás gyakorlására. Egy-egy növendék a rendes gyakorlati órákon hatszor tanított és átlag ötször-hatszor hospitálások és helyettesítések alkalmával. Ezt a gyakorlatot teljesebbé tették a növendékektől megkívánt egyéb tanítói munkák az óraközi szünetekben, tanulmányi sétákon, a kirándulásokon és iskolai ünnepélyeken.

A növendékeknek alkalmat adtunk az iskolai ügyvitel, a kirándulás- és játékvezetés, a tanmenetek kidolgozásának és szemléltetési eszközök készítésének gyakorlására is.

A gyakorlati kiképzést a gyermektanulmányi és szemináriumi munkálatokkal egészítettük ki.

Az intézetünkben szokásos versenytanítást május hó 11-én tartottuk meg, amelyen az első díjat Márk Bertalan V.-éves, a második díjat pedig Bellay László IV.-éves növendék nyerte meg.

A pedagógiai kirándulásokat Váradi József készítette elő és Prochaska Ferenc dr.-ral együtt, — Drozdy Gyula, Ferenczi István, Lux Gyula dr. és Szalatsy Richárd közreműködésével, — vezette. 1933. szeptember 26-án az Áll. Gyógypedagógiai nevelőintézetbe, október 11-én az Áll. Kisegítő iskolába, 1934. január 10-én a Testnevelési Főiskolába, február 2-án az Eötvös-émlék-ünnepélyre, március 9-én a székesfőváros Pedagógiai Szemináriumába és április 21-én a gyakorlóiskolával a Széchenyi-hegyre rendeztünk kirándulást. Fenti intézmények vezetőinek ezen úton is hálás köszönetünket nyilvánítjuk a szíves fogadtatásért, vezetésért és a tájékoztató előadásokért.

2. Nemzeti kisebbségi tárgyak.

a) *A német kisebbségi nyelvi tanfolyamon résztvevők:* az I. oszt.-ban 18, a II. o.-ban 13, a III. o.-ban 7, a IV. o.-ban 6 és az V. o.-ban 12 növendék.

A német nyelvi kisebbségi órákon olvasókönyvül használtuk a német nyelvkönyvnek a haladottabbak számára írt részét, valamint a német kisebbségi népiskolák számára írt olvasókönyvnek a II—VI. osztályos kötetét, továbbá irodalmi és pedagógiai műveket. Az V. évfolyamban átvettük a német irodalom főbb fejezeteit. A IV. és V. évfolyamban készítettek a növendékek tanítási tervezeteket német nyelven, amelyeket azután meg is tanítottak.

Rendszeres beszédgyakorlatokat folytattunk a népiskola beszéd- és értelemgyakorlati anyagából. Írásgyakorlatokat minden órára készítettek a növendékek részint az olvasott anyag köréből,

részint szabadon választott témákból. Mind a házi dolgozatok, mind az iskolai dolgozatok önálló fogalmazványok voltak.

A német nyelvi tanfolyami órák száma minden osztályban heti 4 óra volt.

A tanfolyam vezetője a II. osztályban Prochaska Ferenc dr., az I., III., IV. és V. évfolyamban Lux Gyula dr. volt.

- Az I. osztályban volt összesen 114 óra;
- a II. osztályban volt összesen 118 óra;
- a III. osztályban volt összesen 107 óra;
- a IV. osztályban volt összesen 106 óra;
- az V. osztályban volt összesen 104 óra.

b) *Kisebbségi tót tanfolyam.*

A tót nyelvi tanfolyamra a folyó tanévben összesen 7 növendék jelentkezett. Hulik—Artbauer-féle tankönyvet használtuk. A tanfolyamot heti 2 órában Pázmán József vezette.

c) *Fakultatív zene és egyházi ének.*

A növendékek a kötelező hangszerükön kívül egy másik hangszert is tanulhatnak, a III. osztálytól kezdve pedig az egyházi éneket és zenét is gyakorolhatják. Fakultatív zenét 12, egyházi zenét 55 növ. tanult.

3. Írásbeli dolgozatok.

a) *Magyar nyelvi dolgozatok.*

I. osztály. *Iskolai dolgozatok:* 1. Miért szeretnék tanító lenni? 2. Legkedvesebb tárgyam. (Szabadon választott címmel.) 3. Egy kis baleset. 4. A mi tantermünk. 5. Hogyan szoktam tanulni? 6. Mit csinálhatnak most otthon? 7. Legkedvesebb téli szórakozásom. 8. Fővárosunknak melyik része tetszik nekem legjobban? 9. Két ifjú története. (Szilágyi és Hajmási c. népballada alapján.) 10. Hány óra? (Az utca élete alapján.) 11. Intézeti ünnepélyünk. (Levél.)

Házi dolgozatok: 1. Hogyan kerültem az iskolába? (Elbeszéli egy zsemlye.) 2. A mi családunk. 3. A kert utolsó virága. 4. Új osztálytársaim. (Levél egy volt osztálytárshoz.) 5. Életemből. (Elbeszéli egy kétfülléres.) 6. A mi lakásunk. 7. Első évem a tanítóképzőben.

II. osztály. *Iskolai dolgozatok:* 1. Légy résen! 2. Őszi hangulat. 3. A temető. 4. Vasárnap délután. 5. Halászat. 6. Mivel tartozom szüleimnek? 7. Vakáció után, osztályozás előtt. 8. Az én első tanítóm. 9. Milyen lesz az én kertem? 10. Intézetünk hangversenye. 11. Közéleti ügíratok.

Házi dolgozatok: 1. Házi olvasmányaimról. 2. Az én falum. 3. Szép Ilonka szerkezete és tartalmi szépsége. 4. Leírás. (Szaba-

don választott tétel.) 5. A Parainesis kiemelkedőbb és megragadóbb gondolatai. 6. Abafi jellemzése. 7. Levél az osztályfőnökökhöz.

III. osztály. *Iskolai dolgozatok:* 1. Szeptember végén. 2. Szabadon választott dal méltatása. 3. Valamely balladahős lelki rajza. 4. Ez évi legkedvesebb olvasmányom.

Házi dolgozatok: 1. Látogatás a Néprajzi Múzeumban. 2. Miben hasonlítok szüleimhez? 3. »Az ember tragédiája« a Nemzeti Színházban.

IV. osztály. *Iskolai dolgozatok:* 1. »Addig hajlítsd a fát, míg fiatal« közmondás pedagógiai értelmezése. 2. A kor szelleme a XVII. század irodalmában. 3. Budapest nyelve. 4. A hazafiérzés a felújulás korának költőinél.

Házi dolgozatok: 1. Szabadon választott tárgyú népiskolai beszéd. 2. Költői szépségek Balassa B. verseiben. 3. Mikes egyénisége levelei tükrében.

V. osztály. *Iskolai dolgozatok:* 1. Kisfaludy Károly jelentősége irodalmunkban. 2. Romantikus elemek olvasmányaimban. 3. A népköltészet és a néptanító.

Házi dolgozatok: 1. Emlékbeszéd. 2. Báró Eötvös József kiemelkedőbb eszméi és gondolatai alkotásaiban. 3. Festői képek Petőfi költészetében.

b) *Német nyelvi dolgozatok.*

I. osztály. 1. Der Kopf. 2. Gefunden. 3. Die Kleidung. 4. Die Mahlzeiten. 5. Unser Lehrsaal. 6. Die Handwerke 7. Unser Elternhaus.

II. osztály. 1. Unser Dorf. 2. Bei der Roggenernte. 3. Auf dem Bauernhofe. 4. Dorf und Dorfschule. 5. Karl in der Stadt. 6. Im Volksgarten. 7. Meiner Mutter.

III. osztály. 1. Eine Geographiestunde. 2. Ungarn nach Trianon. 3. Der Sänger. 4. Karls Brief aus Berlin. 5. Schäfers Klagelied. 6. Das Schuljahr beginnt. 7. Barbarossa.

IV. osztály. 1. Der Fischer. 2. Eine Geschichte. 3. Das Dorf. 4. Heinrich Heine. 5. Der Bauernhof. 6. Die Grenadiere. 7. Heidenröslein.

V. osztály. 1. Johann Heinrich Pestalozzi. 2. Johann Friedrich Herbart. 3. Ein Herbstausflug. 4. Unser Pfadfinderfest. 5. Inhalt des Gedichtes: Der Taucher. 6. Übersetzung aus dem Ungarischen ins Deutsche.

A német nyelvi kisebbségi tanfolyam dolgozatai.

I. osztály. 1. Unser Lehrsaal. 2. Der Faule. 3. Mein Körper. 4. Beschreibung des Bildes: Der Winter. 5. Was die Kinder nicht tun sollen. 6. Ein Wunderland. 7. Der Sommer.

II. osztály. 1. Das Dorf. 2. Bei der Roggenernte. 3. Das Frühstück. 4. Wer ist ein Mann? 5. Der Wald. 6. Der Bahnhof. 7. Lorelei.

III. osztály. 1. Siegfried. 2. Nikolaus Toldi. 3. Ein schöner Weilmachtsabend. 4. Nelly Löwenzahn. 5. Des Schafhirten Löffel. 6. Der Obstgarten. 7. »Der Sänger«. — (Inhalt.)

IV. osztály. 1. Dorf und Stadt. 2. Nikolaus Toldi. 3. Eine Weihnachtsgeschichte. 4. Das Gewitter. 5. Franz Rákóczi II. 6. Meine Osterferien. 7. Unterrichtsentwurf.

V. osztály. 1. Wie habe ich mein letztes Schuljahr begonnen. 2. Beobachtungen in der Übungsschule. 3. Mein Übungsschüler. 4. »Hermann und Dorothea«. (Inhalt.) 5. Unterrichtsentwurf. 6. Abschied von der Schule.

c) *Mennyiségtani dolgozatok.*

I. osztály. Algebrai alpműveletek, a közönséges számtan gyakorlati és időszerű alkalmazásai és mértani alapfogalmak, alapszerkesztések.

II. osztály. A gyökvonásra, logaritmusra, negatív hatványkitevőkre vonatkozó példák, másodfokú függvények, egyenletek, mértani szerkesztési, számítási feladatok, bizonyítások az összeillőség, kerületszámítás, körszámítás köréből.

III. osztály. Kereskedelmi számtan és arányossági geometriai feladatok, Pythagoras tétele.

IV. osztály. Számtani, mértani sorok, politikai számtan, felület és köbtartalom számítások.

V. osztály. Az alsó évfolyamok anyagának példái és a tanítási módszerre vonatkozó példák.

4. Kirándulások.

Szeptember hó 26-án, október hó 11-én, november hó 9-én, december hó 5-én, március hó 9-én, április hó 21-én tanuló ifjúságunkat félnapos tanulmányi kirándulásokra vittük.

Az I. osztály tanulmányozta a Nemzeti Múzeum történeti és ásványtárát, a »Magyarok bejövetele« körképét, a Kerepesi temetőt, Szépművészeti Múzeum szobrászati osztályát és Óbudán a téglagyártást.

A II. osztály kirándult a Svábhegyre, a Szépművészeti Múzeum képtáraiba, a Mezőgazdasági Múzeumba, az Országos Levéltárba, a Tudományos Akadémiába és a Növénykertbe.

A III. osztály a Néprajzi Múzeumot, az Országházat, A Rádió kiállítást, a főváros elektromos-műveinek állandó kiállítását, a Nemzeti Múzeum állattárát és az Állatkertet tekintette meg.

A IV. osztályt a Pálffy-téri elektromos-telepre, a Margitszigetre, a Normafához, a »Magyarok bejövetele« körképbe, a Szépművészeti Múzeumnak a Hősök-terén és az Andrassy-

úton levő képtáraiba, a Rádió kiállításba, az Elektromos-művek kiállításába, a Mezőgazdasági -és tenyészállat-vásárra és a Királyi Várpalotába vittük.

Az V. osztálynak az Alkotás-utcai Gyógypedagógiai intézetet, az Állami Kisegítő-iskolát, az Egészségügyi-Múzeumot, a lakihegyi nagyadót, a Fővárosi Pedagógiai Szemináriumot mutattuk meg. Ezenkívül az V. osztály a gyakorlóiskola néhány kirándulásán, annak előkészítésén és feldolgozásán vett részt.

X.

Egészségi állapot.

A tanulók egészségi állapota, — s itt elsősorban az internátust veszem figyelembe — úgy mint a múlt évben az idén is kielégítő volt. 1933. szept. 24-től 1934. május 27-ig az internátusban volt 56 fekvő betegünk.

A betegfelügyelői tisztelet Balogh Béla V. éves tanulónk vállalta, aki nagy igyekezettel és páratlan lelkiismeretességgel volt segítségemre a betegek elhelyezésében, a hőmérésben, a gyógyszerek beadásában, az ápolási rendeletek ellenőrzésében, s főleg a sérüléseknek első, szakszerű, kötésekkel való ellátásában. Balogh Bélának, tanuló társai egészségi viszonyaiban tanúsított altruista bánásmódjáért s főleg a nekem nyújtott segítségért köszönetemet és elismerésemet fejezem ki.

XI.

Tanítóképesítés.

A tanítóképesítő vizsgálat elnöke szeptemberben Molnár Oszkár tanítóképző-intézeti c. főigazgató, júniusban pedig Kemény Ferenc ny. tankerületi c. főigazgató volt, akik meleg szeretettel vezették a vizsgálatokat.

Az egyházak részéről Koudela Géza dr., Gaudy László dr. és Haypál Béla dr. küldettek ki vizsgálatainkra.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendelete szerint az áll. tanítóképző-intézetek közül 1933 szeptember havában csak a budapesti áll. tanítóképző-intézetben tartattak meg a tanítóképesítő vizsgálatokat.

A rendelet értelmében a javító tanítóképesítő vizsgálatra jelentkezett a bajai áll. tanítóképző-intézetből 8 jelölt, a csurgói áll. tanítóképző-intézetből 1 jelölt, a nyíregyházi áll. tanítóképző-intézetből 2 jelölt, a jászberényi áll. tanítóképző-intézetből 1 jelölt, a pápai áll. tanítóképző-intézetből 7 jelölt, összesen 19 jelölt.

Tanítói oklevelet nyertek

1933. szeptember havában:

Anka Pál, Bacsó Gyula, Bálint Ferenc, Damascics Gyula, Rédli Viktor, Szabó János, Gaján József, Imre Ferenc, Kőfalvi Árpád, Mahig Ervin, Nagy József, Tamás László, Tóth Mihály, Artim József, Bogár János, Kovács Ferenc;

1934. június havában:

Balogh Béla, Bártfai Ödön, Cserny Vilmos, Fogarasi László, Harach Endre, Horváth István, Kéri József, Márk Bertalan, Molnár Sándor, Nagy József, Nyuli József, Pap Erazmus, Pál Antal, Pál Emil, Pintér György, Radnai Béla, Radnai Ferenc, Suba Vilmos, Szabó Lajos, Szabó Jenő, Szamosfalvi Imre, Szilasi László, Török István, Varga Béla, Zsohár Zoltán.

Egyházi énekekre és zenére képesítést nyertek:

Cserny Vilmos, Hülber Gyula, Molnár Béla, Szabó Lajos és Szamosfalvi Imre.

Német tannyelvű iskolákra kiegészítő képesítést nyertek:

Bártfai Ödön, Horváth István, Kéri József, Megyeri Jenő, Nagy József és Radnai Béla.

Tanítóképesítő vizsgálat statisztikája.

Vizsgálatra jelentkezett 35 jelölt, oklevelet nyertek 25-en. Egy tárgyból javítóvizsgálatot tehet 7 jelölt. Két tárgyból javítóvizsgálatot tehet 1 jelölt. Ismétlő képesítő-vizsgálatot tehet 2 jelölt. Német tannyelvű kiegészítő vizsgálatot tett 6 jelölt. Egyházi énekből és zenéből vizsgálatra jelentkezett 5 jelölt, oklevelet nyertek 5-en.

Tanítóképesítő vizsgálati tételek.

a) Neveléstudományból:

A kirándulások az összhangzatos embernevelés szolgálatában. — Honosító tétel: Mely tantárgyakkal neveljük a tanulókat öntudatos hazafiasságra.

b) Magyar nyelv- és irodalomból:

Hazafias líránk a szabadságharc után. — Honosító tétel: Petőfi Sándor élete és költészete.

c) Mennyiségtanból:

1. Mily nagy összeget kell elhelyeznünk egy takarékpénztárban, ha 40 év múlva 15 éven át félévenként előlegesen fizetendő 500 P-s járadékot kívánunk magunknak biztosítani? Ha ezen összeget félévenként utólagosan fizetendő egyenlő részletek befizetésével akarjuk elérni, mekkorák legyenek ezek a részletek? A számításnál $2\frac{1}{2}\%$ -os félévi utólagos kamatláb veendő figyelembe.

2. Valamely víztartóba 3 cső nyílik. Az első és második cső $8\frac{2}{5}$ óra alatt tölti meg a víztartót, az első és harmadik 7

óra alatt, a második és harmadik pedig 6 óra alatt. Hány óra alatt tölti meg mindegyik cső külön-külön a víztartót?

3. Valamely négyoldalú egyenes gúlának alapja derékszögű egyenlőközü négyszög, melynek oldalai úgy aránylanak egymáshoz, mint 3 : 4; a gúla köbtartalma 468 cm³ és a két szembenfekvő oldalélen átmenő síkmetszetnek a területe 97.5 cm². Mekkora az alapélek és mekkora a magasság?

4. Valamely hengeralakú edényben, melynek alapsugara 9.75 cm, a víz 18.4 cm-nyi magasságig van. Mily magasságig emelkedik a víz az edényben, ha egy 7.8 cm sugarú gömböt helyezünk bele, mely teljesen alámerül a vízben?

d) Német nyelvből (kiegészítő képesítő-vizsgálat):

Sommerferien.	Unsere Kleider.
Der Wald.	Unsere Gasse.
Waldtiere.	Ein Spiel.
Der Hausbau.	Unsere Schule.

Unsere Eltern.

XII.

Gyakorlóiskola.

A gyakorlóiskola tanulóinak névsora:

I. osztály: Avar Ágnes, Bély Zoltán, Csernátony László, Durália Pál, Jurányi Margit, Kádár Aba, Kovács Ervin, Komjáti Ilonka, Lázár István, Sebestyén Zoltán, Tima Piroska, Tima Melinda, Vajthó Emilia, Vasváry Jenő, Virter Ágnes.

II. osztály: Csernátony Pál, Fáy Aladár, Horváth István, Kovarcz Zoltán, Nagy-Józsa Magda, Nemessányi Melita, Pukánszky Béla, Soós Pál, Tolnay Béla, Trettina Károly, Weszely Zoltán.

III. osztály: Csernátony Zsuzsanna, Csuka Ernő, Éry Katinka, Fáy Ildikó, Frank Máriusz, Frank Imre, Gyürky Tibor, Hübner Helga, Juhász Margit, Jurányi György, Kádár Attila, Kincses Erzsébet, Malina Teréz, Molnár Oszkár, Princz József, Skoda Egon, Szukováthy György, Strébl Máttyás, Tökés Tibor, Zimmer Péter.

IV. osztály: Bánhídy Zoltán, Bencik-Tóth Gyula, Békássy László, Bodrogközy Zoltán, Csaba Éva, Katona László, Kornhauser Gabriella, Petrik Sári, Szilády Klári, Szücs Ottó, Trettina Jenő, Vattay Nóra, Zverina Sarolta.

V. osztály: Dreiszelt Ferenc, Farkas Béla, Fábiansics Gyula, Fetter Mihály, Halász Rezső, Harencsár Ferenc, Hinterstein Szidónia, Horváth Ilonka, Megadja Etel, Strébl Károly.

VI. osztály: Forintos Etel, Holinszki Ferenc, Kórodi Bálint, Takács István.

Magántanulók: Vicenty László, Sölch Frigyes, Mensáros György, Kolozsváry Gábor.

Gyakorlóiskolánk két tagozatú. Az egyik tagozatban az I—IV., a másikban a III—VI. osztály van. Az I—IV. tagozatot

1933. december hó 1-ig Drozdy Gyula, azután, 1934. február 1-től Ferenczi István, a III—VI-at Szalatsy Richárd vezette.

A beíratásokat június hó 26-án tartottuk. A tanítást június hó 12-én záróvizsgálattal végeztük.

A gyakorlóiskola tanulóinak magaviselete, szorgalma, előmenetele kifogástalan volt. A tanulók egészségi viszonyai kielégülők voltak, bár január hónapban, fertőző betegség miatt, a tanítások két hétig szüneteltek.

Az iskolai ünnepélyeket részint a tanítónövendékekkel közösen, részint külön tartottuk meg. Az alkohol káros hatásával január hó 31-én 1—1 órai tanítás keretében foglalkoztunk. Szülői értekezletet ősszel és tavasszal tartottunk, a szülők élénk érdeklődésétől kísérve. A madarak és fák napját ez évben május hó 7-én, az Anyák napját május 20-án tartottuk meg, ünnepélyes keretek között.

Gyakorlóiskolánkban a tanítónövendékeken kívül a tanítóképző-intézeti tanárjelöltek is hospitáltak és tanítottak. Ezenkívül több tanító- és tanítónőképző-intézet növendékei, tanáraik vezetésével, fővárosi és vidéki tanítók, tanárok hospitáltak gyakorlóiskolánkban.

Gyakorlóiskolánk V—VI. osztályú tanulóit ez évben is sikerült anyagi támogatásban részesítenünk. Budapest Székesfőváros Tanácsa ez évben 15 drb fehéreneműt, 4 öltöny ruhát, 2 télikabátot, 2 pár cipőt, 7 pár talpalást, 1 pár harisnyát, 2 swaetert, 1 nadrágot adományozott tanulóinknak. Ezenkívül 8 tanulónkat kb. 2.400 ebéddel részesítette a Székesfőváros az ingyenebédeltető akció áldásában. A Budapesti Állami Tanítóképző-Intézeti Iskolatársak Egyesülete karácsonykor cukorkákat és képeskönyveket, az Ifjúsági Vöröskereszt Egyesület pedig sapkát, sál, cipőt és kabátot ajándékozott szegénysorsú tanulóinknak. A kegyes adományozóknak ezúton is hálás köszönetet mondunk adományaikért.

A gyakorlóiskolai tanulók statisztikai adatai.

Osztály	Beíratkozott	Kimaradt	Vizsgát tett	Nem szerint		Előmenetel szerint				Vallás szerint			A szülők foglalkozása szerint						
				fiú	leány	kötűnő	jeles	jó	elégséges	elégtelen	róm. kat.	ref.		ág. h. ev.	magyar	tisztviselő	katona	iparos, keresk.	tanár, tanító
I.	15	—	15	8	7	13	2	—	—	—	9	4	2	15	10	1	1	1	2
II.	12	1	11	9	3	6	3	1	1	—	8	4	—	12	6	2	—	2	2
III.	21	1	20	14	7	8	7	4	1	—	16	3	2	21	9	2	3	6	1
IV.	13	—	13	7	6	8	4	1	—	—	10	3	—	13	7	4	2	—	—
V.	12	2	12	9	3	2	3	3	4	—	9	1	2	12	—	—	4	—	8
VI.	4	—	4	3	1	2	2	—	—	—	3	1	—	4	—	—	2	—	2

XIII.

Iskolánkívüli népművelés.

Intézetünk nagy gondot fordít a népművelés kérdéseire. Ezt 3 feladatkörben juttatjuk kifejezésre. 1. Alaposan tárgyaljuk az iskolánkívüli népművelés problémáit. 2. A lehetőség szerint minden tanításunkat átítatjuk a népművelés gondolatával. Élesen rámutatunk arra, hogy a tanítónak mind az iskolában, mind az iskolán kívül gondoznia kell a nép anyagi és szellemi szükségleteit. 3. Nemcsak elméletileg tárgyaljuk ezeket a kérdéseket, hanem a lehetőség szerint azok gyakorlati keresztülvitelét is megmutatjuk. Ezt a célt szolgálta részben az intézetben tartott kultúresték, másrészt az elemi ismeretterjesztő tanfolyam.

a) Kultúresték.

Ebben az évben is a népművelési előadásainkat kultúrestékké avattuk. Ezek gazdagabb programja szélesebb körben is aratott tetszést. Úgy érezzük, hogy ezekkel a kultúrestékkal megtaláltuk az iskolánkívüli népművelésnek azt az útját, amelyen tovább kell haladnunk. A kultúresték rendezője Nagy Ferenc tanár volt.

Kultúrestéink programja:

Október 23.

1. Hiszekegy. Előadja az ifjúsági énekar.
2. Majthényi György: Zsuzsóka iskolába megy. Szavalja: Szamosfalvi Imre V.-éves növendék.
3. Az egészséges életről előadást tart Jaloveczky Péter c. igazgató.
4. Petőfi Sándor: Sári néni. Szavalja: Radnai Ferenc V.-éves növendék.
5. Hegedűkettős. Előadják: Egervári Nándor V. é. és Soós Győző II. é. növendékek, Zongorán kísér: Megyeri Jenő V. é. növendék.

November 16.

1. Tompa Mihály: Mohos váromladékban. Szavalja: Képesi József IV. é. növendék.
2. Mesterházy Jenő: Magyar várak, (50 vetített képpel.)
3. Tinódi verseiből énekel Ambrus Zoltán IV. é. n.
4. Thaly Kálmán: Esztergom megvétele. Szavalja: Horváth Lajos IV. é. növendék.
5. Eilenberg: Az erdei kovácsok. Előadja az ifjúsági zenekar.

December 11.

1. Orlando di Lasso: Visszhang. Férfikar.
2. Németh Sándor: Herceg Ferenc.
3. Szemelvények Herceg Ferenc műveiből. Bemutatják az IV—V.-éves növendékek.
4. Eilenberg: Az erdei kovácsok. Előadja az ifjúsági zenekar.

Január 15.

1. Hegedűszóló: Hegedűs Miklós zeneakadémiai növ.
2. Loczka Alajos: Az Egyesült Államok közoktatásügye.
3. Levél egy kibujdosott barátom után (Tompa). Szavalja: Kutsera F. III.-éves növendék.
4. Schumann: Májusi dal. Előadják: Matusek G. és Szalóki L. III. é. n. Zongorán kísér: Sárpataky J. III. é. n.

Február 12.

1. Apám lakodalma. Tréfás népmese. Előadja: Egervári Nándor V. é. n.
2. Chopin: Fantázia, f-moll. Zongorán játssza: Földes Ilonka zeneakadémiai növ.
3. Éber Rezső: A repülés legújabb fejlődése.
4. Beriot: D-dur koncert. Burmeister: A-dur menüett. Hegedűn előadja: Hell Darics Gyula karnagy. Zongorán kísér: Megyeri Jenő V. é. n.

Március 19.

1. W. A. Mozart: Larghetto. Hegedűkettős. Játsszák: Soós Győző és Balog Béla II.-éves növendékek. Zongorán kíséri: Megyeri Jenő V. é. n.
2. Kéz Andor dr. egyetemi magántanár: Turkesztán (vetített képekkel).
3. Szavalókórus.
4. Toborzók, Férfikar.

Május 7.

1. Chopin: Gesz-dur etude, Liszt: Liebestraum. Zongorán előadja: Gosztonyi Jolán. Händel: Larghetto. Hubay: Helyre Kati. Hegedűn játssza: Pornói Klári, kíséri: Gosztonyi Jolán zeneakadémiai növendék.
2. Ady Endre: Párisban járt az ősz. Föl-földobott kő. Szavalja: Szamosfalvi Imre V. é. növ.
3. Franciaország közoktatásügye. Prochaska Ferenc dr. tanár előadása.
4. Sajó Sándor: Magyar ének 1919-ből. Szavalja: Braun Sándor II. é. növ.
5. Magyar népdalok. Előadja az internátusi énekkar.

b) *Elemi ismeretterjesztő tanfolyam.*

Az iskolán kívüli népművelés munkáját már harmadízben a felnőttekre is kiterjesztettük. A Budapest Székesfőváros Iskolán kívüli Népművelési Bizottsága közreműködésével rendeztük ez évben az elemi ismeretterjesztő tanfolyamot, amely okt. hó 6-tól dec. hó 18-ig tartott s amelynek felügyelője Frank Antal dr., az intézet igazgatója, vezetője és oktatója pedig Szalatsy Richárd gyak. isk. tanító volt. A tanításokat hetenként három nap este fél 8 órától fél 10 óráig tartottuk. A tanfolyamra összesen 18

hallgató iratkozott be, akik közül azonban — kenyérkereseti és egyéb okokból — a tanfolyam berekesztése előtt kimaradt 5 hallgató. Így a tanfolyamot 13 hallgató végezte el.

A tanfolyamot főként azért rendeztük, hogy tanítónövendégeink ezirányú gyakorlati kiképzését is szolgáljuk, amit teljes mértékben sikerült is elérnünk, mert a növendékek igen nagy érdeklődéssel kísérték a tanfolyam munkáját, amiben tevékeny részt is vettek. Bár nem volt kötelező, mégis rendszeresen hospitáltak a tanításokon, sőt tanítottak is.

A tanfolyam sikere tehát nemcsak az volt, hogy 13 hallgató sajátította el az elemi ismereteket, hanem az is, hogy növendégeink gyakorlatilag is megismerték a népművelés ezirányú munkáját.

XIV.

Apponyi Kollégium.

Az Apponyi Kollégium budapesti tagozatában az I. és II. félévben rajz- és a második félévben zeneszakos jelöltek voltak.

A jelöltek névsora: a) zenéből: Andor Ilona, Csirszka Konrád, Diebold Matild, Falk Zsigmond, Fischer Emilia, Kiss György, Maróthy Magda, Péter József, Schauschek Edit, Schenk Géza, Stegmüller Viktória, Szinok Zoltán, Szőke Tibor, Zala Anna;

b) rajzból: Ábrahám Ilona, Fejér Mária, Hamra Tibor, Jáky Anna, Kákonyi Teréz, Komondy Teréz, Reskovits Jolán, Vidra Mária.

Ezeknek a jelölteknek tartott a Kollégium igazgatója heti egy órában előadásokat a tanítóképzés pedagógiája köréből. Ezenkívül a rajzsakos tanárjelöltek részére Baránszki László főiskolai tanár a rajztanítás módja a tanítóképző-intézetben címmel, a zeneszakos tanárjelöltek részére Sztankó Béla c. kir. főigazgató az ének és zene tanításának módja a tanítóképző-intézetben címmel tartottak előadást. A rajzsakos jelöltek 26 órát hospitáltak és akik az idén vizsgáztak 16 órát tanítottak. A zeneszakos jelöltek a következő évben végzik didaktikai gyakorlatait. Ezeket a didaktikai gyakorlatokat a férfijelöltek a mi intézetünkben, a nőjelöltek részben a II. ker. áll., részben a VII. ker. áll. tanítónőképző-intézetben végezték.

XV.

Továbbképzés.

1. A mennyiségtan- és természettan-szakos tanárok szakértekezlete.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 42.135/1934 V. a. 2. ü. o. szám alatt kelt rendeletével intézetünkben (2 napon Cinkotán) július hó 2-től július hó 7-ig, a mennyiségtan- és

természettan-szakos tanárok részére szakértekezletet rendezett. Az értekezlet anyagi és szellemi ügyeinek vezetésével intézetünk igazgatóját, a szakértekezlet megnyitásával pedig Balázs Béla kir. főigazgatót bízta meg.

A szakértekezletnek az volt a célja, hogy megbeszéljük azokat a nevelési és tanítási eljárásokat, amelyeket korunk a mennyiségtan és természettan tanításában követ — különös tekintettel a munkáltató, a cselekedtető tanításra. Úgy érezzük, hogy ez az értekezlet is gyümölcsöző volt. — Egyrészt az értékes előadások és tanítások, másrészt a kiállított eszközök megtekintése, harmadsorban a kartársak magánbeszélgetései termékenyítőleg hatottak. Szó esett többek között a képesítői mennyiségtni dolgozatokról. Az értekezlet azt kérte, hogy a képesítő-vizsgálaton szóbeli képesítő-vizsgálat is legyen. — 18-an azt kérték, hogy írásbeli mellett legyen szóbeli vizsgálat, 16-an pedig azt, hogy írásbeli nélkül legyen szóbeli vizsgálat. — Azonban az értekezlet nem határozatok hozatalában látta munkájának lényegét, hanem abban, hogy mindenki azt vigye magával, aminek a helyességéről az előadások, illetőleg a tanítások meggyőzték. Lényegesnek tartjuk annak az említését, hogy a népiskolával való kapcsolatot azzal akartuk érzékeltetni, hogy gyakorlóiskolai tanítást is iktattunk a programmba. Végül gondot fordítottunk arra, hogy a szóban forgó kérdések nevelői mozzanataira is mutassunk rá, és arra, hogy szolgálatot tegyünk a tanítóképző-intézetek egységes nevelői és tanítói eljárásának.

A szakértekezlet programja:

Július 2-án, hétfőn:

1. Balázs Béla: Megnyitó.
2. Frank Antal dr.: A mennyiségtan és természettan tanításának nevelői értéke.
3. Éber Rezső: 9 ó. 30—11 ó. 30. Főbb tanítási típusok a mechanika köréből.
4. Lázár Károly: 11 ó. 45—12 ó. 30. A természettan népiskolai és tanítóképző-intézeti tanításának kapcsolatai.
5. Hozzászólások. 12 ó. 40—2 óráig.

Július 3-án, kedden:

1. Éber Rezső: 8—10. Főbb tanítási típusok a hangtan és fénytán köréből.
2. Szalatsy Richárd: 10—11. A természettan népiskolai anyaga köréből való tanítás.
3. Éber Rezső: 11—12. A természettan III. évf. anyagából való tanítás.

4. Hozzászólások. 12—1.

Délután kirándulás a Studióba és a Laki-hegyre.

Július 4-én, szerdán, Cinkotán:

1. Csada Imre dr.: 8—9 ó. 30. Hogyan és milyen eszközöket készíttessünk növendékeinkkel?

2. Milakovszky László: 9 ó. 40—10 ó. 20. A természettani gyakorlatok óráin felhasználható néhány készülék.

3. Csada Imre dr.: 10 ó. 30—12. A munkáltató oktatás szolgálatában álló kísérletek. (Hőtan.)

4. Hozzászólások. 12—1.

Délután:

1. Novák Eszter: 3—4. Népiskolai tanítás a természettan köréből.

2. Csada Imre dr.: 4—5. Ugyanannak a tételnek tanítása a tanítóképző-intézetben.

Július 5-én, csütörtökön, Cinkotán:

1. Csada Imre dr.: 8—9 ó. 30. A munkáltató oktatás szolgálatában álló kísérletek. (Elektromosság, mágnesség.)

2. Lázár Károly: 9 ó. 45—10 ó. 15. A természettan a Népiskolai Tanterv és Utasításban.

3. Csada Imre dr.: 10 ó. 30—12. Természettani gyakorlatok.

4. Hozzászólások. 12—1.

Július 6-án, pénteken:

1. Kiss József: 8—10. A mennyiségtan tanításának módja.

2. Kiss József: Gyakorlati tanítás a tanítóképző-intézet mennyiségtani tananyagából.

3. Hozzászólások: 11—12.

Július 7-én, szombaton:

1. Csekő Árpád: 8—10. Néhány szempont arról a módszerről, amelyet a természettan tanításában követhetünk.

2. Ferenczi István: Gyakorlati tanítás a népiskolai számolás és mérés köréből.

3. Hozzászólások. 11—12.

4. Éber Rezső: 12—1. Összefoglalás.

5. Berekesztés 1 óraker.

Az előadókon kívül a tanfolyamon a következők vettek még részt:

Szarvák Júlia, Hoffmann A. Erzsébet (Ranolder-int. Budapest), Nagy Kornélia (Pápa), Schmitz Ilona (Sopron), Kerner M. Lúcia, Schmidt M. Nóra (Zsámbék), Spilenberg Klarissza, Friebeisz Engratia (Salvator-int. Budapest), Horváth Jolán (Kecskemét), Kovács Mária Hedda (Debrecen), Nyúlasi Imre (Nyíregyháza), Pápay M. Aquina, Vátzy M. Terézia (Győr), Prágner M. Mansueta (Székesfehérvár), Békéssyné Draskóczy Virgínia, özv. dr. Josipovichné Németh Irma, Damaszkovszkyné Mészáros Anna (Győr), Gulyás M. Jolánta, Horváth M. Augusztina (Isteni Megváltó Leányainak-int. Sopron), Kövessy Jenő, Straub Ferenc (Szeged), Doma M. Angela, Schindele M. Remigda (Kőszeg), Molnár Gézné (Budapest, II., tanítónőképző), Lux Lajos (Ref. Nőnevelő-Int. Pápa), Dohanics János (Nyíregyháza), Marcéll Kornél, Zala István (Pápa), Zrinyi Aladár (Baja), Székely Zoltán (Kőszeg), Selmeczy Károly, Dundler

Gyula, Laszczik Ernő (Kalocsa), Sós Ernő dr. (Budapest izr. tanítóképző), Rozsondai Zoltán (Kiskunfélegyháza), Dusa M. Evangelista (Szeged rk. tanítónőképző), Szokolovszky Béla (Eger), Riesz Janka, Pődör Irén (Budapest, VII. ker.), Keresztury Mária (Angolkisasszonyok-int. Eger), Hollós Dénes (izr. tanítónőképző, Miskolc), Polesinszky Béla, Polesinszky Jenő (Győr), M. Korcsmáros Alfonza, M. Köbli Ignácia (Kisvárd), Fojtik Eszter (Miskolc), Sass László (Sopron), Auffenberg M. Pia (Zalaegerszeg), Schwarz Eleonóra (Miskolc, izr. polg. isk.), Molitor Gusztáv (Miskolc, ág. h. ev. tanítóképző), Takáts Margit (Budapest, VIII., közs. polg. isk.), Jaloveczkyné Czinkovszky Kornélia (Budapest, VII. ker.), Czinkovszky Emilia (Polg. Isk. Főigazgatóság), Jaloveczky Péter (Budapest, I. ker.), Berényi Irén (Győr), Karadva M. Mercedes (Kiskunfélegyháza), Koncz Mária Bertina (Baja), Gausz M. Dóra (Kalocsa). — Az előadókkal együtt összesen: 66.

2. Tanítói továbbképző tanfolyam.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 54.834/1934.VI. sz. a. kelt rendeletével intézetünkben július hó 9-től július hó 14-ig tanítói továbbképző tanfolyamot rendezett. A tanfolyam vezetésével intézetünk igazgatóját, a vezetésben való segédkezéssel pedig Drozdy Gyulát, a Néptanítók Lapja főszerkeztőjét bízta meg. A tanfolyam előadói Frank Antal dr., Drozdy Gyula, Ferenczi István és Szalatsy Richárd voltak. A tanfolyamon több, mint 250 tanító vett részt.

A tanítói továbbképző tanfolyam programja:

Július 9-én, hétfőn:

Megnyitás.

8—9. Frank Antal dr.: Régi és új gondolatok a pedagógiában. Egységes világnézetre való nevelés.

9—10. Drozdy Gyula: A beszéd- és értelemgyakorlatok tanításának módja.

10—11. Ferenczi István: Bemutató tanítás a beszéd- és értelemgyakorlatok köréből.

11—12. Drozdy Gyula: Bemutató tanítás a beszéd- és értelemgyakorlatok köréből.

12—2. Drozdy Gy. és Frank A.: Pedagógiai beszélgetés. Feleletek a felvetett kérdésekre.

Július 10-én, kedden:

7—8. Frank Antal dr.: A tanító főbb jellemvonásai. A tanító világnézete.

8—9. Drozdy Gyula: Az olvasmány- és költeménytárgyalás módja.

9—10. Ferenczi István: Bemutató tanítás az olvasmánytárgyalás köréből.

10—11. Drozdy Gyula: Bemutató tanítás a költeménytárgyalás köréből.

11—1. Drozdy Gy. és Frank A.: Pedagógiai beszélgetés. Feleletek a felvetett kérdésekre.

Július 10-én, szerdán:

7—8. Frank Antal dr.: A népiskolás gyermek. Jellemlapok. Az erkölcsileg elhanyagolt gyermekek irányítása.

8—9. Drozdy Gyula: A fogalmazás tanításának módja.

9—10. Ferenczi István: Bemutató tanítás a fogalmazás köréből.

10—11. Drozdy Gyula: Bemutató tanítás a fogalmazás köréből.

11—1. Drozdy Gy. és Frank A.: Pedagógiai beszélgetés. Feleletek a felvetett kérdésekre.

D. u. Kirándulás.

Július 12-én, csütörtökön:

7—8. Frank Antal dr.: A község anyagi és szellemi szükségletei A családi nevelés főbb kérdései. (A tanítógyermek.) Nemzetnevelés.

8—9. Drozdy Gyula: A nyelvi magyarázatok módja.

9—10. Szalatsy Richárd: Bemutató tanítás a nyelvi magyarázatok köréből.

10—11. Drozdy Gyula: Bemutató tanítás a nyelvi magyarázatok köréből.

11—1. Drozdy Gy. és Frank A.: Pedagógiai beszélgetés. Feleletek a felvetett kérdésekre.

Július 13-án, pénteken:

7—8. Frank Antal dr.: Korunk néhány lélektani és pedagógiai iránya. Cserkészapródmunka. A tanító módszere tanítványai tükrében.

8—9. Drozdy Gyula: A földrajz és történelem tanításának módja.

9—10. Szalatsy Richárd: Bemutató tanítás a történelem köréből.

10—11. Drozdy Gyula: Bemutató tanítás a földrajz köréből.

11—1. Drozdy Gy. és Frank A.: Pedagógiai beszélgetés. Feleletek a felvetett kérdésekre.

Július 14-én, szombaton:

7—8. Frank Antal dr.: Önismeret. Önnevelés. — A tanító művelődési lehetősége. A tanító mint tanítványai mintaképe.

8—9. Drozdy Gyula: A természeti és gazdasági ismeretek nyújtásának módja.

9—10. Szalatsy Richárd: Bemutató tanítás a gazdaságtanból.

10—11. Drozdy Gyula: Bemutató tanítás a természetrajzból.

11—1. Drozdy Gy. és Frank A.: Pedagógiai beszélgetés. Feleletek a felvetett kérdésekre.

Úgy érezzük, hogy ezzel a tanfolyammal is lényeges lépést tettünk abban az irányban, amely azt célozza, hogy a pedagógiai gondolatok ne csak papíron legyenek, hanem a valóságban éljenek.

XVI.

1. Értesítés a következő iskolai évre.

A budapesti (I. ker. Fery Oszkár-utca 40.) állami tanítóképző-intézetbe felvételt pályázhatnak azok a kifogástalan erkölcsi magaviseletű tanulók, akik életük 14. évét betöltötték, de a 16. életévet még nem lépték túl s akiknek a polgári iskola vagy középiskola IV. osztályáról szóló félévi értesítőjük, illetőleg ugyanezen osztályról szóló bizonyítványuk általános jeles, vagy legalább általános jó tanulmányi előmenetelt igazol. Általános jó az a bizonyítvány, amelyben legfeljebb egy elégséges fordul elő. A folyamodók kérvényüket a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz címezve, április hó 30-ig az intézet igazgatóságánál tartoznak benyújtani.

Más úton (esetleg közvetlen a minisztériumba) beadott folyamodványok iktatás és tárgyalás nélkül küldetnek vissza a folyamodónak.

Azok a folyamodók, akik előtanulmányaik során valamely tantárgy tanulása alól fel voltak mentve, felvételük esetén a tanév elején sikeres felvételi vizsgát tartoznak tenni.

A szabályszerű, ezidőszerint 2 P-s bélyeggel ellátott kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

1. születési anyakönyvi kivonat;
2. újkeletű hatósági orvosi bizonyítvány arról, hogy a folyamodó éptestű, érzékszervei teljesen egészségesek, beszélőszerve és színérzéke hibátlan és így a tanítói pályára alkalmas;

3. iskolai bizonyítvány annak igazolására, hogy a folyamodó a polgári iskola, vagy középiskola négy osztályát a fentebb jelzett eredménnyel elvégezte; ha a folyamodó a kérvény beadása idején a IV. osztály elvégzését igazoló bizonyítvánnyal még nem rendelkezik, a III. osztálybeli bizonyítványát és a IV. osztálybeli félévi értesítőjét csatolja;

4. újkeletű hiteles községi bizonyítvány a családfő polgári állásáról, vagyoni állapotáról, jövedelméről és a kérvényező esetleges magánvagyonáról vagy ösztöndíjáról, továbbá a családtagok számáról, életkoráról és a családfő közvetlen gondozása alatt álló gyermekek számáról.

5. Azok a folyamodók, akik a folyó iskolai évben mint rendes tanulók iskolába nem jártak, erkölcsi magaviseletük kifogástalanságáról szabályszerű községi bizonyítványt is tartoznak mellékelni.

Minden melléklet szabályszerű (30 filléres) okmánybélyeggel látandó el, akiknek újkeletű hiteles szegénységi bizonyítványuk van, azok folyamodványa, valamint a folyamodvány mellékletei is bélyegmentesek.

A felsőbb évfolyamokba rendszerint a megfelelő alsóbb osztályból fellépő intézeti rendes növendékek vétetnek fel. Azok a tanulók, akik gimnáziumi (esetleg reálgimnáziumi), reáliskolai érettségi vizsgálatot tettek, ha tanulmányi előmenetelük legalább jórendű, a tanítóképző-intézet IV. osztályába folyamodhatnak s amennyiben hely van, abban az esetben vétetnek fel, ha sikeres különbözeti vizsgálatot tesznek a tanítóképző I—III. osztályának következő tárgyaiból: a test- és élettanból, a gazdasági ismeretekből, az énekből, a zenéből, a kézimunkából, a rajzból azok a gimnáziumi tanulók, akik a rajzot mint rendkívüli tárgyat nem tanulták.

A felsőkereskedelmi iskolának és a felső mezőgazdasági iskolának érettségi bizonyítványa alapján nem lehet tanítói oklevelet szerezni.

Az intézettel kapcsolatos internátusban a tartásdíj a segélyezés foka szerint évi 200 P, 300 P, 400 P és 500 P. A kintlakók havi 18 P-ért ebédet kaphatnak.

A díjak minden hó 5-ig fizetendők be az intézet pénztárába.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 40.575/1933. számú rendeletével megállapított évi 100 pengő felvételi és vegyes rendeltetésű díjból az I.-éves növendékek a sikerrel kiállott orvosi, színészeti és hallási vizsgálat, az érettségi bizonyítvány alapján felvett IV.-éves növendékek a fentieken kívül a különbözeti vizsgálat letétele után történő felvétel (beiratás) alkalmával, a többi II—V. osztálybeli tanulók pedig a beírás alkalmával 20 pengőt tartoznak mint első részletet az intézet igazgatójánál befizetni. A fennmaradó 80 pengő 4 egyenlő részletben minden év október, december, február és április hó 1—3 napja között fizetendő be.

Kötelező azonkívül 10.— P táncdíj, mert kívánatos, hogy ötévi tanulmányi ideje alatt minden növendék legalább egyszer vegyen részt az intézetben minden évben rendezendő táncanfolyamon.

A bntlakók hozzanak magukkal legalább 2 rend ruhát, amelyek közül az egyik sötét legyen, 1 télikabátot, 2 pár cipőt, 6 pár fehéreneműt, 3 hálóinget, 4 törülközőt, 6 pár harisnyát, 10 zsebkendőt, 3 ágylepedőt, 1 vánkost 3 huzattal, 1 téli takarót vagy dunyhát 3 huzattal, 1 hatszemélyes abroszt, 2 asztalkendőt, 2 poharat, 1 fogkefét, 1 fésűt, 1 ruhakefét, 1 pár hálópapucsot és cipőtisztító felszerelést. Minden fehéreneműbe bejegyzendő (színes fonállal, vagy moshatlan tintával) a ruha száma. A felszerelés minden darabja magyar gyártmányú legyen. A szalmazsák és az ágyterítő a méret és az egyöntetőség miatt beíráskor itt szerzendő be annál a kereskedőnél, akivel az igazgatóság ár és minőség tekintetében előzetesen megállapodott.

A szalmazsák ára kb. 16.— P, az ágyterítőé 25.— P.

Fogazatával, orrával, torkával és fülével kapcsolatos bajokat mindenki hozza rendbe és szemüvegről gondoskodjanak, akiknek kell.

A zenéből egy hangszer, a hegedű vagy a zongora, illetőleg a harmónium tanulása kötelező. Aki második hangszert, egyházi éneket vagy zenét akar tanulni, vagy német, illetőleg tót nyelvben akarja magát tovább képezni, hogy az év végén más ajkú népiskolában való tanításra is szerezhessen képesítést, ezt az év elején írásban kell kérnie.

Az intézeti házi szabályok értelmében mindenki köteles az előírt tankönyveket és tanítási eszközöket legkésőbb szeptember hó 16-ig beszerezni. Senki könyveit el nem adhatja.

A felvételtől, az esetleges kedvezményről, a jelentkezés idejéről, valamint a fizetendő díjakról, a kötelezett felszerelésről a folyamodók az intézet igazgatósága útján értesítetnek, azzal a hozzáadással, hogy a felvétel csak akkor válik véglegessé, ha a felvett tanulókat az intézetben tartandó orvosi vizsgálat, zenei, hallási és színérzéki vizsgálaton tanítói pályára alkalmasnak találhatnak.

Az 1934—35. iskolai év megkezdése.

Szept. 1. Évnyitó értekezet. Különbözeti vizsgálat. A kintlakók és V.-évesek javító-vizsgálata.

Szept. 3. Javító képesítő-vizsgálat. Írásbeli képesítő-vizsgálat a pedagógiából.

Szept. 4. Javító képesítő-vizsgálat. Írásbeli képesítő-vizsgálat magyarból.

Szept. 5. Javító képesítő-vizsgálat. Írásbeli képesítő-vizsgálat a mennyiségtanból. A bentlakók javító vizsgálata.

Szept. 6. Szóbeli képesítő-vizsgálat.

Szept. 7. Szóbeli képesítő-vizsgálat. Beírás.

Szept. 9. 9 órakor istentisztelet. 10 órakor évnyitás.

Szept. 10. Rendes tanítás.

Azon növendékek, akik sikeresen elvégezték tanulmányaikat, minden külön értesítés nélkül a fent megjelölt időben beírásra jelentkezzenek.

2. A budapesti I. ker. állami tanítóképző-intézetben az 1934—35. iskolai évben használandó iskolakönyvek jegyzéke.

(Tankönyvek, vezérkönyvek, segédkönyvek.)

I. osztály.

Pokorny: Polg. isk. biblia, r. k.

Hamar: Bibliaismertetés, ref. I. r.

Pálfy-Bereczky: Egyháztörténet, ev.

Németh-Novy: Magyar nyelvtan.

Németh-Novy: Magyar stilisztika.
A magyar helyesírás szabályai. I—V. o. r.
Lux: Német nyelvkönyv. I. r.
Kelemen: Magyar-német és német-magyar szótár, I—V. o. r.
Mesterházy-Madai: Egyetemes történet I. r.
Fodor: Földrajz tanítóképzők részére. I. r.
Kiss: Mennyiségtan I. r.
Jaloveczky-Koch: Szervetlen kémia.
Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. I. r.
Sztankó: Énekiskola. I. r.
Kosáry: Zongoraiskola.
Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. I. r.
Kogutowicz: Atlasz a világtörténelem tanításához. I—III. r.,
I—III. o. r.
Cholnoki és társai: Földrajzi iskolai atlasz. I—II. r.

II. osztály.

Pokorny: Keresztény kat. hittan.
Czeplédi: Bibliaismertetés, ref. II. r.
Pálffy-Bereczky: Egyháztörténet, ev.
Quint: Testi élet ismertetése.
Németh-Novy: Retorika.
Lux: Német nyelvkönyv. II. r.
Mesterházy-Madai: Egyetemes történet. II. r.
Fodor: Földrajz II. oszt. számára.
Kiss: Mennyiségtan. II. r.
Móczár: Növénytan.
Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. II. r.
Sztankó: Énekiskola. II. r.
Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. I. r.
Sarudy-Hódossy: Összhangzattan. II—V. o. r.
Kosáry: Harmóniumiskola, vagy Kovács: Orgonaiskola.

III. osztály.

Schütz: Erkölcstan. r. k.
Révész: A kereszténység története, ref. II. r.
Batizfalvy-Bereczky: Bibliaismertetés ev.
Kornis: Lélektan és logika. II. kiadás.
Németh: Poétika.
Lux: Német nyelvkönyv. III. r.
Lux: Német nyelvtan III—V. o. r.
Mesterházy-Madai: Egyetemes történet. III. r.
Fodor: Magyarország földrajza.
Kiss: Mennyiségtan. III. r.
Móczár: Állattan.
Jaloveczky-Koch: Földtan.
Éber: Fizika. I. r.
Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. III. r.
Sztankó: Énekiskola. III. r.

Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. II. r.
Sarudy-Hódossy: Összhangzattan. II—V. o. r.
Kovács: Orgonaiskola, vagy Kosáry: Harmóniumiskola.

IV. osztály.

Schütz: Kat. egyháztörténet.
Révész: A kereszténység története, ref. II. r.
Batizfalvy-Bereczky: Bibliáismertetés, ev.
Drozdy-Frank: Neveléstan, tanítástan, módszertan.
Lux:Német nyelvkönyv. IV. r.
Mesterházy: Magyar nemzet történelme.
Fodor: A földrajztanítás módszere.
Népiskolai tanterv 1925.
Németh-Novy: Magyar irodalomtörténet. I. r.
Sarudy-Bartha: Magyar nyelvi kézikönyv.
Jaloveczky-Koch: Szerves kémia.
Csada: Fizika. II. r.
Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. IV. r.
Sztankó: Énekiskola. IV. r.
Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. II. r.
Kovács: Orgonaiskola.
Sarudy-Hódossy: Összhangzattan.
Kogutowicz: Atlasz a magyar történelem tanításához.

V. osztály.

Magdics: Hitelemzéstán, r. k.
Makkay: Kegyelemből, hit által, ref.
Szele: A vallásoktatás módszertana, ref.
Raffay: Evang. népisk. vallástanítás módszertana.
Szelényi: Az evang. kereszténység világnézete.
Frank-Németh: Neveléstörténet.
Népiskolai tanterv. 1925.
Várad: Iskolaszerveztán. II. kiadás.
Németh: Magyar irodalomtörténet. II. r.
Lux: Német nyelvkönyv. V. r.
Kiss: Mennyiségtan. V. r.
Horn: Alkotmánytan.
Quint-Jaloveczky: Egészségtan. II. kiadás.
Horn J.: Közgazdaságtan.
Sztankó: Énekiskola. V. r.
Bloch: Hegedűiskola.
Kovács: Orgonaiskola.

Segédkönyvek és vezérkönyvek.

Népiskolai tanterv, 1925., IV—V. o. r.
Frank-Drozdy: Hogyan tanítsunk a népiskolában, IV—V. o. r.
Egységes vezérkönyvek, IV—V. o. r.
Kosáry: Népiskolai dalok harmóniumkísérettel, IV—V. o. r.

Gyakorló elemi iskola.

I. osztály.

Quint-Drozdy: Abc színes.

II. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv II.

III. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv. III.

Urhegyi: Magyar nyelvi példatár. III.

Tanfi-Stelly: Számtan. III.

IV. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv. IV.

Urhegyi: Magyar nyelvi példatár. IV.

Tanfy-Stelly: Számtan. IV.

Kiss-Nagy: Földrajz. IV.

Kogutowicz: Térképfüzet. IV.

V—VI. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv. V—VI.

Urhegyi: Magyar nyelvi példatár. V—VI.

Tanfi-Stelly: Számtan. V—VI.

Novy: Állampolgári ismeretek.

Kiss-Nagy: Földrajz. V—VI.

Jaloveczky-Móczár: Természetrjz.

Éber: Vegytan és természettan.

Kogutowicz: Térképfüzet. V—VI.

Bexheft: Egészségtan.

XVII.

**A Budapesti Állami Tanítóképző-Intézeti
Iskolatársak Egyesülete.**

Ez egyesület 1928. március hó 24-én alakult meg. Célja: az összetartás érzésének s a társas érintkezésnek ápolása azok között, kik ifjúságuk legszebb éveit a budapesti állami tanítóképzőbenn töltötték; célja ezen érintkezés által is ébren tartani azt a pedagógiai szellemet, melyre mint tanítójelöltek, az intézet falai között a valláserkölcsi, hazafias népnevelés céljából irányítást nyertek; továbbá célja a nevezett tanítóképzőt, annak intézményeit és az iskolatársak esetleges hátramaradottjait erkölcsileg és — amennyire a körülmények szükségessé és lehetővé teszik — anyagilag is támogatni.

A választmány évenként rendszerint négy ülést tart. A választmány, ha szerény keretben is, igyekszik csekély adományai-val, rendesen karácsony táján, az intézet növendékeit támogatni.

Az iskolatársak bajtársi érzésének ápolására minden hó második szombatján (ezidőszerint a Magyar Tanítók Otthona helyiségében, IX. kerület Kinizsi-u. 14.) összejövetelt tart.

Az egyesület vezetősége: az egyesület tiszteletbeli elnöke: Frank Antal dr., választott tisztviselői ezidőszerint: Sztankó Béla elnök, Hittig Lajos, Emhő Gyula, Mihalik József alelnökök, Jánosy Imre ügyvezetőigazgató, Gyurkovich Zoltán főtitkár, Winter Pál titkár, Klell Kálmán és Stipinger János jegyzők, Tas József háznagy, Baráthy László pénztáros, Klemm Árpád ellenőr.

A lefolyt iskolai évben — 1933. április hó 21-én — tartotta meg az egyesület VII. rendes közgyűlését, a következő tárgysorozattal:

I.

1. Himnusz. Énekli a tanítóképző-intézet ifj. énekkara.
2. Tanár és tanítvány. Gyertyánffy István irataiból. Előadja: Emhő Gyula szakf. igazgató.
3. Praeludium. Orgonán előadja: Kertész Gyula polg. isk. tanár.
4. Szavalókórus. Előadja a tanítóképző-int. ifjúsága.
5. Chopin: Etude (E-dur Op. 10-ből). Zongorán előadja: Preisinger László tanár.
6. Hiszekegy. Énekli a tanítóképző-intézet ifj. énekkara.

II.

1. Bevezető beszéd: Frank Antal dr. igazgató.
2. Elnöki megnyitó.
3. Titkári jelentés.
4. Pénztárosi jelentés. Az 1934. évi költségvetés előterjesztése.
5. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
6. Tisztikar és választmányi tagok választása.

*

Egyesületünk ez évi történetének legfontosabb mozzanatai kapcsolatosak a hősök emlékével. Már a mult közgyűlés előtt kérelemmel fordult az I. ker. Áll. Tanítóképző-intézet igazgatósága és az Iskolatársak Egyesülete az iskolatársakhoz kegyeletes adományért az emlékmű létesítésének céljára. Ez első felhívásra a tanítóképző-intézet tanári kara és ifjúsága, az Iskolatársak Egyesülete s iskolatársaink adományaiból 658 P 51 fill. gyűlt össze. A megújított kérelem eredménye 841 P 45 fill. volt, mely összeg később 901 P-re emelkedett fel. Az ez évi februári választmányi ülés megbízásából az elnökség kért fel néhány művészt, az emlékmű tervezésének bemutatására. Összesen 12 pályamű érkezett be. A választmány a pályaművek elbírálására s a kivített illető megbízatásra szűkebbkörű bizottságot kért fel, amelyben az intézet tanári kara és az Iskolatársak Egyesülete 3—3 taggal volt képviselve.

A bizottság Horvay János szobrász művész véleményét is kikérte, s egyhangú határozattal a kivitelre Ruff András művészi tervét fogadta el. Az emlékmű alapzatán a hősi halottak nevei vannak bevésve; maga az életnagyságú bronz dombormű

térdelő ifjú alakja, jövőbe tekintő arccal, ölében meghajtott zászló, balkezében könyv. Az emlékmű felállításának összes költsége 900 P volt.

A Hősök emlékére adományt küldtek: Az Iskolatársak Egyesülete, az I. ker. áll. tanítóképző-int. tanárkara és ifjúsága, az 1903-ban végzetek, az 1902-ben végzetek; Sztankó Béla, Sztankó Katalin, Sztankó Teréz, M. Mórocz Sándor, Emhő Gyula, Tas József, Jaloveczky Péter, Komlós Antal, Karvaly Viktor, Dr. Wilde Ferenc, Hittig Lajos, Prockl Gyula, Molnár Mihály, Bencze István, Nagy Béla, Zsadányi Ferenc, Kökény Péter, Kóta Ferenc, Horvay Ede, Farkas István, Varga Károly, Orbán Béla, Szeidl Oszkár, Haán János, Hittig Ágoston, Merva Ferenc, Klell Kálmán, Cser János dr., Baráthy László, Kertész Gyula, Ilosvai Lajos Károly, Szőlősy Andor, Stolmár László dr., Szilas Ágost, Tőke Gyula, Sebestyén Ferenc, Klemm Árpád, Pédery Gyula, Pusztai Kálmán, Egedy István, Hajós Mihály, Hittig Gyula, Adamkovits Bertalan, Scherer Gyula, Gärtner Rezső, Palányi Lajos, Kósa Imre, vitéz Breznay Lajos, vitéz Szabó Kálmán, Rándl Árpád, özv. Lukács Gyuláné, Till Géza, Unghváry Elemér, Deme Bálint, Háros Antal, Reif Lajos, Simonffy János, Martos Ágost, Jovicza I. Sándor, Bárdos Sándor, Baráth Géza, vitéz Sándor István, Cicutti Lajos, Scheiber Ferenc, Hock János, Winter Pál, Krasznai András.

Az adományok összege 901.45 P, azaz kilencszázegy pengő 45 fillér.

Az Egyesület a karácsonyi ünnepek alkalmával ez idén sem feledkezett meg az intézet növendékeinek s az intézettel kapcsolatos gyakorlóiskola tanulóinak megjutalmazásáról.

A tagok létszámában a multhoz képest jelentékenyebb változás nem állott be. A tagok létszáma 12-vel szaporodott s 5 tag jelentette be kilépését. Jelenleg az egyesületnek 259 rendes tagja, 10 alapító s 2 pártoló tagja van. Az elmúlt évben 4 választmányi és 2 elnökségi ülés volt.

*Az egyesület tagjainak névjegyzéke.**

Alapító tagok:

Sztankó Béla,	Gärtner Rezső,
Zsadányi Ferenc;	Bencze István,
M. Mórocz Sándor,	Emhő Gyula,
Tas József,	Scherer Gyula,
Horvay Ede,	Moravicz Lajos.

Rendes tagok:

Adamkovits Bertalan, fõv. el. ig. IX., Üllõi-út 121.
Andor Mihály, fõv. tanító, III., Bécsi-út 62.

* Az egyesület tagjait tisztelettel kéri az elnökség, hogy az alkalmaztatásukat, vagy lakóhelyüket illetõ változást az egyesület ügyvezetõ igazgatójának (Budapest, VI., Bajnok-u. 17. sz., II. 1.) tudomására adni szíveskedjenek.

A dült betűkkel felsoroltak választmányi tagok.

Arany Lajos, főv. tanító, I., Ugocsa-u. 11.
 Augusztiny Oszkár, VII., Nürnbergi-u. 19.
 Bajnok Géza, rk. isk. látogató, Dunakeszi.
 Bálint Árpád, főv. tanító, VIII., Rozgonyi-u. 2.
 Balla Árpád, forg. adóellenőr, VIII., Örömvölgy-u. 18.
 Balogh Géza, főv. tanító, Kispest, Zrinyi-u. 118.
 Balogh Imre, polg. isk. tan. Cegléd.
 Baracs Lajos, főv. tanító, I., Csend-u. 40.
 Balogh Ferenc, áll. tanító, IX., Állami Menhely, Üllői-út.
 Barabás György, polg. tan. Sárvár.
 Baráth Géza, ny. polg. tan. X., Jerney-u. 7.
 Baráthy László, főv. tanító, VI., Szinnyey Merse-u. 16.
 Bartosch József, főv. tan., VI., Gyöngyösi-u. 6.
 Bató László, óvónőképző-int. tan., VII., Ilka-u. 22.
 Bazsó Károly, kir. közalapítv. ig., Szilfamaajor, Fehér m.
 Bárdos Sándor, főv. tan., X., Harmat-u. 1.
 Bencze István, jav. örség parancsnoka, IX., Rádai-u.8.
 Bendes Gyula, főv. tan., III., Kiscelli-u. 80.
 Benkő Miklós, tanító, Debrecen, Kossuth-u. 67.
 Berina István, gyógyped. tanár, VII., István-út 95.
 Besse Gyula, tanító, Szöllőserdő, Abauj m.
 Békéssy Károly, főv. polg. isk. ig., VII., Dembinszky-u. 34.
 Bíró Árpád, áll. rend. kezelőfőtiszt, II., Batthányi-u. 29.
 Bíró József, tan., Nagykőrös.
 Bóna Menyhért, tanító, Jászkákóhalma, Szolnok m.
 Borenich István, ny. máv. ig. tan., Győr, Ágyúgyári telep 36.
 vitéz Breznay Lajos, polg. tan., Putnok, Gömör m.
 Buckstabler Antal, főv. tanító, Rákospalota, Dobó-u. 20.
 Burics László, polg. tan., Nagyatád.
 Buza Gábor, zeneisk. tan., Debrecen, Darabos-u. 16.
 Büttel Károly, áll. polg. tan., Sarkad, Bihar m.
 Cicutti Lajos, főv. el. ig., II., Horváth-u. 14.
 Csapó Gusztáv, főv. tan., Rákospalota, Imre-u. 68.
 Csányi Lipót József, gyógyped. ig., III., Miklós-tér 5.
 Csekő Géza, főv. polg. tan., I., Tábor-u. 3.
Cser János dr., főv. tan., VII., Szabó J.-u. 14/c.
 Cserven György, tanító, Alsódabas, Pest m.
 Daday Kálmán, tanító, Torvaj.
 Debreczeny Miklós, főv. el. ig., III., Zöldmáli-u. 23/a.
 Deme Bálint, főv. testn. tan., I., Fery Oszkár-u. 57.
 Dietzel Béla, főv. ip. tan., Rákosliget, XXV-u. 24.
 Dobos András, főv. tan., VIII., József-körút 63.
 Dobos Béla, főv. el. ig., VII., Sajó-u. 5/a.
 Dobos László, rk. tag, polg. tan., VI., Kmetty-u. 18.
 Dragoner Endre, főv. tan., Kispeszt, Teleki-u. 11.
 Drozdy Kálmán, főv. tan., I., Maros-u. 29.
 id. Edelmann Rezső, ny. áll. ig., Budakeszi.
Egedy István, főv. el. ig., I., Márvány-u. 7.
 Emhő Gyula, főv. szakf. ig., VI., Szív-u. 19.

Ettig Károly, tan., Dunaharaszti, Kossuth-u. 30.
 Ebner Rezső, ny. polg. tan., III., Pacsirta-u. 35.
 Faics István, kántortan., Várszó, u. p. Pétervására, Heves m.
 Farkas István, tan., Bag, Pest m.
 Farkas János, főv. tan., VII., Gyarmat-u. 47.
 Fehér Elemér dr., klin. orvos, VI., Bulcsú-u. 23/c.
 Fehérváry Ferenc, főv. polg. ig., I., Bíró-u. 6/c.
 Fetter Cornél, főv. polg. tan., IX., Remete-u. 24.
 Flérik József, tan., Pere, u. p. Gibárt, Abauj m.
 Flórencz József, tan., VIII., Nürnbergi-u. 18. III. 20.
 Gaál Ödön, áll. ig. tan., Szada, Pest m.
 Gábler Ödön, áll. tan., Pestújhely, Nádor-u. 40.
Gärtner Rezső, ny. főv. ig., I., Úri-u. 29.
 Gáspárdy Aladár, polg. ig., Balatonfüred.
 Gömöry Jenő, tan., Gyömrő, Pest m.
 Göndös József, áll. polg. tan., Orosháza, IV., Könd-u. 47.
 Gräfl János, áll. el. ig. tan., Solymár.
 Guzmics Lajos, Letenye, Zala m.
 Gyulay László, polg. ig., Győr, Vass József-u. 15.
 Gyurkicza Miklós, bizt. titk., Szolnok, M. Holl. bizt. társaság.
 Gyurkovich Zoltán, főv. ip. ig., Rákoshegy, Baross-u. 5.
 Haán János, főv. polg. tan., X., Hajtsár-u. 75/c.
 Haán Pál, áll. szính. tisztv., m. kir. Operaház.
 Hahn Győző, főv. ip. ig., VII., Egressy-u. 62.
 Hájas György, áll. ig. tan., Dunapentele, Fehér m.
 Hajós Mihály, főv. el. ig., I., Hidegkúti-u. 5.
 Harsányi László, kántortanító.
 Hasznosy Mihály, tan., Cegléd, II., Kupszi Kovács-major.
Háros Antal, főv. el. ig., VIII., Szentkirályi-u. 47.
 Hegedűs Sándor, tan., Kiskunmajsa, Szegedi-u. isk.
 Heidinger Nándor, főv. polg. tan., VII., Damjanich-u. 32.
 Hertendi József, főv. tan., V., Dráva-u. 12.
 Hittig Ágoston, főv. tan., III., Florián-tér, 3.
 Hittig Gyula, rk. tag, ny. főv. el. ig., VII., Törökőr-u. 58.
 Hittig Lajos, ny. polg. ig., VIII., Üllői-u. 40.
Hock János, főv. el. ig., IX., Soroksári-u. 38.
 Hodászy Miklós, testn. ig., IV., Eskü-tér 6.
 Hollós István, főv. tan., III., Tavasz-u. 2.
 Horn József dr., felsőkeresk. igazgató, Thököly-út.
 Horváth István, főv. polg. tan., I., Enyedi-u. 10.
 ifj. Horváth István, rt. intéző, IX., Tóth Kálmán-u. 8—10.
 Hunfalus János, főv. polg. tan., Dunaharaszti, Lónyai-u. 18.
 Iház Károly, kántortanító, Igrici, u. p. Mezőcsát.
 Ilosvay Lajos Károly, gazd. főtanácsos, VIII., Conti-u. 21.
 Jakobovits Lajos, főv. el. ig., II., Bors-u. 2.
 Jankovits László, főv. tan., I., Városmajor-u. 30.
 Jánossy Imre, főv. ip. ig., VI., Bajnok-u. 17.
 Jósvay Gábor dr., főv. polg. tan., IX., Soroksári-út 42.
Jovicza Sándor, főv. el. ig., VIII., Bezerédi-u. 16/a.

- Kajdy Gyula, tan., Üri, Pest m.
 Kalocsai Sándor, főv. tan., I., Mészáros-u. 14.
 Kapcsos Ferenc, főv. tan., I., Városmajor-u. 31.
 Karabélyos Ede, tan., Ura, u. p. Csenger, Szatmár m.
 Karvaly Viktor, főv. énekszakfel., II., Keleti Károly-u. 26.
 Kállai Nándor, uradalmi tan., Sarkad, Nyékkpuszta.
 Kertész Gyula, főv. polg. tan., I., Fery Oszkár-u. 55.
 Kindl Vilmos, főv. tan., II., Toldi Ferenc-u. 80.
 Kiss Imre, főv. polg. tan., V., Tisza-u. 18.
 Kiss József Imre, főv. ip. ig., I., Halmi-u. 29.
 Kiss Károly, főv. polg. tan., VIII., Szentkirályi-u. 23.
 Klébert Géza, tan., VIII., Práter-u. 59/d.
 Klell Kálmán, főv. tan., VI., Rózsa-u. 48.
 Klemm Árpád, főv. nyomda főtitkár, II., Kapucinus-u. 18.
 Koczóh Sándor, ig. tan., Nagyrábé, Bihar m.
 Koháry Géza, könyvelő, V., Koráll-u. 20.
 Komlós Antal, főv. tan., VIII., Gyulai Pál-u. 6.
 Koncz Géza, főv. polg. tan., V., Csáki-u. 90.
 Kósa Imre, elektr. tisztv. V., Honvéd-u. 32.
 Kóta László, főv. tan., X., Liget-u. 25.
 Kóta Ferenc, főv. tan., IX., Kén-u. 3. IV. épület.
 Kosztolányi István, tan., Gyulaj, Tolna m.
 Kovalcsik János, főv. tan., VIII., Erdélyi-u. 19.
 Kökény Péter, tan., Rákosszentmihály, Rákóczi-u. 34.
 Krasznai András, főv. tan., IV., Cukor-u. 6.
 Kreizler Sándor, főv. el. ig., X., Kada-u. 31.
 Kuppi Ferenc, főv. nyilv. vezető, I., Alkotás-u. 39/a.
 Kristó István, tan., V., Vág-u. 19—21.
 Lakos Gusztáv, áll. tan., Budakeszi.
 Lantos Zoltán, tan., Budaörs.
 Lánicz József, áll. ig. tan., Budafok, Anna-u.
Lenkei Vilmos, főv. el. ig., VII., István-út 29.
 Lébisch Lőrinc, áll. polg. tan., Győr, Megyeház-u. 38.
 Ligeti Béla, főv. polg. tan., V., Csanádi-u. 8.
 Linczpolcz József, gyárig., Újlaki téglagyár, Bécsi-u. 134.
 Locsava Sándor, főv. tan., Újpest, Hajnal-u. 13.
 Luspay Kálmán, főv. polg. tan., I., Csurgoi-u. 20/a.
 Machács Lajos, főv. ip. tan., I., Horthy M.-út 59.
Magyary Lajos, főv. el. ig., I., Horthy M.-út 52.
 Majser János, polg. tan., Kispest, Előd-u. 10.
 Makray János, főv. tan., Pesterzsébet, Bánffy-u. 8.
 ifj. Mandl Kálmán, urad. tan., Alcsúth, Göböljárás, Fejér m.
 Martos Ágost, ny. főv. el. ig., II., Margit-körút 64/a.
 Márkus Rudolf, áll. tan., Hódmezővásárhely.
 Merva Ferenc, áll. ig. tan., Rákoscaba.
 Mezey Ferenc, főv. torna szakf., I., Horthy M.-út 71.
 Mérey György, főv. tan., Újpest, Anonymus-u. 16.
 Mihalik József, tanítóképző-int. tan., Sashalom, Bejczy-u. 1.
 Misky István, áll. tan., Makó, Rákostanyai-u. el. isk.

- Molnár Géza, főv. tan., VII., Izabella-u. 27/b.
 Molnár János, főv. polg. tan., VIII., Szentkirályi-u. 11.
 Molnár József, kántortanító, Bánd, Fehér m.
 Molnár Mihály, ny. áll. tan., Kistelek, Régi posta-u. 13.
 Moravitz Lajos, főv. el. ig., VIII., Práter-u. 11.
 vitéz Móry Jenő, főv. tan., IX., Páva-u. 31.
 M. Mórocz Sándor, főv. polg. ig. Újpest, Kölcsey-u. 15.
 Moussong Gusztáv, áll. ig. tan., Nagykovácsi, Pest m.
 Müller János, tan., Budafok.
 Nagy Béla, főv. polg. ig., II., Kapi-u. 11.
 Nagy Jenő, főv. tan., II., Téglá-u. 6.
 Nagy József, polg. tan., Debrecen, Szent Anna-u. 29.
 Neliba Ferenc, főv. tan., III., Miklós-tér 2.
 Németh Károly, főv. tan., VI., Szív-u. 14.
 Novomeszky Gusztáv, főv. tan., VI., Váci-u. 159.
 Nyers Elek, főv. polg. tan., VII., Erzsébet királyné-út 88.
 Nyiri Albert, tan., Kispest, II., Hungária-út 42.
 Ogonovszky Ernő, ig. tan., Felsőgalla, Cementgyár.
 Orbán Béla, főv. tan., III., Kerék-u. 40.
 Padányi Lajos, áll. ig. tan., Nyergesújfalu.
 Palotás Miklós, főv. tan., I., Alkotás-u. 35.
 Páhány János, tan., Dáka, Veszprém m.
 Perjessy Kálmán dr. fogorvos, I., Alkotás-u. 39/a.
 Pédery Gyula, főv. ip. tan., VIII., József-körút 29.
 Petik Kálmán, főv. el. ig., kormánytanácsos, IV., Prohászka
 Ottokár-utca 4—6.
 Pilissy Lajos, kántortanító, Érsekcsanád, Pest m.
 Pogány József, főv. el. ig., III., Ürömi-u. 64.
 Pók Albert, tan., Tura.
 Pörje László, főv. tan., I., Maros-u. 27.
 Preisinger József, főv. tan., Kispest, Thurzó-köz 1.
 Princz Rudolf, tan., Vácduka, u. p. Váchartyán.
 Prockl Gyula, ig. tan., Bicske.
 Pusztay Kálmán, főv. el. ig., I., Kelenföldi vasúti iskola.
 Randl Árpád, magántisztv., VIII., Lippay György-u. 2.
 Ray Sándor, tan., Dunaszentmiklós.
 Reiczy Antal, tan., Hajós, Pest m.
 Reif Lajos, főv. el. ig., VI., Váci-út 57.
 Remes Lajos, főv. el. ig., I., Városmajor-u. 33.
 Reuter Ágoston, főv. polg. tan., IX., Kinizsy-u. 10.
 Riesz Dónáth, főv. tan., I., Menkina János-u. 15.
 Rudolf Rezső, főv. polg. tan., III., Föld-u. 57.
 Ruppert Róbert, áll. tan., Balatonalmádi, Veszprém m.
 Rupnik Károly, főv. tan., I., Galántai-u. 14.
 Ruthner Gyula, főv. tan., II., Mész-u. 3.
 Sági Kálmán, tan., Mindszentkála, u. p. Kővágóórs.
 vitéz Sándor István, főv. el. ig., V., Pannónia-u. 81.
 Scherer Gyula, ny. polg. isk. igazgató.
 Scherer Gyula, ny. főv. el. ig., Újpest, Toldi-u. 14.

Scheiber Ferenc, tan., Rinabesenyő, u. p. Lábold, Somogy m.
 Schiller Ferenc, főv. tan., Vác, Fegyház-u. 6.
 Schmall Zsigmond, ny. ig. tan., I., Fery Oszkár-u. 82.
 Schmoll János, tan., Ózd, gyártelep, Borsód m.
 Sebestyén Ferenc, tan., Nagykamond, Vas m.
 Simon Ferenc, polg. tan., Putnok, Gömör m.
 Simon Miklós, ny. polg. ig., III., Tavasz-u. 17.
 Simonffy János, főv. polg. tan., I., Kékgyólyó-u. 28.
 Soóky Sándor, főv. tan., III., Hunor-u. 5.
 Sterk István, tan., Pestszentlőrinc, Darányi Ignác-u. 21.
 Stipinger János, tan., VI., Szent László-út 26.
 Stolmár László dr., főv. el. ig., IX., Üllői-út 121.
 Stolmár Károly, főv. polg. tan., IX., Üllői-út 124.
 Studentz István, tan., Monor, Toldi-u. 20.
 Schannen Jenő, főv. polg. tan., I., Krisztina-körút 8—10.
 boczonádi Szabó Lajos, földb., Hövely, Vincemajor, Sopron m.
 Szalay Pál, áll. tan., Kunszentmiklós, Pest m.
Szalatsy Richárd, tanítóképző-int. tanár, I., Tétényi-u. 19.
 Szarvas Ede, áll. ig. tan., Kispest, Vécsey-u. 11.
 Szász Károly, polg. tan., Abaújszántó.
 Szeidl Oszkár, kántortanító, Vecsés, Pest m.
 Sente Lajos, főv. tan., I., Városmajor-u. 49.
 Szilas Ágost, főv. szakf. ig., I., Krisztina-körút 131.
Szilágyi Béla, főv. polg. tan., IX., Mátyás-u. 13.
 Sziklaváry Béla, főv. tan., Soroksár, Grassalkovich-u. 172.
 Szöllösi Andor, főv. tan., I., Ostrom-u. 16.
 Szőnyi Károly, tan., Dömsöd.
 Sztankó Béla, ny. tanítóképző-int. főig., I., Alkotás-u. 37.
 Szvoboda Ödön, ny. áll. gazd. tan., X., Kerepesi-út 67.
 Szvoboda Cornél, főv. tan., VII., Hernád-u. 3.
 Takáts Bogdán, főv. el. ig., I., Gellérthegyi-u. 27.
 Tanner Gyula, kántortanító, Nagybárkány, u. p. Sámsonháza.
 Tarkó Lajos, népm. titkár, Berettyóújfalu, Bihar m.
 Tas József, főv. felügyelő ig., III., Pusztaszeri-u. 85.
 Tellér Ferenc, dr., főv. polg. tanár, I., Schweidel-u. 11.
 Tellér Gyula, főv. ig., III., Kiskorona-u. 10.
Ternyei Ferenc, főv. el. ig., V., Sziget-u. 15/b.
Till Géza, főv. el. ig., I., Attila-u. 101.
 Török Miklós, kántortanító, Oros, Szabolcs m.
 Tőke Gyula, tan., I., Városmajor-u. 31.
 Újváry Lajos, tan., Sátorváros, III.-u. 28.
 Ungváry Elemér, főv. el. ig., VII., Miskolci-út.
 Vadas József, tan., Pusztaszabolcs.
 Vagner Béla, tan., V., Csáky-u. 43.
 Vándory Dezső, főv. gyógyint. ig., X., Vezér-u. 18.
 Ványi Benő, tan., Siómaros, Veszprém m.
 Varga Károly, főv. tan., VII., Istvánffy-u. 38.
Végh József, óvónőképző-int. ig., VII., Rózsák-tere 7.
 Vésey Győző, tan., III., Kiscelli-u. 66.

Vitál Ödön, főv. el. ig., I., Márvány-u. el. isk.
Vlaszák István, ny. főv. el. ig., Albertfalva, Kertváros, III.-u. 28.
Vecsey Géza, főv. ip. tan., I., Aladár-u. 6.
Volly István, tan., VIII., Üllői-út 76.
Waldfogel Ferenc, áll. tan., Pécs, Megyeri-u. 8.
Weiser Imre, tan., Dévaványa.
Wilde Ferenc dr., főv. tan., VIII., Horánszky-u. 26.
Winter Pál, főv. tan., VIII., Kistemplom-u. 8.
Zelenka János, tan., Pestszenterzsébet, Család-u. 88.
Zsadányi Ferenc, főv. el. ig., I., Rozmaring-u. 3.
Zsemlye Zoltán, tan., Felsőgöd, Pest m.
Zsidó Lajos, áll. ig. tan., Nyergesújfalu, Esztergom m.

XVIII. Statisztika.

		I.	II.	III.	IV.	V.	össz.
a) A tan- számának alakulása	Beiratkozott	39	40	41	41	40	201
	Pótlóvizsgálatot tesz	—	1	—	—	—	1
	Osztályoztatott	35	38	40	36	39	188
b) A tanulók megoszlása kor szerint	1919-ben született	14	1	—	—	—	15
	1918-tan „	11	9	—	—	—	20
	1917-ben „	5	16	12	1	—	34
	1916-ban „	4	7	6	7	—	24
	1915-ben „	1	3	10	8	16	38
	1914-ben „	—	2	8	10	10	30
	1913-ban „	—	1	4	10	5	20
	1912-ben „	—	—	—	—	3	3
	1911-ben „	—	—	—	—	4	4
1905-ben „	—	—	—	—	1	1	
c) A tanulók meg- oszlása vallás szerint	Róm. kat.	26	30	31	28	27	142
	Gör. kat.	—	—	1	2	—	3
	Református	6	7	4	4	7	28
	Ag. h. ev.	3	1	4	—	4	12
	Gör. kel. szerb	—	—	—	1	1	2
	Gör. kel. magyar	—	—	—	1	—	1
	Izraelita	—	1	—	—	—	1
d) A tanulók anyanyelve és nyelvismerete	Magyar anyanyelvű	35	39	40	36	39	189
	Németül beszél	—	—	2	—	7	9
	Franciául beszél	—	—	1	—	—	1
	Románul beszél	—	—	—	—	1	1
	Szerbül beszél	—	—	—	1	1	2
e) A tanulók szüleinek foglalkozása	Kisbirtokos	1	4	2	2	6	15
	Egyéb önálló östermelő	3	1	1	—	—	5
	Gazdasági tisztviselő	1	—	—	—	—	1
	Egyéb gazdasági segédszemély	—	—	—	—	1	1
	Földmívelési napszámos	—	—	—	2	—	2
	Kisiparos	1	1	2	1	5	10
	Ipari vagy bányászati tisztviselő	—	—	1	1	—	2
	Egyéb ipari v. bányászati segédszemély	6	8	9	10	8	41
	Ipari vagy bányászati napszámos	—	1	—	—	—	1
	Kiskereskedő	1	1	3	1	—	6
	Kereskedelmi tisztviselő	1	—	—	2	1	4
	Egyéb kereskedelmi segédszemély	1	—	—	—	2	3
	Közlekedési tisztviselő	—	—	—	—	1	1
	Egyéb közlekedési segédszemély	1	3	2	—	2	8
	Köztisztviselő	4	2	—	1	—	7
	Pap, tanár, tanító	3	3	2	3	1	12
	Másféle értelmiségi	2	2	2	—	—	6
	Közhivatalban alkalmazott altiszt	3	5	3	4	2	17
	Katona-altiszt (csendőr, rendőr)	2	2	2	2	3	11
	Nyugdíjas köztisztviselő	—	3	3	—	—	6
Egyéb nyugdíjas tisztviselő	—	—	—	1	—	1	
Nyugdíjas altiszt	—	—	3	3	5	11	
Házi cseléd	2	2	4	1	1	10	
Árvaházi, szeretetházi tanulók	3	1	1	2	1	8	

		I.	II.	III.	IV.	V.	össz.
f) A tanulók szüleinek lakhelye	Budapest	16	19	19	20	15	89
	* Pest vm.	11	13	12	10	9	55
	Arad vm.	—	—	—	—	1	1
	Borsod vm.	—	—	1	1	—	2
	Csanád vm.	—	—	—	1	1	2
	Fejér vm.	2	1	1	—	5	9
	Gömör vm.	—	—	—	1	—	1
	Hajdú vm.	1	1	—	—	—	2
	Komárom vm.	1	—	—	—	1	2
	Nógrád vm.	—	—	1	1	1	3
	Somogy vm.	—	2	2	1	1	6
	Sopron vm.	1	—	—	—	—	1
	Szolnok vm.	1	—	—	—	—	1
	Tolna vm.	2	1	—	—	1	4
Vas vm.	—	—	1	—	1	2	
Veszprém vm.	—	1	—	1	2	4	
Zala vm.	—	1	2	—	—	3	
Jugoszlávia	—	—	1	—	1	2	
g) A tanulók mu- lasztása	Igazolt órák száma	635	1510	2078	1588	2512	8323
	Igazolatlan órák száma	—	22	4	5	—	31
h) Rendki- vüli tárgyak	Kisebbségi német nyelv	18	13	7	6	12	56
	Kisebbségi tót nyelv	7	—	—	—	—	7
	Egyházi ének és zene	—	—	18	17	20	55
	Fakultatív zene	3	1	7	1	—	12

* *Jegyzet.* Vasuton bejáró növendékek: Cinkota 1, Dunakisvarsány 1, Erdőváros 1, Érd 2, Gyömör 5, Mogyoród 1, Pestújhely 1, Rákosesaba 1, Rákoshegy 1, Soroksár 1, Szemeretelep 2, Vecsés 1 növendék.

i) Tanulmányi eredmény tantárgyak szerint.

Tantárgy	I. o.				II. o.				III. o.				IV. o.				V. o.			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Magaviselet	31	4	—	—	27	11	—	—	25	15	—	—	31	5	—	—	34	4	1	—
Szorgalom	6	22	7	—	6	23	9	—	6	26	7	1	5	24	7	—	8	20	11	—
Hittan	20	14	1	—	27	9	2	—	24	13	3	—	25	8	3	—	20	15	4	—
Neveléstudomány	—	—	—	—	5	11	18	4	7	25	8	—	11	14	9	2	7	26	6	—
Tanítási gyakorlat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	19	14	—	9	14	16	—
Magyar nyelv	4	11	14	6	10	9	18	1	5	21	12	2	7	17	12	—	12	13	14	—
Német nyelv	3	21	9	2	12	13	13	—	7	20	12	1	7	15	14	—	11	17	11	—
Tört., alkotm.	2	17	14	2	—	19	17	2	3	14	18	5	5	15	13	3	4	23	12	—
Földrajz	1	17	17	—	1	20	15	2	2	20	17	1	8	17	11	—	—	—	—	—
Mennyiségtan	—	16	16	3	1	13	21	3	2	21	15	2	2	19	14	1	4	15	18	2
Term., kémia	2	20	8	5	2	24	12	—	2	30	8	—	9	23	4	—	—	—	—	—
Fizika	—	—	—	—	—	—	—	—	3	25	11	1	11	15	10	—	—	—	—	—
Egészségtan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	26	2	—
Gazd., közgazd.	5	18	12	—	3	14	19	2	3	20	15	2	5	17	14	—	11	20	8	—
Rajz	6	19	10	—	3	16	19	—	4	13	22	1	7	16	13	—	8	18	13	—
Szépirás	11	14	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ének	7	15	11	2	7	16	15	—	7	22	11	—	9	21	6	—	10	23	6	—
Zene	6	15	12	2	3	19	15	1	12	15	12	1	12	14	10	—	6	24	7	2
Kézimunka	21	14	—	—	19	15	4	—	18	19	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Testgyakorlás	11	21	3	—	19	17	2	—	28	11	1	—	24	12	—	—	25	14	—	—
Írásb. külalak	1	17	16	1	11	13	14	—	7	20	13	—	6	19	11	—	19	16	4	—

j) Általános előmenetel.*

Osztály	Általában			Elégtelen		
	jeles	jó	elégs.	egy tárgyból	két tárgyból	több tárgyból
I.	—	11	13	5	4	2
II.	—	10	22	1	4	1
III.	1	13	18	3	4	1
IV.	—	15	17	2	2	—
V.	1	15	19	4	—	—
Össz.	2	64	89	15	14	4

k) Vegyesdíj fizetők, mentesek és internátusi kedvezményesek.

Osztály	Vegyesdíj fizető (100P)	Vegyesdíj fiz. alól ment	Havi fizető bentlakó				8 — P ebéd kedvezm.
			50.—P	40.—P	30.—P	Havi 20.—P	
I.	29	6	8	4	—	—	—
II.	38	1	1	1	2	—	—
III.	38	2	7	—	3	—	—
IV.	32	4	6	5	4	1	1
V.	37	2	3	3	4	6	—
Össz.	174	15	25	13	13	7	1

l) Szertárak, könyvtárak, ingóságok.

1934. június hó 1.

Sorszám	A vagyontárgyak csoport szerinti megnevezése	A tanév folyamán történt gyarapodás			A tanév végi állomány	
		vétel db	ajándék db	értéke P-ben	db	P
1	Bútorok	54	5	121.96	2,198	31,642.86
2	Házi és irodai felszerelés	1	3	4.54	196	1,168.74
3	Köztartás	—	—	—	320	6,839.50
4	Gyakorlóiskola I—IV.	4	—	25.—	1,218	1,687.50
5	Magyar nyelvi könyvtár	—	—	—	1,799	3,300.40
6	Pedagógiai szertár	2	1	15.63	3,017	18,362.50
7	Történelmi	2	—	15.—	1,866	5,906.08
8	Földrajzi	—	3	15.—	845	3,521.30
9	Mennyiségtani	—	—	—	157	788.86
10	Természetrajzi	—	—	—	1,164	9,489.72
11	Kémiai	—	—	—	222	3,457.20
12	Fizikai	—	—	—	623	10,479.43
13	Gazdasági	—	—	—	1,438	8,334.78
14	Rajz	1	—	4.20	396	3,447.30
15	Zene	1	—	2.10	932	17,260.93
16	Kézimunka	—	—	—	52	1,728.40
17	Torna	—	—	—	600	14,398.84
18	Ifjúsági könyvtár	9	1	14.40	2,033	1,966.40
19	Nyilvántartási és számadási könyvek	23	—	57.—	107	212.—
20	Gyakorlóiskola III—VI.	—	—	—	818	2,755.60
21	Német nyelvi könyvtár	—	—	—	422	461.27
	Összesen	97	13	274.83	20,423	147,209.61

*) Általában jeles az a növendék, akinek legfeljebb egy jó, általában jó, akinek legfeljebb egy elégséges és általában elégséges, akinek egynél több elégséges osztályzata van. Szorgalomból, írásbeli dolgozatok külső alakjából és a fakultatív tárgyakból nyert érdemjegy nem számít.

m) Az intézet benépesülése
1920/21 tanévtől 1933/34 tanévig.

Tanév	I.	II.	III.	IV.	V.
	o s z t á l y				
1920-21	26	28	35	41	—
1921-22	27	26	30	39	—
1922-23	42	28	33	44	—
1923-24	56	36	21	22	—
1924-25	38	37	30	22	19
1925-26	42	28	26	25	20
1926-27	37	40	29	19	26
1927-28	41	39	31	27	19
1928-29	36	36	33	29	31
1929-30	39	39	40	36	32
1930-31	34	40	40	35	40
1931-32	41	31	41	38	38
1932-33	37	36	38	41	38
1933-34	35	39	40	36	39

TARTALOM

I. Frank Antal dr.: Cserkészszellem a tanítóképzésben:	
A) Indulás Gödöllőről (évnytás)	3
B) Folytatás az intézetben. (I. 17.)	9
C) Az élet küszöbén. (Évzárás.)	16
II. A) Az iskolai év története	25
B) Drozdy Gyula búcsúztatása	27
C) Hősök emléke	32
D) Snašel Ferenc c. igazgató †	37
III. Tanári testület, — alkalmazottak	39
IV. Magavizlet, szorgalom és előmenetel	46
V. Épület, Berendezés, Udvar, Kert	51
VI. Internátus, Köztartás	51
Segélyezés, ösztöndíjak, alapítványok	51
VII—VIII. Nevelés, Fegyelem	53
1. Valláserkölcös nevelés	53
2. Hazafias nevelés	54
3. Testnevelés	55
4. Művészi nevelés	55
5. Állatvédelem	55
6. Ifjúsági egyesületek:	
A) Önképzőkör	56
B) Segítő Egyesület	56
C) Mária kongregáció	56
D) Cserkészcsapat	56
E) Sportkör	57
F) Ifjúsági Vöröskereszt	57
IX. Tanítás	58
1. Gyakorlati kiképzés	58
2. Nemzeti kisebbségi tárgyak:	
a) Német kisebbségi tanfolyam	59
b) Tót kisebbségi tanfolyam	60
c) Fakultatív zene és egyházi ének	60
3. Írásbeli dolgozatok:	
a) Magyar nyelvi dolgozatok	60
b) Német nyelvi dolgozatok	61
c) Mennyiségtani dolgozatok	62
4. Kirándulások	62
X. Egészségi állapot	63
XI. Tanítóképesítés	63
Tanítóképesítő vizsgálati tétel	64
XII. Gyakorlóiskola	65
XIII. Iskolán kívüli népművelés	67
a) Kultúresték	67
b) Elemi ismeretterjesztő tanfolyam	68
XIV. Apponyi Kollégium	69
XV. Továbbképzés:	
1. A mennyiségtan- és természettan-szakos tanárok részére	69
2. Tanítók részére	72
XVI. 1. Értesítés a következő iskolai évről	74
2. Iskolai könyvek jegyzéke	76
XVII. Iskolatársak Egyesülete	79
XVIII. Statisztika	88

